

**Управління культури і туризму
Харківської обласної державної адміністрації
Харківська обласна універсальна наукова бібліотека**

ВОВЧАНСЬК

До 335-річчя з часу заснування міста

Бібліографічний показник

Харків ХОУНБ 2009

ББК 91.9 : 26.890 (4 Укр – 4 Хар)
В 61

Вовчанськ : до 335-річчя з часу заснування міста [Текст] : бібліогр. покажч. / Упр. культури і туризму Харк. облдержадмін., Харк. обл. універс. наук. б-ка ; уклад. : Г.М.Єрофєєва, Л.О.Сашкова, Л.М.Конопля. – Х. : ХОУНБ, 2009. – 165 с.

Посібник містить бібліографічну, довідкову інформацію про минуле і сучасне життя м. Вовчанська.

Видання призначене краєзнавцям, працівникам бібліотек і музеїв, науковцям, а також усім, хто цікавиться історією краю, районним центром Харківщини.

Укладачі

Г.М. Єрофєєва

Л.О. Сашкова

Л.М. Конопля

Редактор

Н.І. Грайворонська

Комп'ютерний набір

Н.І. Грайворонська

Комп'ютерна верстка

Л.М. Конопля

Відповідальний за випуск

Н.І. Шостко

© Харківська обласна універсальна
наукова бібліотека, 2009

Передмова

Видання ставить за мету – ознайомити широкі кола громадськості з матеріалами про Вовчанськ – старовинне місто Східної України, місто районного підпорядкування у північно-східній частині Харківської області.

У посібнику зібрано масив бібліографічної і фактографічної інформації про історію і розвиток м. Вовчанська за фондами Харківської обласної універсальної наукової бібліотеки, друкованими бібліографічними джерелами і ресурсами мережі Інтернет.

У довідковій частині видання “Події, факти” у хронологічній послідовності подано інформацію про різноманітні сторінки минулого і сьогодення м. Вовчанська.

Бібліографічний покажчик містить відомості про офіційну, наукову, науково-популярну, навчальну, художню і довідкову літературу, бібліографічні посібники різних років видання, а також електронні документи.

Бібліографічні записи згруповано за галузевотематичними розділами та підрозділами: (Загальні матеріали; Історія; Природні та екологічні умови; Соціально-економічний розвиток сучасного Вовчанська. Промисловість. Міське господарство; Охорона здоров’я. Фізична культура. Спорт. Туризм; Суспільно-політичне життя. Діяльність органів місцевої влади; Релігія. Церква; Культура. Освіта; Мистецьке, літературне життя; Вовчанськ в художній літературі та ін.), а в їх межах – за абеткою авторів та назв документів.

Бібліографічний опис здійснено за чинними в Україні стандартами (ДСТУ ГОСТ 7.1: 2006 “Бібліографічний запис. Бібліографічний опис. Загальні вимоги та правила складання”^{*}, ДСТУ 3582-97 “Скорочення слів в українській мові у бібліографічному описі. Загальні правила та вимоги”,

^{*} В опису не вказано загальне позначення матеріалу документів терміном “Текст”

ГОСТ 7.12-93 “Сокращение слов в русском языке. Общие требования и правила”). При необхідності опис супроводжується довідковими анотаціями. Документи, не опрацьовані de visu, позначено астериском (*), у деяких випадках подається неповний опис.

Представлений допоміжний іменний покажчик розширює пошукові можливості посібника.

Події, факти

- V–IV тисячоліття до н.е. На території сучасного Вовчанська знайдені пам'ятки культури давніх часів, зокрема 2 неолітичні поселення
- III тисячоліття до н.е. На території міста і поблизу нього знаходяться кургани ранньобронзового віку
- III–VI ст. У межах міста знаходилося поселення черняхівської ранньослов'янської культури
- VIII–IX ст. На території сучасного міста існували Вовчанське городище, яке належало хозарам, а також три поселення салтівської культури із змішаним слов'яно-аланським населенням
- XVI ст., кінець Територія сучасного Вовчанська належала Белгородському монастирю
- 1674 За указом царя Олексія Михайловича “наказано нежегольському черкашенину” (українському козаку) Мартину Старочудному збудувати слободу на правому березі річки Вовчі Води під крейдяною горою, ближче до старого городища, а для проживання запросити черкас з містечок Правобережної та Лівобережної України
- 1670-ті роки –1765 Слобода Вовчі Води – військове сотенне містечко під назвою “Вовчанський” Харківського козачого слобідського полку
- 1677 Почав діяти поштовий зв'язок між Вовчанською козачою сотнею та канцелярією Харківського полку
- 1679 147 черкасів Харківського полку було розміщено у Вовчих Водах

- 1688, близько Храм Миколая Чудотворця було збудовано завдяки Арамію Веселовському, вихідцю із-за Дніпра. Першим прихожанином був сотник Степан Покровський
- 1688 Через пожежу, спричинену татарським набігом, слобода Вовчі Води була переселена на лівий берег річки, що відповідає теперішньому центру міста
- 1705 У слободі скасовано воєводське правління. Вовчі Води підпорядковано адміністрації Харківського полку
- 1730 У Вовчих Водах було 54 двора і 424 жителя
- 1732 У слободі проживало 211 осіб чоловічої статі, у т.ч. 159 козаків, 51 “підданих” місцевого сотника
- 1730-ті – 1740-і роки Землі козаків біля р. Вовчі Води захопив белгородський віце-губернатор Богдан Пассек. Згодом він продав всі землі поміщиці Матюшкіній
- XVIII ст., середина Головний землевласник Вовчих Вод – сотник Петровський. У нього було 75 “підданих” і робітників
- 1768 У Вовчій нараховувалось 268 дворів, 13 вулиць та провулків
- 1773 У Вовчій проживало 2078 осіб, у т.ч. 2028 військових обивателів, 13 “підданих”, 19 осіб, які в минулому були козацькими старшинами та військовими, а також 9 священиків
- 1776 Слобода Вовчі Води перейменована у Вовчанськ

Вовчанськ – козаче військово-містечко

- 1779 У Вовчанську проживало 1161 чоловік, у т.ч. 1153 військових обивателів
- 1780 Вовчанськ став повітовим (окружним) містом Харківського намісництва
- 1781, 21 вересня За указом Катерини II Сенат затвердив герби Харківського намісництва, у т.ч. герб Вовчанська. У горішній частині перетятого щита зображено герб Харкова, у долішній – в лазуровому полі вовк, що біжить, означаючи назву цього міста
- 1781 За указом Катерини II від 1 березня 1781 р. організовано поштовий зв'язок між Вовчанськом та Харковом
- 1782 Збудовано двоповерховий Троїцький храм з престолами: зверху – Святої Трійці, знизу – Святого Миколая
- 1785 Харківський губернський землемір Густав фон Букмгеден розробив план реконструкції Вовчанська
- У місті було дві дерев'яні церкви, казенні будівлі, соляні магазини, 4 лавки, 8 кузен, 404 приватних (партикулярних) будинки, 2 богадільні
- Жителів чоловічої статі – 1339, жіночої статі – 1327, усього – 2666 чол. Місто заселене здебільше колишніми військовими слобідських полків, а також міщанами і купцями
- 1786 Відкрито храм Обрізання Господня
- 1793, 21 грудня Народився літературний критик, письменник, перекладач Сомов Орест

Михайлович (псевдонім – Порфирій Байський), помер 27. 05 (8.06) 1833р.

1796 У Вовчанському повіті утворено 14 волостей, у т.ч. Вовчанська

У місті проживала 1891 особа, у т.ч. 1637 казенних обивателів

1797 Вовчанськ втратив статус повітового міста Слобідсько-Української губернії

1798 Збудовано казенний дерев'яний соляний магазин, в якому можна вмістити 25 000 пудів

XVIII ст., кінець Після указів Катерини II по остаточному закріпаченню селян в Україні (1783 р.) у Вовчанську виникли великі поміщицькі маєтки

XVIII ст. У місті щорічно проводилося 7 ярмарків (у XIX ст. – 7-8 ярмарків), а також організовувалися торги

1802, 27 березня Вовчанськ знову став повітовим містом Слобідсько-Української губернії (з 1835 р. – Харківської губернії)

1802 У місті мешкало 1852 особи чоловічої статі; житлових будинків було 531

Предводителем дворянства в Вовчанському повіті обрано Героя бойових походів (1764, 1768, 1769, 1771 рр.) Романа Пилиповича Поклонського

Відкрилося повітове училище

1804 (за іншими даними – 1812) Зусиллями прихожан збудована кам'яна чотирьохпрестольна Соборно-Троїцька церква. На дзвіниці встановили 5 дзвонів, один з яких важив 480 кг

- 1810 У Вовчанську проживало 3933 чоловік
- 1821 У місті відкрито лікарню на 20 ліжок
- 1825 У зв'язку з проїздом імператора Олександра I через Вовчанськ поспішно було перебудовано місто за планом градоначальника. Будинки будувалися на кам'яних фундаментах, крилися тесом або залізом
- XIX ст., перша чверть – 1839 У місті жив і творив український поет Степан Писаревський (Стецько Шереперя) (1780-ті роки – 03. 02 1839, Вовчанськ), автор популярних пісень серед українського народу (“Де ти бродиш, моя доле?”, “За Німень їду”), байок та оперети “Купала на Івана”
- 1837 У Вовчанську проживало 7090 осіб
- 1846 У місті діяли два салотопних та цегляний заводи
- 1847 За клопотанням вовчан відкрито першу міську аптеку. Було запрошено провізора М.Л.Грекова
- XIX ст., середина Населення міста досягло 9 тисяч осіб
- XIX ст., друга половина Збудовано пам'ятки архітектури: будинок земської управи (нині приміщення райдержадміністрації), два житлових будинки. За Базарною площею забудовано 9 великих кварталів. Усього у місті нараховувалося 25 кварталів
- 1855 У місті знаходилося 5 мостів, 10 приватних садів, 657 городів, 863 будинки (у т.ч. 1 кам'яна будівля), кам'яний собор, приходська дерев'яна церква

- 1856 Для місцевих потреб вовчани виростили близько 800 пудів коноплі, 1800 пудів буряків, 200 пудів фруктів, зібрали 200 пудів меду
- 1860 У місті мешкало 8191 чоловік, у т.ч. дворян – 288, духовенства – 62, міського стану – 1252
- Вовчанський купець Прошкін будує біля річки Вовча першу олійницю (нині олійноекстракційний завод)
- 1864,
жовтень Відкрита ощадна каса при Вовчанському повітовому казначействі
- У місті мешкало 6535 жителів
- 1865,
квітень Харківський губернатор О.К.Сіверс дозволив придбати формений одяг для Вовчанської поліцейської команди
- 1865 У місті діяли два цегляних, салотопний і пивоварний заводи, паровий млин, завод сальних свічок
- 1867,
серпень Завершено будівництво кам'яного будинку для поліцейських, пожежників та інших службовців, а також пожежної каланчі
- 1867,
листопад Відкрито жіноче училище (від 1870 – жіноча прогімназія)
- 1868 Харківське губернське правління дозволило Вовчанському спрощеному громадському управлінню самостійно обирати помічників міського старости: одного від купців, другого від міщан. На ці посади було обрано купця І.М.Прошкіна і міщанина В.І.Якутіна
- 1870 Відкрито цегельний завод Йосипа Сербененка

- 1871 У місті діяли приватні підприємства: 7 шкіряних, 1 пивоварний, 3 цегляних, 1 салотопний заводи, паровий млин
- 1874, Урочисто відкрито Вовчанську
26 вересня учительську семінарію. Першим директором семінарії був Котляров Михайло Григорович
- 1877, У Вовчанську народився Василь
21 квітня Олексійович Бабенко (1877–1955), археолог, краєзнавець, музеєзнавець
- 1877 У місті проживало 11107 осіб
- 1884, Відкрито Товариство опіки про бідних
8 червня учнів Вовчанського міського училища Міністерства внутрішніх справ (статут затверджено 16 квітня 1884 р.)
- 1885 У місті нараховувалося 4126 осіб чоловічої статі, 2019 – жіночої, у т.ч. дворян – 307, духовенства – 64, купців – 154, міщан і цехових – 3260, селян – 1440, військовиків – 671
- У місті працювали 6 цегляних, 12 шкіряних, 2 салотопних заводи
- 1887 Заснована друкарня (тепер – орендне підприємство “Вовчанська друкарня”)
- 1889 У місті проживало 6023 особи: 303 дворянина, 61 священник, 17 почесних громадян, 164 купця, 4316 міщан і “цехових”, 819 селян, 338 військовиків
- Діяли 11 підприємств, у т.ч. 3 цегляних і 8 шкіряних заводи
- 1890-ті роки Створено лікарську дільницю
- 1890 Відкрита міська богадільня

Відкрито ремісниче училище

1891,
8 листопада В сім'ї крамаря народився Олесь Досвітній (справжнє прізвище – Скрипаль Олександр Федорович, 1891–23. 07. 1934) – прозаїк, публіцист

1891 Відкрито церковнопарафіяльну школу

1892 У місті діяли два приватних цегельних заводи. Підприємства належали селянам Йосипу Сербененку і Родіону Хайлу

За “Новим міським уложенням” збільшилось представництво дворян та буржуазії у Міській думі, посилилася опіка над земством; створено друкований орган “Губернское в городских и земских делах присутствие”

1893,
17 травня Відкрито Вовчанську громадську бібліотеку (нині Вовчанська центральна районна бібліотека). Голова правління бібліотеки – директор Вовчанської учительської семінарії В.Ю.Хорошевський.

Землевласник В.Г.Колокольцов подарував 1000 книг та орендував для бібліотеки трикімнатну квартиру у центрі міста.

У 1913 р. бібліотечний фонд налічував 11200 видань

1893 1082 ремісника займалися чоботарством, теслюванням, ковальством, кравецтвом, пекарством, виробництвом м'ясних, ковбасних виробів та іншими ремеслами

1894–1896 Будівництво залізниці Белгород – Вовчанськ. 28 жовтня 1896 р. пущено перший поїзд

- 1895 У місті проживало 10981 особа
- 1896–1901 За клопотанням вовчанського дворянства збудована залізниця Вовчанськ – Куп’янськ (113 км)
- 1897–1914 Вовчанськ належав до категорії малих міст, де проживало близько 28 % городян
- 1898,
6 квітня За підтримки Вовчанського відділення Харківського товариства грамотності організовано бібліотеку при Вовчанській в’язниці
- 1898 Відкрито Вовчанський повітовий комітет опікунства про народну тверезість
- Збудовано будинок шпиталю (згодом приміщення використовувалося допоміжною школою-інтернатом)
- XX ст.,
початок Земство розгорнуло широке будівництво; центр міста забудовано особняками купців
- Збудовані вчительська гімназія, реальне, ремісниче і міське училища, будинок жіночого училища (нині Будинок дитячої творчості – пам’ятка архітектури), Народний будинок
- У місті діяли дві бібліотеки (громадська і бібліотека при Народному будинку), а також два приватних кінотеатри
- У Вовчанську з’явилися перші артезіанські колодязі
- 1900 Збудовано будинок Земського банку (нині приміщення Вовчанського відділення АК АП “Україна” в Харківській області)
- 1901,
21 листопада У місті відкрито філіал Харківського Народного будинку. У ньому показували вистави аматорських театральних колективів

- 1901 У Вовчанську мешкало 7998 чоловік. Діяли 6 шкіряних заводи, 1 винокурня, 1 пивоварня, 2 парові маслоробні, а також завод “газових” вод
- 1902, 15 січня У місті відкрито дитячий притулок Вовчанського повітового опікунства дитячих притулків
- 1902 Вовчанськ посів перше місце на всеросійському огляді повітових міст
- 1903, весна На Великдень трупа Кропивницького показала глядачам міста та повіту виставу “Горе з розуму” О.Грибоєдова та “Пошились у дурні” М. Кропивницького
- 1903 Засновано мукомельний завод та підприємство по виробництву м’ясопродуктів (тепер – ТОВ “Вовчанський м’ясокомбінат”)
- 1904, грудень У місті почала діяти перша телефонна станція Вовчанського повіту
- 1904 Споруджено чотириповерховий млин
- 1904–1909 У передмісті Вовчанська мешкало понад 50 % жителів
- 1905 У місті та повіті проходили виступи вовчан (вимагали зниження податків, покращання умов життя)
- 1906, грудень – 1909 У Вовчанську письменник К.А.Трен'єв перебував у засланні за виступи проти свавілля самодержавства, проти духовенства та чорносотенців. Письменник викладав мову і літературу у вчительській семінарії; написав повість “Загублена криниця” та інші твори
- 1906–1907 Збудовані цегельні заводи купців Святського і Прилуцького

- 1906–1914 На посаді міського голови перебував В.М.Багмет
- 1908,
11 січня Народився Ігор Станіславович Астапович (1908–1976, Київ) – астроном, доктор фізико-математичних наук (1963). Основні праці присвячені вивченню метеорів. Його іменем названа мала планета № 2408
- 1908 Відкрито бібліотеку при 2-му приходському училищі
Засновано громадський міський банк
- 1909 Відкрито бібліотеку при жіночій гімназії
- 1909,
21 лютого У Вовчанську народилася Олександра Гаврилівна Снежко-Блоцька (1909–1980) – режисер мультиплікаційних фільмів, у т.ч. “Конёк-Горбунок”, “Снегурочка”, “Рикки-Тикки-Тави”, “Сказка о золотом петушке”
- 1910 У місті було 57 вулиць
Відкрито фельдшерські та акушерські пункти
- 1911, на
1-ше січня У місті проживало 14700 чоловік (у т.ч. 7500 осіб чоловічої статі), було 1406 садибних володінь, 1451 будинок, 1376 житлових квартир
- 1911 Створено Вовчанський музей старожитностей на основі археологічних зібрань салтівсько-маяцької культури VIII–X ст. Засновником і директором музею у 1911–1930 рр. був В.О.Бабенко (нині – історико-краєзнавчий)
- 1912, на
1-ше січня У місті – два загальноосвітніх середніх заклади (жіноча гімназія та реальне училище), а також учительська гімназія

- 1912 Відкрито кінематограф
- Засновано перше періодичне видання – газета “Волчанский земский листок” (1912–1918 рр.)
- Збудовано будинок музею в українському народному стилі
- 1913 У місті відкриті кондитерські, бакалійні та інші магазини
- Організовано курси сестер милосердя
- 1914, 2-га У краї для потреб фронту почали
половина виготовляти одяг та взуття, зброю та сідла, обози; сушили картоплю, овочі, фрукти. На фронт відправляли олію, макуху, борошно, комбікорм
- 1914 Збудовано міську електростанцію
- 1915 Збудовано лазарет (тепер – будинок школи № 2)
- 1916 У місті діяло 2 церковнопарафіяльні школи, 2 двокласних училища, учительська семінарія, ремісниче училище, сільськогосподарська школа
- 1917,
3 березня Відбулася перша в історії міста відкрита політична демонстрація за участі трудового народу та солдатів Вовчанського гарнізону
- 1917,
1 травня Відбувся повітовий з’їзд селянських депутатів під керівництвом есерів. Прийнято рішення: об’єднатися з Радою робітничих і солдатських депутатів; вважати землю всенародним надбанням
- 1917,
12,18,29 червня На засіданнях Вовчанського повітового земельного комітету розглянуто питання про оренду орних і сінокісних земель

- 1917,
21 грудня У Вовчанську проголошено Радянську владу. У місті влада Рад проіснувала до початку квітня 1918 р.
- 1917 При Музеї старожитностей організовані археологічний, історико-етнографічний, художньо-історичний, історико-революційний відділи, а також комітет з охорони пам'яток (від 1920 – його голова – В.О.Бабенко)
- 1918,
10 січня На I-му повітовому з'їзді Рад обрано повітовий виконавчий комітет у складі: І.М.Єрещенко, С.М.Фірсов, Г.А.Зугарєв, Ф.І.Просов та інші. Одночасно створено повітовий земельний комітет для розподілу поміщицьких земель
- 1918, 16-17
лютого На засіданні Ради робітничих і селянських депутатів прийнято рішення про встановлення влади Рад у Вовчанському повіті. При Раді створено комісії: ревізійна, фінансова, житлова, з організації праці, “газетна”
- 1918,
20 лютого Вийшов перший номер “Бюллетеня Волчанского Совета рабочих и солдатских депутатов”
- 1918,
10 червня За сприяння товариства “Просвіта” у місті організовано “Українські вчительські курси”
- 1918,
листопад Німецькі окупаційні війська залишили місто. Владу захопили петлюрівці (військові частини Директорії)
- 1918,
20 грудня Спільними діями місцевих робітничих дружин, Старосалтівського партизанського загону та 9-го Українського повстанського полку Вовчанськ звільнено від петлюрівців і відновлено владу Рад

- 1918,
22 грудня – 1919,
4 січня Місто захопили анархісти на чолі з Г.Чередняком, згодом – червоноармійський загін військового злочинця М.Сахарова. У краї панували свавілля та репресії
- 1919,
14 січня У місті і селах повіту утворено Ради робітничих, селянських та червоноармійських депутатів
- 1919,
10 лютого На II повітовому з'їзді Рад було обрано Вовчанський повітовий виконавчий комітет. У краї, у т.ч. Вовчанську, встановилась влада Рад
- 1919,
квітень Вовчанська повітова конференція селянської бідноти ухвалила рішення про експропріацію 30-ти найбільших поміщицьких маєтків та розподілу поміщицької землі
- 1919,
початок червня Для боротьби з військами Добровольчої армії А.Денікіна створено 1-й окремий Вовчанський революційний батальйон (командир – Г.Кобленець, комісар – І.Єрещенко, начальник штабу – І.Шевченко)
- 1919, 16-17
червня Після жорстокого бою з денікінцями бійці вовчанського батальйону залишили Вовчанськ
- 1919,
8 грудня Звільнено Вовчанщину від денікінців. В третій раз була відновлена Радянська влада в краї
- 1919,
25 грудня Встановлено телеграфний зв'язок між Харковом і Вовчанськом
- 1920-ті роки,
початок Заснована перша збірна футбольна команда
- Відкрито першу семирічну школу. Для дітей із навколишніх сіл збудовано гуртожиток

1920, лютий	На олійному заводі засновано перший комсомольський осередок. Згодом виникла міська комсомольська організація
1920, 27 травня	Відбувся з'їзд комуністичної партії Вовчанського повіту
1920, жовтень	Відбувся Вовчанський повітовий з'їзд комітету незаможних селян. Розглянуто питання про колективний обробіток землі
1920	Розпочав роботу педагогічний технікум
	Відбувся перехід навчальних закладів в єдині трудові школи
1920–1921	У місті велися бої з анархістами, бандитами. З бандою Махна, яка вступила у Вовчанськ влітку 1921 р., боровся кавалерійський ескадрон повітової міліції
1921	Відкрита поліклініка та санаторій на 40 осіб. У місті працювало 14 лікарів, 20 помічників лікаря, 12 акушерів та 12 медичних сестер
	Відбувся I з'їзд профспілок Вовчанщини
1922, 22 січня	Проведено перше дитяче свято за участі 4 дитячих будинків. Було організовано виставки робіт дітей та виступи художньої самодіяльності
1923, кінець року	На базі Вовчанського повіту утворено 5 адміністративно-територіальних районів, у т.ч. Вовчанський район з центром – Вовчанськ
1923	Вовчанський музей старожитностей перетворено на окружний культурно-історичний музей (містив 13 тисяч експонатів)

- 1925 У місті відбудовані майже всі підприємства. Став до ладу державний олійний завод № 4
- 1926–1928 У місті збудовано 160 приватних будинків
- 1927, листопад Стала до ладу фабрика по виробництву хусток
- 1928 Почала діяти ткацька артіль (тепер ВАТ “Медтекс”)
Здійснювалися роботи по реконструкції та розширенню олійного заводу
- 1929 Відкрито Вовчанський медичний технікум
- 1929–1930 Більшість селян Вовчанська вступали до створених колгоспів “Вільне життя” (з 1935 р. – ім. Куйбишева), “Паризька комуна”, колгоспів ім. Артема, ім. С.Будьонного
- 1930 Почалась радіофікація Вовчанського району
Відкрито швацьку майстерню
Почала діяти інкубаторна станція
Створено Вовчанську дитячу технічну і сільськогосподарську станцію. Організатор – агроном-вчитель І.Пономаренко. В 1996 р. станція реорганізована і частина гуртків увійшла до Дитячого будинку творчості
Закінчено будівництво вапняного заводу
- 1931, 7 березня За наказом Держбанку СРСР № 721 засновано Вовчанське відділення Держбанку
- 1931, 17 травня За наказом голови Ради народних комісарів УСРР (з 1937 р. – УРСР) В.Я.Губаря на базі професійно-технічної школи створено технікум механізації і сільського господарства

- 1931 Почала працювати районна колгоспна школа
- 1932, жовтень Вовчанська МТС (машинно-тракторна станція) мала 15 тракторів та 863 коня
- 1932 Почав діяти маслоробний завод
- 1933, жовтень У Вовчанську пройшов І-й районний зліт колгоспників
- 1935–1937 У місті проходили гастролі Харківського оперного театру
- 1936 У Вовчанську діяло три технікуми: педагогічний, механізації сільського господарства та медичний
- Відкрито семирічну школу. Всього у місті було три середні та дві семирічні школи, де працювало 183 вчителі
- 1936–1941 Діяла школа механізації при технікумі механізації сільського господарства
- 1937 У міському клубі почалась демонстрація перших звукових кінофільмів
- Почала працювати фабрика дитячого взуття
- Організовано дві промислові артілі: по виробництву кондитерських виробів та пошиттю і ремонту одягу
- 1938 Ткацька фабрика опанувала виробництво килимів
- 1939 Відкрито ковальсько-ремонтну та слюсарно-механічну майстерні; розширено виробництво взуттєвої фабрики

- 1941, червень-жовтень До лав Радянської Армії влилося 3265 жителів міста
- 1941, серпень Партійна організація Вовчанська вжила ряд заходів що до створення партизанських загонів і партійного підпілля в тилу ворога. Було організовано 4 партизанських загони, закладені партизанські продовольчі бази в лісах за Сіверським Дінцем
- 1941, 31 жовтня Німецько-фашистські загарбники захопили Вовчанськ
- 1941, 12 листопада Під час операції війська Південно-Західного фронту під командуванням маршала С.К.Тимошенка визволили Вовчанськ
- 1941, листопад – 1942, квітень Населення міста зібрало близько 200 тисяч рублів на будівництво танкової колони та ланки літаків-винищувачів
- 1942, 11 липня Радянські війська зазнали поразки у ході Харківської битви. Фашисти знову захопили Вовчанський район
- 1943, 9 лютого Під час Харківської операції війська Воронезького фронту під командуванням генерал-полковника П.І.Голікова визволили Вовчанськ. У боях брала участь 69 армія – частина сил 270-ї стрілецької дивізії полковника М.Д.Поляtkова, 173-я танкова бригада генерал-лейтенанта танкових військ В.О.Мішуліна
- 1944 Засновано хлібозавод (тепер – ЗАТ “Вовчанський хлібозавод”)
- 1946 Промисловий комбінат реорганізовано у швейно-взуттєвий комбінат

- Відкрито школу медичних сестер з дворічним терміном навчання
- Збудовано обознобудівельний завод, відновлено довоєнні промислові підприємства
- 1947 Відкрито школу механізаторів при технікумі механізації сільського господарства
- 1948, При Центральній районній лікарні
15 грудня засновано кабінет переливання крові на чолі з заслуженим лікарем України Новіковим Миколою Івановичем
- 1950 У місті діяли районна лікарня на 185 ліжок, два диспансери, дві консультації, станція швидкої допомоги, зубопротезна майстерня, дитячі ясла, будинок немовля та інші медичні заклади
- 1952, Швацько-взуттєвий комбінат
14 липня реорганізовано у взуттєву фабрику (з 1 січня 1994 р. фабрика – акціонерне товариство, виготовляє робітниче взуття)
- 1953 Створено Вовчанський самодіяльний ансамбль танцю “Радість” (організатор – заслужений працівник культури України В.П.Громов). 27 грудня 1967 р. ансамблю присвоєно звання “Самодіяльний народний ансамбль танцю”
- 1955 З ініціативи викладачів місцевого педагогічного технікуму І.Дмитрієва, В.Фессалоницького та М.Буницької засновано дитячу музичну школу
- 1956 З нагоди 80-річчя від дня народження К.А.Треньова на будинку колишньої вчительської семінарії встановлено меморіальну дошку

- 1957 Самодіяльний народний ансамбль танцю районного Будинку культури під керівництвом В.П.Громова брав участь у зйомках художнього фільму “Пісні над Дніпром” Київської студії ім. О.Довженка
- 1960 Цегельний і вапняний заводи були об’єднані у завод будматеріалів
- 1961 На державному олійному заводі введено в дію екстракційний цех
- 1963 У місті почала роботу перша декадна АТС
- 1964 Завершено будівництво 2-х залізобетонних мостів через річку Вовчу
- 1965 Закінчено будівництво асфальтового шосе Вовчанськ-Харків, яке зв’язало 12 населених пунктів району з обласним центром
- 1966 Відкрита дитячо-юнацька спортивна школа
- 1967, лютий Засновано ТОВ “Вовчанськагрошляхбуд”
- 1967 У місті проживало 20 тисяч осіб
- Відкрито дитячий ясла-садок № 2
- Побудовано районний Будинок культури
- 1969–1973 Розширена міська телефонна мережа. Встановлена міська АТС (1972 р.), здійснено внутрішньовиробничий телефонний зв’язок, створена диспетчерська служба
- 1970, 1 січня Засновано інструментальний цех Харківського машинобудівного заводу. 1 вересня цех виготовив першу продукцію: деталі для гідромоторів та двигуни водяного насоса

1970, 30 жовтня	Організовано механічний цех на базі Вовчанського філіалу Харківського машинобудівного заводу
1970, 23 листопада	Наказом Міністра авіаційної промисловості України філіал Харківського машинобудівного заводу перетворений у Вовчанський агрегатний завод (з 1994 р. – відкрите акціонерне товариство)
1970, грудень	Взуттєва фабрика переведена у приміщення нової сучасної будівлі
	Реконструйована текстильна фабрика
1971–1984	Агрегатний завод збудував 27 житлових багатоквартирних будинків, 2 дитячих комбінати, магазин, їдальню, терапевтичне відділення лікарні
1974	Відкрито новий міжміський телефонний переговорний пункт
1974–1975	У місті діють 22 промислових, транспортних, будівельних підприємства, де працюють понад 5 тисяч робітників
1975, на 1-ше січня	У місті проживало 23 900 осіб
1979	Відкрито міжшкільний учбово-виробничий комбінат
1984	На околиці міста відкрито газорозподільну станцію. У 1987 р. у місті прокладено декілька кілометрів газопроводу
1986, квітень	У ліквідації аварії на Чорнобильській АЕС брали участь 410 громадян району, Вовчанська
1987, 18 березня	Створена ветеранська організація “Районна рада ветеранів”

- 1988 Збудовано велику школу ім. М.Горького на 1126 учнівських місць
- Створено хор ветеранів війни і праці при районному Будинку культури (художній керівник М.Є.Євдошенко)
- 1990, на 1-ше січня У місті проживало 24,4 тисячі осіб
- 1990 Засновано Вовчанське відділення акціонерного комерційного агропромислового банку “Україна”
- Створена районна служба соціальної допомоги
- 1991, червень Заснована районна організація Всеукраїнського об’єднання “Жінки за майбутнє”
- 1991, кінець року Створена районна організація Спілки молоді Харківщини
- 1991 Утворена прикордонна комендатура “Вовчанськ”
- Створено пост митного контролю (зараз – вантажно-пасажирський відділ Східної регіональної митниці)
- На базі зубопротезної лабораторії районної лікарні створено ММП “Промінь”. У 1996 р. на його базі організовано “Центр здоров’я “Промінь”
- Заснована районна організація Соціалістичної партії України
- Відкрито меморіальну дошку на будинку (по вулиці Досвітнього, 26), в якому народився письменник Олесь Досвітній

- Вперше проведено районний конкурс
“Вчитель року”
- 1992,
6 травня Утворена Вовчанська районна державна
адміністрація. Припинена діяльність
виконавчого комітету Вовчанської районної
Ради народних депутатів
- 1992 Засновано Вовчанський авіаційно-
технічний клуб (БАТК) “Сокіл”
- 1993,
15 травня Створено районний відділ прикордонної
служби
- 1993,
29 жовтня Рішенням райдержадміністрації створено
Вовчанський районний центр соціальних
служб для молоді (з 2005 р. – центр соціальних
служб для сім’ї, дітей та молоді). При центрі
діють служби: “Телефон Довіри”, “Мобільний
консультативний пункт” при райвоєнкоматі,
“Школа волонтерів”, “Волонтерський центр”,
“Родинний дім”, клуби спілкування для
підлітків: “Троянда”, “Психологічна
майстерня”
- 1993 На базі районної санепідемстанції створено
радіологічне відділення
- Створено контрольно-ревізійний відділ при
Вовчанській райдержадміністрації
- Відкрито торговий будинок “Вовчанськ” –
дочірнє підприємство ВАТ “Вовчанський
агрегатний завод”
- Організовано районний футбольний клуб
“Рубін”
- 1994,
4 лютого Створено відділення дорожньої міліції при
райвідділі внутрішніх справ

1995, на 1-ше січня	У місті проживало 24 100 чоловік Реорганізовано районний вузол зв'язку. Почали діяти районний вузол поштового зв'язку та районний вузол електрозв'язку
1995, 21 січня	Засновано Вовчанське районне об'єднання спілки “Чорнобиль”
1995, початок року	При районній поліклініці почали діяти кабінети: функціональної діагностики, фіброгастроскопії та ультразвукового дослідження
1995	Почала діяти Вовчанська меблева фабрика – дочірнє підприємство АТ “Харківдерев”
1996, 12 лютого	Створено відділення Державного казначейства у Вовчанському районі
1996, 31 травня	Заснована Вовчанська районна організація соціального захисту воїнів-інтернаціоналістів “Пам’ять”
1996	Створено Вовчанську міжрайонну зернову податкову інспекцію Засновано Вовчанський хлібокомбінат У місті відкрилося відділення банку “Аваль”
1997, на 1-ше січня	Чисельність населення міста склала 23,4 тисячі осіб
1997, 10 жовтня	Створена Вовчанська районна організація Партії регіонів
1997	Відкрито ТОВ “Ринок” При Вовчанському агрегатному заводі організовано студію образотворчого мистецтва

- 1998 У місті проживало 23 тисячі осіб
- 1999, Рішенням VI сесії міської Ради народних
24 березня депутатів XXIII скликання затверджено сучасний герб Вовчанська (автор – А.Гречило) та прапор (хоругву). Герб відтворено на основі герба 1781 р.
- 1999, Створено Вовчанську молодіжну спілку
квітень
- 2000, Засноване районне товариство молодих
1 грудня інвалідів “Розквіт”
- 2001, З метою пропаганди здорового способу
9 лютого життя створена районна організація товариства “Колос”
- 2001, У ЗАТ “Вовчанський олійноекстракційний
лютий завод” пущено в експлуатацію новий цех по виготовленню круп потужністю 50 т продукції на добу
- 2001 У місті мешкало 20 695 чоловік
- На базі Вовчанської майстерні РТП РАПО створено ЗАТ “Вовчанськферммаш”, який випускає продукцію для ферм
- Рішенням Кабінету Міністрів України Вовчанський технікум механізації віднині – Вовчанський технікум Харківського національного технічного університету сільського господарства
- Звання “Почесний громадянин Вовчанська” присвоєно колишньому слюсарю РТП, ветерану війни і праці М.Цветкову та колишньому директору Вовчанського аграрного заводу В.Зінченку (помертню)

Звання “Почесний громадянин Вовчанського району” присвоєно колишньому першому секретарю райкому партії О.Кокоші, директору Вовчанської державної сортовипробувальної дільниці І.Колмакову

2002, червень Розпочав роботу торгово-консультаційний центр “Зелений світ”

2002, 1 жовтня На базі Вовчанського вузла поштового зв’язку створено Центр поштового зв’язку № 4 для обслуговування населення Вовчанського та Великобурлуцького районів

2003, серпень На ЗАТ “Вовчанський олійноекстракційний завод” здано в експлуатацію новий об’єкт – очисні споруди

2003, 10 жовтня Рішенням Вовчанської міської Ради прийнято “Правила благоустрою території міста Вовчанська, забезпечення в ньому чистоти та належного санітарного стану, торгівлі, додержання тиші в громадських місцях та житлових зонах”

2003, восени У школі-інтернаті № 5 відкрито недільну школу для дітей-сиріт

2003 Відкрито медичний центр “Світ здоров’я”

У міському парку ім. М.Горького відкрито пам’ятник воїнам-інтернаціоналістам

2004, 14 лютого Створено громадську організацію “Спілка пасічників”

2004, 2 квітня У Вовчанську розпочало свою діяльність відділення ВАТ “Мегабанк”

2004, 27 червня Відкрито літній спортивний комплекс ЗАТ “Вовчанський олійноекстракційний завод”

- 2004 На базі загальноосвітньої школи № 1 створено заклад нового типу – різнопрофільну гімназію № 1
- Організовано професійну спілку бухгалтерів
- 2007, 26 червня Створена районна громадська організація “Спілка інвалідів-візочників”
- 2007, 29 листопада На центральній площі міста відкрито пам’ятник В.І.Колокольцову, колишньому голові Вовчанської земської управи (скульптор О.Гурбанов)
- 2007 Відновлено приміські автобусні маршрути “Вовчанськ – Іванівка”, “Вовчанськ – Волохівка”, “Вовчанськ – Пільна”; відкрито міжміський маршрут “Куп’янськ – Вовчанськ”
- Відкрито 4 пункти побутового обслуговування
- 2008, 1 грудня У Вовчанській гімназії № 1 почав працювати радіоцентр
- 2008 Почала діяти комунальна установа “Вовчанський міський Будинок культури”
- 2009 Відкрито Меморіал визволителям Вовчанська
- У місті діють підприємства: взуттєва фабрика, агрегатний, олійноекстракційний, маслоробний заводи, хлібозавод, ВАТ “Медтекс”, меблевий цех ДП ВАТ “Харківдерева”, проектно-будівельне орендне підприємство, товариство “Агродорбуд”, комбінат хлібопродуктів, м’ясокомбінат, державне підприємство лісового господарства

1. Загальні матеріали

1. **Буклет** до 80-річчя Вовчанського району [Електронний ресурс] // Волчанск. – Режим доступа : <http://volchansk.kh.ua/publ/1-1-0-119>.

2. **В 2004** году Волчанск праздновал 330-летие [Электронный ресурс] // Волчанск. – Режим доступа : <http://volchansk.kh.ua/publ/9-1-0-10>.

3. **Васильєв А.** В рік свого 325-річчя Вовчанськ отримав історичну символіку : [депутатами райради 24 грудня 1998 р. затверджено герб і прапор Вовчан. р-ну] / А.Васильєв // Хлібороб. – 1999. – 9 січ.

4. **Вовча р.** (гідронім); Вовчанськ – місто районного підпорядкування // Топонімічний словник Харківщини / Харк. держ. наук. б-ка ім. В.Г.Короленка, Харк. держ. пед. ін-т ім. Г.С.Сковороди ; авт.-уклад. : А.М.Перепеча, А.П.Ярещенко. – Х., 1991. – С. 25.

5. **Вовчанськ** [Електронний ресурс] : [символіка міста] // Українська геральдика. – Режим доступа : <http://heraldry.com.ua/index.php3?%20lang=U&id=979>.

6. **Вовчанськ** : [про герб міста] // Гречило А. Герби міст України (XIV – I пол. XX ст.) : наук.-попул. вид. / А.Гречило, Ю.Савчук, І.Сварник. – К., 2001. – С. 109.

7. **Вовчанськ** // Рідний край : навч. посіб. з народознавства / за заг. ред. І.П.Прокопенка. – 2-е вид., випр. і доп. – Х., 1999. – С. 130-132.

8. **Вовчанський район** [Електронний ресурс] // Город Харьков. – Режим доступа : <http://gorod.kharkov.ua/secart3124.html>.

9. **Вовчанський район** : [м. Вовчанськ: заснування, історія соц.-екон. розвитку; відомі діячі; освіт. закл.] // Харківщина – твій край! Історія та сучасність. Освіта

Харківщини / уклад. : С.М.Куделко [та ін.]. – Х., 2005. – С. 51-53, 131, 142.

10. **Вовчанщина**, 2007: події і люди // Хлібороб. – 2008. – 5 січ.

11. **Волчанск**: о чем говорит название? [Электронный ресурс] // Волчанск. – Режим доступа : <http://volchansk.kh.ua/publ/1-1-0-192>.

12. **Волчанск** (Харьковская область) [Электронный ресурс] // Википедия. – Режим доступа : [http://ru.wikipedia.org/wiki/ Волчанск \(Харьковская область\)](http://ru.wikipedia.org/wiki/Волчанск_(Харьковская_область)).

13. **Волчанск** [Электронный ресурс] : офиц. сайт. – Режим доступа : <http://volchansk.kh.ua/>.

14. **Волчанский район** : [история, современность Волчанска] // Харьков и Харьковская область : путеводитель / ред.-сост. А.А.Сайпанова. – Х., 2007. – С. 186-188 : фот.

15. **Волчанский район** : [экон.-геогр. характеристика края, города] // Украина : регионы. Харьковская область, 1932–2002. 500 влиятельных личностей / Вост.-Укр. биогр. ин-т ; ред. В.Федосова. – Х., 2002. – С. 204-205.

16. **Вулиці міста**: звідки їх назва? : [Гоголя (Погоріла); Гагаріна (Соборна); Короленка (Нежувтівська)] // Вовчан. вісн. – 2007. – 24 листоп.

17. **Вулиці міста**: звідки їх назва? : [Червоноармійська (Пивоварна); О.Досвітнього (Корочанська); Жовтнева (Дворянська)] // Вовчан. вісн. – 2007. – 29 груд.

18. **Захаров И.И.** Волчанск и Волчанский район, 1674–1900–2000 / И.И.Захаров. – Х. : Оригинал, 1999. – 239 с. : ил. – Из содерж. : Волчанск. – С. 21-28 ; Социальная инфраструктура. – С. 200-237.

19. **Ігорєв З.** Наше місто: етапи розвитку / З.Ігорєв // Хлібороб. – 2004. – 24, 31 лип. ; 7 серп.

20. **Камінська О.** Місто: як вирішуються проблеми? : [бесіда з міськ. головою О.Камінською] // Хлібороб. – 2009. – 24 січ.

21. **Косолапов А.Г.** Вовчанськ / А.Г.Косолапов, Н.Ю.Леонович // Енциклопедія Сучасної України / відп. секр. М.Г.Железняк. – К., 2005. – Т. 4. – С. 685-686 : 2 фотогр.

22. **Круподеря С.П.** Місто: яке воно є, яким йому бути : [бесіда із заст. голови Вовчан. міськвиконкому С.П.Круподерею] // Хлібороб. – 1994. – 4 черв.

23. **Куликов В.** Місто на Вовчих Водах: минувшина, сьогодення / В.Куликов // Соціаліст. Харківщина. – 1989. – 12 лют.

24. “**Ми всі** єдині, ми всі – вовчани” : [святкові заходи до 330-річного ювілею міста] // Хлібороб. – 2004. – 18 верес.

25. **Мисюра В.** Волчанск : [о гербе города] / В.Мисюра // Слобода. – 1993. – Май (№ 34). – С. 5.

26. **Мірошніченко Т.** Є така вулиця... : [з історії назв вулиць міста] / Т.Мірошніченко // Хлібороб. – 2003. – 23 серп.

27. **Мірошніченко Т.О.** Топоніміка – складова краєзнавства : [походження назв м. Вовчанськ, р. Вовча] / Т.О.Мірошніченко // Харків’яни. – 2003. – 24 квіт. – 7 трав. – С. 10.

28. **Міхно Г.** Прожито багато, але головне – ще попереду! : до 330-річчя заснування Вовчанська / Г.Міхно // Хлібороб. – 2004. – 11 верес.

29. **О Волчанском** уезде [Электронный ресурс] // Волчанск. – Режим доступа : <http://volchansk.pp.net.ua/publ/1-1-0-126>.

30. **Разом** робимо місто затишнішим : [благоустрій] // Хлібороб. – 2005. – 21 трав.

31. **Родин А.** Вчора и сегодня / А.Родин // Крас. знамя. – 1985. – 13 янв.

32. **330 років** з часу заснування м. Вовчанська [Електронний ресурс] // Харьковская областная библиотека. – Режим доступа : http://region.library.kharkov.ua/kalendar_.php?year=2004&chapter=10.

33. **Тронько П.Т.** Вовчанськ / П.Т.Тронько // Енциклопедія історії України / редкол.: В.А.Смолій [та ін.]. – К., 2003. – Т. 1. – С. 590.

34. **Улицы** города Волчанска [Электронный ресурс] // Волчанск. – Режим доступа : <http://volchansk.kh.ua/publ/1-1-0-107>.

35. **Центр** Вовчанська зміниться на краще : [про реконструкцію центр. частини міста] // Хлібороб. – 2003. – 23 серп.

36. **Центральна** площа міста названа на честь першого начальника ВАУЛ М.І.Смільського [Електронний ресурс] // Волчанск. – Режим доступа : <http://volchansk.kh.ua/publ/1-1-0-289>.

37. **Чигрин В.** Немає міста кращого : [про Вовчанськ і Лозову] / В.Чигрин // Слобід. край. – 2004. – 7 серп.

38. **Чисельність** населення Харківської області за 1997 рік / Держкомстат України, Харк. обл. упр. стат. – Х., 1998. – 20 с. – Із змісту : [Чисельність наявного населення м. Вовчанська у 1990–1998 рр.]. – С. 11, 13.

39. **Чисельність** населення Харківської області за 1996 рік / Мінстат України, Харк. обл. упр. стат. – Х., 1997. – 22 с. – Із змісту : Чисельність населення районних центрів та міст обласного підпорядкування : [м. Вовчанськ у 1970–1997 рр.]. – С. 13, 15.

40. **Яким** бути місту : [благоустрій] // Хлібороб. – 2005. – 4 черв.

41. **Ярещенко А.** Із топонімічного словника Харківщини : [походження назви м. Вовчанська] / А.Ярещенко // Прапор. – 1986. – № 8. – С. 180.

42. **Ярошик В.О.** Вовчанську присвячено : [про історію та сучасність Вовчанська; засід. клубу “Краєзнавець” при Харк. держ. наук. б-ці ім. В.Г.Короленка] / В.О.Ярошик // Слобід. край. – 1991. – 12 лют.

2. Історія

43. **Алтуєв В.** На варті завоювань Жовтня : [з історії міліції краю] / В.Алтуєв // Хлібороб. – 1966. – 1 листоп.

44. **Антилов А.** Вовчанщина за роки Радянської влади / А.Антилов // Хлібороб. – 1963. – 18 квіт.

45. **Игорь** Станиславович Астапович [Электронный ресурс] // Волчанск. – Режим доступа : <http://volchansk.kh.ua/publ/6-1-0-100>.

46. [Багале́й Д.] Волчанск [1674–1890 гг.: геогр.-экон. характеристика] / [Д.Багале́й] // Энциклопедический словарь / изд.: Ф.А.Брокгауз, И.А.Ефрон. – СПб., 1892. – Т. 7 (Кн. 13). – С. 113-114. – Подпись: Д.Б-й.

47. **Борсало В.** Наближається славне 300-річчя [Вовчанська] / В.Борсало // Хлібороб. – 1972. – 15 лип.

48. **Браташевський М.** Минувшина і сучасність : (до 300-річчя заснування Вовчанська) / М.Браташевський // Хлібороб. – 1972. – 23 верес.

49. **Браташевський М.** Сторінки з історії Вовчанська / М.Браташевський // Хлібороб. – 1964. – 13 лют.

50. [Волчанск: основание города; адм. заведения; ярмарки; население; пром-сть в 1885 г.] // Харьковский календарь на 1887 год (год пятнадцатый) / Харьк. губерн. стат. ком. ; под ред. П.С.Ефименко. – Х., 1886. – С. 173, 177, 181, 182, 202, 205, 238, 243-246.

51.* **Волчанск** // Россия. Полное географическое описание нашего Отечества. Т. 7. Малороссия. – СПб., 1903. – С. 31, 32, 250, 253, 257, 258, 259.

52. **Глущенко Б.Г.** Спогади з приводу ювілею : [колиш. район. архітектор про цікаві подробиці минулого Вовчанська] / Б.Г.Глущенко // Хлібороб. – 2004. – 28 серп.

53. **За 40 років** : [про розвиток Вовчанська і р-ну] // Хлібороб. – 1962. – 25 груд.

54. **Захаров І.** Історія Вовчанщини: 50-річчю Перемоги – присвячується / І.Захаров. – Вовчанськ : Вовчан. район. друкарня, 1995. – 236 с., 3 л. рис. – Із змісту : Географія. Клімат. Походження історичних назв. – С. 7-11 ; Найдавніше заселення краю. – С. 12-16 ; Заснування і розвиток Вовчанська до 1917 року. – С. 20-66 ; Лютнева і Жовтнева революції 1917 року. – С. 66-72 ; Громадянська війна. – С. 72-82 ; 1920– 1940 роки. – С. 82-95 ; [Вовчанськ у 1933–1938 рр.]. – С. 101-103 ; Велика Вітчизняна війна. – С. 103-112 ; Відбудова народного господарства після війни. – С. 112-119.

55. **Известные** земляки [Электронный ресурс] // Волчанск. – Режим доступа : <http://volchansk.kh.ua/publ/6>.

56. **Историческая** хронология Харьковской губернии / сост. К.П.Щелков. – Репринт. изд. – Х. : Изд-во “Сага”, 2007. – 368 с. – (Серия “Харьковская историческая библиотека”). – Азбучный указ. ист. хронологии Харьк. губернии : [Волчанск, 1674-1877] : с. 328.

57. **История** городов и сел Украинской ССР : в 26 т. Харьковская область / Ин-т истории АН УССР ; сост. : Н.А.Сероштан [и др.]. – [Перераб. и доп. изд.]. – К. : Гл. ред. Укр. Сов. Энцикл., 1976. – 722 с. – Из содерж. : [г. Волчанск с древнейших времен и до 1975 г.]. – С. 10, 11, 13, 35, 37, 43, 54, 55, 293, 296, 297, 303, 305-311, 492, 629, 639.

58. **Ігорєв З.** Сторінки історії [комсомолу Вовчанщини] / З.Ігорєв // Хлібороб. – 1989. – 24 черв.

59. **Історія** міст і сіл Української РСР : в 26 т. Харківська область / ред. кол.: М.А.Сіроштан (голова) [та ін.]. – К : Голов. ред. Укр. Радян. Енцикл., 1967. – 1002 с. – Геогр. покажч. : с. 979.

60.* **Кадєєв В.І.** Український краєзнавець і археолог В.О.Бабенко (1877–1959) / В.І.Кадєєв // Укр. іст. журн. – 1967. – № 12.

61. **Корсунь А.О.** Астапович Ігор Станіславович (11.01.1908, м. Вовчанськ – 02.01.1976, м. Київ) : [астроном, д-р фіз.-мат. наук] / А.О.Корсунь // Історія Сучасної України / відп. секр. М.Г.Железняк. – К., 2001. – Т. 1. – С. 759 : фотогр.

62. **Куделко С.М.** Бабенко Василь Олексійович (09(21).04.1877, м. Вовчанськ – 19.11.1955, там само) : [археолог, краєзнавець, музеєзнавець, чл. Іст.-філол. т-ва при Харк. ун-ті, почес. чл. Моск. археол. ін-ту (1912), Герой Праці (1928)] / С.М.Куделко // Енциклопедія Сучасної України / відп. секр. М.Г.Железняк. – К., 2003. – Т. 2. – С. 13 : фотогр.

63. **Лемешев К.** Вчора і сьогодні Вовчанська / К.Лемешев // Соціаліст. Харківщина. – 1962. – 25 груд.

64. **Квитка-[Основьяненко] Г.Ф.** Харьков и уездные города / Г.Ф.Квитка-[Основьяненко]. – Х. : Мачулин, 2005. – 192 с. – (Серия “Харьковская старина”). – Из содерж. : О городах Харьковской губернии: Волчанск [в 1688–1830-х гг.]. – С. 42-43 ; О слободских полках: состав полков: Харьковский : [Волчы Воды – полк. селение]. – С. 168-169.

65. **Косолапов А.Г.** Вовчанськ (до 1776 – Вовче) / А.Г.Косолапов, Н.Ю.Леонович // Енциклопедія Сучасної України / відп. секр. М.Г.Железняк. – К., 2005. – Т. 4. – С. 684 : 2 фотогр.

66. **Лукашова Є.** Далеке минуле Вовчанщини / Є.Лукашова // Хлібороб. – 1966. – 15 груд.

67. **Микуліна О.** Милість серця : [спогади про минуле краю] / О.Микуліна // Хлібороб. – 1990. – 19 квіт.

68. **Мирошніченко Н.Д.** История развития почты на Волчанщине в период с XVII по XXI век / Н.Д.Мирошніченко. – Х. : Гриф, 2003. – 48 с. : фот.

69. **Мірошніченко Д.** Тих днів не згасне слава : [з історії комсомолу] / Д.Мірошніченко // Хлібороб. – 1963. – 29 жовт.

70. **Описание** Слободско-Украинской Харьковской губернии, 1802 / предисл. Д.И.Багаля. – Х. : Тип. Губерн. Правл., 1889. – 39 с. – Из содерж. : Описание города Волчанска и его уезда [в 1780–1852 гг.]. – С. 38-39.

71. **Панкратьева В.** З історії комсомолу Вовчанщини / В.Панкратьева // Хлібороб. – 1988. – 29 жовт.

72. **Про Вовчанськ** у Квітки-Основ'яненка Г.Ф. [Електронний ресурс] // Волчанск. – Режим доступа : <http://volchansk.kh.ua/publ/1-1-0-267>.

73. **Проблеми** парафіяльного училища // Вовчанськ : зб. арх. док. і матеріалів. – Х., 1994. – С. 82-83.

74.* **Святловский Е.** Материалы по вопросу о санитарном положении русского крестьянства : мед.-топогр. описание Волчан. уезда, с диагр. и табл. / Е.Святловский. – Х. : Тип. Губерн. Правл., 1887. – 320 с. : диагр., табл.

75. **Скирда В.В.** Роль О.С.Федоровського [1885–1939] у вивченні і популяризації найдавнішої історії Харківщини, [у т.ч. м. Вовчанська] / В.В.Скирда // Тези Всеукраїнської краєзнавчої конференції, присвяченої 70-річчю Українського комітету краєзнавства (28-29 червня 1995 р.) / Ін-т історії України НАН України, Всеукр. спілка краєзнавців ; голов. ред. П.Т.Тронько. – Х., 1995. – С. 56.

76. **Славні сторінки минулого** : [з історії комсомол. орг. Вовчанська] // Хлібороб. – 1974. – 11 лип.

77. **Снежко-Блоцкая** Александра Гавриловна – режиссер [(21.02.1909 – 29.12.1980), родилась в Волчанске] [Электронный ресурс] // Волчанск. – Режим доступа : <http://volchansk.kh.ua/publ/6-1-0-165>.

78. **Тронько П.Т.** Вовчанськ : [про давні заселення території міста] / П.Т.Тронько // Енциклопедія історії України / редкол.: В.А.Смолій [та ін.]. – К., 2003. – Т. 1. – С. 590.

79. **Учитель історії** : [про вовчан. археолога та етнографа Василя Олексійовича Бабенка, його дослідж. у першій половині ХХ ст.] // Головінов В.П. Духовні джерела Слобожанщини / В.П.Головінов, П.Л.Гомон. –Х., 1998. – С. 168.

80. **Филарет** (Гумилевский А.Г.) Историко-статистическое описание Харьковской епархии : в 3 т. / Харьк. част. музей гор. усадьбы; Филарет (А.Г.Гумилевский) ; редкол.: А.Ф.Парамонов (пред.) [и др.]. – 2-е изд., испр. и доп. – Х. : Изд-во “Сага”, 2005–2006. – Т. 1-3.

Т. 1. – 2006. – 332 с. – Из содерж. : [Волчанск в XVIII ст.]. – С. 123, 128.

Т. 2. – 2005. – 432 с. – [Церкви Волчанска в XVII – XIX вв.]. – 234, 265, 270, 274.

81.* **Ярещенко А.** Наш рідний край: із історії м. Вовчанська / А.Ярещенко // Прапор. – 1982. – № 3. – С. 125.

2.1 Пам'ятки історії та культури Вовчанська

82.* **Бабенко В.А.** Волчанское городище : (опыт исслед. его в 1903 г.) / В.А.Бабенко // Труды Харьковской комиссии по устройству XIII Археологического съезда в Екатеринославе. – Х., 1905. – С. 353-358. – (Сборник Харьковского историко-филологического общества ; Т. 16).

83. **Бахтіна С.А.** Міжнародна конференція “Слобожанські читання” за музеєфікацію та відновлення некрополів Харківщини – нашої безцінної духовної і культурної спадщини, 27-28 верес., м. Харків / С.А.Бахтіна. – [Х., 2007]. – 48 с. : табл. – Із змісту : [Вовчанськ : на кладовищі біля хлібозаводу похований В.О.Бабенко (1877–1957) – першовідкривач салтів. культури, дир. Вовчан. іст. музею]. – С. 14.

84. **Борисова Т.М.** Історичні та пам’ятні місця Харківщини/ Т.М.Борисова, М.Т.Дяченко, М.В.Уманський. – Х. : Прапор, 1966. – 365 с. – Із змісту : [Про перебування К.А.Треньова у Вовчанську у 1906–1909 рр.]. – С. 75-77 ; [Пам’ятники воїнам, загиблим у роки Великої Вітчизняної війни ; Відкриття обеліску на честь генерал-майора О.П.Серашова]. – С. 81.

85. **В Волчанске** открыли Мемориал освободителям города [Электронный ресурс] // Волчанск. – Режим доступа : <http://volchansk.kh.ua/blog/2009-08-25-551>.

86. **Дьяченко Н.Т.** Историко-революционные памятники Харьковщины : очерк / Н.Т.Дьяченко, Т.М.Борисова, М.В.Уманский. – 2-е изд., перераб. и доп. – Х. : Прапор, 1979. – 216 с. – Из содерж. : Здание, в котором проходил суд над участниками выступлений в 1905–1906 гг.: [ул. Ленина, 100]. – С. 99-100 ; Здание, в котором работали Волчанский уездный партком и Совет рабочих, крестьянских и солдатских депутатов в 1917-1919 гг.: [ул. Ленина, 100, мемор. доска]. – С. 136-138 ; [Мемориальная доска на доме по ул. Гоголя, где родилась А.П.Хоперская]. – С. 152-153 ; Место формирования Волчанского революционного батальона в 1919 г.: [ул. Ленина, 77]. – С. 178-179 ; Братская могила красноармейцев и партизан, погибших в годы гражданской войны, парк им. Ф.Дзержинского. – С. 180-181.

87.* **Евстроков Н.Т.** Городище и селище возле г. Волчанска : (по материалам разведки 1950–1955 гг.) /

Н.Т.Евстроков // Совет. археология. – 1958. – № 4. – С. 204-207.

88. **Захаров І.** Пам'ятник В.Г.Колокольцову відкрито! / І.Захаров // Вовчан. вісн. – 2007. – 23 груд.

89. **Захаров І.** Трактор на п'єдесталі як символ людської праці : [трактор “Універсал” – пам'ятник історії] / І.Захаров // Хлібороб. – 2003. – 9 серп.

90.* **Колода В.В.** Исследования Волчанского городища / В.В.Колода // Древности, 2004. – X., 2004. – С. 265-271.

91.* **Колода В.В.** Новые материалы к проблеме изучения славяно-хазарских отношений (по памятникам Северского Донца) : [Волчан. городище] / В.В.Колода // Черноземная лесостепь – контактная зона. Проблемы археологии и истории. – Белгород, 2001. – С. 53-59.

92. **Колода В.В.** Розвиток слов'яно-хазарських стосунків на Дніпровському Лівобережжі : [городища салтово-маяцької культури у Вовчанську] / В.В.Колода // Культурна спадщина Слобожанщини. Історія, археологія, краєзнавство : зб. наук.-попул. ст. – X., 2005. – Чис. 5. – С. 14, 25, 32 : рис.

93.* **Ляпушкин И.** Днепровское лесостепное Левобережье в эпоху железа : археол. разыскания о времени заселения Левобережья славянами / И.Ляпушкин. – М.; Л. : Изд-во АН СССР, 1961. – 382 с. – Из содерж. : [Волчанское городище]. – С. 161, 200.

94. **Памятники** истории и культуры Украинской ССР : каталог-справочник / гл. ред. П.Т.Тронеко [и др.]. – К. : Наук. думка, 1987. – 736 с. – Из содерж. : Харьковская область: Волчан. р-н.: Волчанск. – С. 506.

95.* **Путянін В.Д.** Українсько-польський меморіал : сучасний стан і шляхи розвитку // Харків і Польща: люди і події. – Х., 2006. – С. 177-187.

Співробітник Харківського науково-методичного центру охорони культурної спадщини Ю.І.Палкін став одним із ініціаторів встановлення пам'ятника голові Вовчанської земської палати В.Г.Колокольцеву.

96. **Чистилин В.** Слобожанский Столыпин: в Волчанске установлен памятник В.Колокольцеву / В.Чистилин // Главное. – 2007. – 1 дек. (№ 24).

97. **Шкурко Н.** Графу Василию Колокольцеву – благородные потомки : [в 1897–1914 гг. был пред. Волчан. зем. управы] / Н.Шкурко // Проспект правды. – 2007. – 1 дек. (№ 85/86).

98. **Шрамко Б.А.** Древности Северского Донца / Б.А.Шрамко . – Х. : Изд-во Харьк. гос. ун-та, 1962. – 403 с. : рис. – Из содерж. : [Памятники археологии периода неолита (III тыс. до н.э.), срубной культуры (XIII–XII ст. до н.э.), начала железного века, памятники культуры полей погребений (II–IV вв.), салтовской культуры (VIII–X вв.)]. – С. 71, 117, 136, 137, 258, 271-273, 289.

99. **Шрамко Б.А.** Справочник по археологии Украины. Харьковская область / Б.А.Шрамко, В.К.Михеев, Л.П.Грубник-Буйнова. – К., 1977. – 156 с. – Указ. археол. памятников : с. 148-153.

2.2 Вовчанськ у другій половині XVII–XVIII ст.

100. **Альбовський Є.** Історія Харківського слобідського козацького полку / Є.Альбовський // Прапор. – 1990. – № 7. – С. 97-137. – Из змісту : [До полку входили Вовчанськ з 8 селами]. – С. 114 ; № 8. – С. 87-137. – Из змісту : [Про участь Харківського полку, у т.ч. Вовчанської сотні у Північній війні (1700-1709 рр.)]. – С. 89, 94-98.

101. **Альбовский Е.** Харьковские казаки. Вторая половина XVII ст. : (по арх. источникам). 1-я кн. 1-го т. Истории Харьковского полка / Е.Альбовский ; вступ. ст. В.Маслийчука. – Переизд. 1914 г. – Х. : Харьк. част. музей гор. усадьбы, 2005. – 240 с. : ил. – Из содерж. : Возникновение слободских казачьих полков : [к 1685 г. террит. Харьк. полка охватывала ряд уездов, в т.ч. Волчанский]. – С. 169.

102.* **Багалея Д.И.** Описание Слободской Украинской губернии : [объяснит. текст к атласу, 1802 г.] / Д.И.Багалея // Харьковский сборник. – 1889. – Вып. 3. – С. 67-111. – Из содерж. : [Описание Волчанска]. – С. 38-39.

103. **Браташевський М.** Заснування Вовчанська / М.Браташевський // Хлібороб. – 1964. – 18 січ.

104.* **Волчанск** // Новый и полный географический словарь Российского государства или лексикон. – М., 1788. – Ч. 1. – С. 172.

105. **Загоровский В.П.** Изюмская черта / В.П.Загоровский. – Воронеж : Изд-во Воронеж. ун-та, 1980. – 238 с. – [Основание будущего города ; Численность черкас Харьковского полка в Волчьих Водах]. – С. 50, 51, 72, 222.

106. **Иваненко Г.** Окрестности Волчанска : [сказание о храбром казаке Корольке, первом поселенце города] / Г.Иваненко // Хлібороб. – 1992. – 7 лют. – Передрук. з газ. “Харьк. губерн. ведомости” за 1858, № 50.

107.* **[История основания Волчанска]** // Харьк. губерн. ведомости. – 1859. – № 19.

108. **Мартин** Старочудний – засновник міста : [текст із кн.: Россия. Полное географическое описание нашего отечества. Т. 7. – СПб., 1903. – С. 257-258.] // Хлібороб. – 2006. – 14 жовт.

109. **Маслійчук В.Л.** Козацька старшина слобідських полків другої половини XVII – першої третини XVIII ст. / В.Л.Маслійчук. – Х. : ВД "Райдер", 2003. – 252 с. – (Харківський Історичний Альманах ; Додаток 5). – Геогр. покажч. : с. 237.

110. **Описи** Харківського намісництва кінця XVIII ст. : описово-стат. джерела / АН УРСР, Археогр. коміс. ; упоряд. В.О.Пірко, О.І.Гуржій. – К. : Наук. думка, 1991. – 222 с., 24 л. ілюстр. – Із змісту : [Герб, географо-економічна характеристика Вовчанська 1779, 1785, 1787, 1788 рр.]. – С. 42, 49, 56, 59, 80-82, 125, 143, 170, 181, 189-191.

111.* **[Основание Волчанска]** // Городские поселения в Российской империи. – СПб., 1865. – Т. 5, ч. 1. – С. 349-350.

112. **Панащенко В.** Харківський полк [(друга половина 1670-х – 1765 рр.): до його складу входив Вовчанськ] / В.Панащенко // Малий словник історії України / редкол. : В.Смолій (відп. ред.) [та ін.]. – К., 1997. – С. 426.

113. **Черваньов Г.** Перший засновник Вовчанська – [Корольок]: невідомі факти / Г.Черваньов // Хлібороб. – 1992. – 7 лют.

2.3 Вовчанськ у XIX – на початку XX ст.

114. **Багалій О.Д.** Історія військових поселень в Україні : з неопубл. спадщини / НАН України, Ін-т укр. археографії та джерелознавства ім. М.С.Грушевського ; О.Д.Багалій ; упоряд.: В.Л.Маслійчук, Т.Г.Павлова. – Х. : Вид-во "Сага", 2007. – 348 с. – Геогр. покажч. [Вовчанськ у 1818 р.] : с. 304.

115. **Будет** железная дорога; Крупные товарищества // Хлібороб. – 2006. – 23 верес. – (Про це писав "Волчанский земский листок").

116.* [В 1880 г. в городе насчитывалось 16 предприятий] // Харьковский календарь на 1882 год. – Х., 1882. – С. 114-116.

117.* **Введено** новое Городовое положение в Волчанске // Южный край. – 1892. – 11 нояб.

118. **Велике** бачимо на відстані : [про голову Вовчан. повіт. управи Василя Григоровича Колокольцова, його внесок у розвиток краю кінця 1890-х – 1917 рр.] // Кушнар'ов Є.П. 100 кроків Харківською землею / Є.П. Кушнар'ов. – Х., 2004. – С. 258-260.

119. **Воїн** Задонський : [про родину Задонських: Катерина – почесний попечитель Вовчан. жін. гімназії, Володимир – предводитель Вовчан. дворянства в 1864 і 1879 рр.] // Захаров І. Історія Вовчанщини / І.Захаров. – Вовчанськ, 1995. – С. 174-178.

120.* **Волчанск** : [заседание земс. собр.; скончался мировой судья, земс. деятель Дмитрий Иванович Бекарюков] // Южный край. – 1888. – 10 авг.

121.* [**Волчанск**] // Зябловский Е.Ф. Землеописание Российской империи : в 5 ч. Ч. 5 / Е.Ф.Зябловский . – СПб., 1810. – С. 284, 285.

122.* **Волчанск** : [к вопр. об участии земства в стр-ве ветви ж.-д. от Волчанска до Белгорода] // Южный край. – 1893. – 13 марта.

123.* **Волчанск** : [на очередном земс. собр. рассмотрено более 30 вопр. по нар. образованию, продовольствию, дорож. стр-ву, медицине и ветеринарии] // Южный край. – 1892. – 5 авг. – Подпись: Обыватель.

124.* **Волчанск** : [о роли землевладельца В.Г.Колокольцова в развитии нар. образования в крае] // Южный край. – 1893. – 4 авг.

125.* **Волчанск** : [освящение нового иконостаса Троицкого собора; лит.-муз. вечер в пользу учеников гор. училища] // Южный край. – 1888. – 22 дек.

126.* **Волчанск** : [очередная сес. уезд. земс. собр.; пред. земс. управы избран А.М.Федосеев] // Южный край. – 1892. – 28 июля.

127.* **Волчанск** : [очередное земс. собр.: заслушаны вопр. о развитии нар. образования, медицины, об очерке А.В.Десятова “История Волчан. земства за 25 лет”] // Южный край. – 1890. – 18 окт.

128.* [**Волчанск**] // Памятная книжка Харьковской губернии на 1865 год. – Х., 1865. – С. 63-66.

129. [**Волчанск** в 1864-1865 гг.: население; торговля; ремесла, пром-сть; сел. хоз-во]; Уездное управление: в г. Волчанске // Памятная книжка Харьковской губернии на 1866 год / Харьк. губерн. стат. ком. ; сост. Я.Голяховский. – Х., 1866. – С. 126, 132, 135-139, 143-145, 148, 153, 155, 157, 186, 336-338.

130.* **Волчанск** : [подготовка к эпидемии холеры; виды на урожай; выборы гласных в уезд. собрание] // Южный край. – 1892. – 9 июля.

131.* [Волчанск снова – уездный город согласно указа Александра I от 28 марта 1802 г.] // Полное собрание законов Российской империи. – СПб., 1830. – Т. 27. – С. 87.

132. **Волчанск** : [1860-е годы : описание города чл. Харьк. губерн. стат. ком. М.И.Шаргородским и В.Спасским] // Памятная книжка Харьковской губернии на 1868 год / Харьк. губерн. стат. ком. ; сост. Я.Голяховский. – Х., 1868. – С. 182-192.

133.* **Волчанск**, 1862 год : [состояние пожар. дела] // Памятная книжка Харьковской губернии на 1864 год. – Х., 1864. – С. 140-141.

134.* **[Выборы в Волчанское земское собрание: пред.** – А.М.Федосеев, чл. – Прошкин, Дьяков, Губарев; губерн. гласные – М.Л.Шаховской, В.В.Ширков, В.А.Задонский, А.М.Федосеев] // Южный край. – 1892. – 28 июля.

135.* **[Городская аптека]** // Южный край. – 1888. – 20 окт.

136. **Доклады Волчанской Уездной Земской Управы** очередному земскому собранию сессии 1913 года. – Х. : Тип. “Печ. дело”, 1913. – 327 с. – Из содерж. : Об открытии женского профессионального училища в г. Волчанске. – С. 188-190 ; О постройке конторы при Волчанском лесном складе. – С. 311 ; О соединении Волчанской телефонной сети с Чугуевской казенной городской и Змиевской земской телефонной сетями. – С. 318.

137.* **Доклады** очередного Волчанского земского собрания: сессии 1914 года. – Волчанск : Тип. А.В.Туманова, 1914. – 164 с.

138. **Дудко Г.** Революція 1905 року на Вовчанщині / Г.Дудко // Хлібороб. – 1975. – 19 лип.

139.* **Журнал** и доклады экстренного Волчанского уездного земского собрания, 22 нояб. 1909 г. – Волчанск : Тип. П.Н.Немичева, 1909. – 43 с.

140.* **Ивашкевич.** Медико-топографическое описание уездного города Волчанска : извлечение из ст. / Ивашкевич // Харьк. губерн. ведомости. – 1864. – №№ 25, 26.

141.* **Заводы** в г. Волчанске (1871 год) // Труды Харьковского губернского статистического комитета. – Х., 1872. – С. 187.

142. **Захаров І.** Вовчанський повіт у 1890 році / І.Захаров // Хлібороб. – 1992. – 24 берез.

143. **Захаров И.** В.Г.Колокольников : жизнь и деятельность / И.Захаров. – Волчанск : ООО “Волчан. тип.”, 2003. – 136 с.

144. **Захаров И.** Наш повіт на початку віку : [перероб. спогади колишнього земск. діяча А.Щелеспанова і викл. Л.Шипа про Вовчанськ на початку XX ст.] / І.Захаров // Хлібороб. – 1994. – 6 квіт.

145. **Захаров И.** “Петро І” повітового масштабу: дещо з життя і діяльності [голови Вовчан. земел. управи В.Г.Колокольцова] / І.Захаров // Хлібороб. – 1994. – 26 січ.

146. **Захаров И.** Честь, благородство, гідність : [про засновника династії Задонських – Воїна Дмитровича] / І.Захаров // Хлібороб. – 2004. – 24 квіт.

147. [Здравоохранение в уезде и Волчанске] // Харьковский календарь на 1876 год / Харьк. губер. стат. ком. – Х., 1875. – С. 187-188.

148. **История** Волчанска // **Захаров И.** В.Г.Колокольников: жизнь и деятельность. – Волчанск, 2003. – С. 89-99.

149. [Кредитные и ссудосберегательные товарищества, сельскохозяйственные, потребительские общества в 1884–1908 гг.; Волчанская больница]; Стипендии в Волчанской учительской семинарии; Условия поступления в учебные заведения: Волчан. учит. семинария; [Сельское хозяйство] // Календарь Харьковского губернского земства на 1913 год / Харьк. губер. земс. управа. – Х., 1913. – С. 170, 174, 178, 199, 226-228, 229, 315, 316.

150.* **Материалы** для оценки недвижимых имуществ гор. Волчанска / Харьк. губер. земс. управа. – Х., 1910. – 206 с.

151.* [Население Волчанска; Торговля; Промышленность, ремесла в 1865–1893 гг.] // Харьковский календарь на 1895 год. – Х., 1895. – Отд-ние 2. – С. 128.

152. [**О деятельности** Волчанской земской управы] // Отчет пенсионной кассы служащих в земстве Харьковской губернии за 1903 г. – Х., 1905. – С. 18-22.

153. **Описание** Волчанского уезда 19 в. [Электронный ресурс] // Волчанск. – Режим доступа : <http://volchansk.pp.net.ua/publ/1-1-0-4>.

154.* **Отчет** Волчанской уездной земской управы о состоянии ветеринарии по Волчанскому уезду, 1913. – Волчанск : Тип. Туманова, 1914. – [69 с.].

155.* [**После** реформ 1860-тых годов бывшие войсковые обыватели Волчанска имели 10382 десятины наделной земли, что в среднем составляло 3,3 десятины на “ревизскую душу”] // Земельные наделы Харьковской губернии. – Х., 1907. – С. 24.

156.* **Про ревизии** учреждений Волчанского уездного земства, 1913. – [Х., 1914]. – 11 с.

157. **Реальное** училище; Женская гимназия; Ивановское кредитное товарищество; Волчанский музей, его значение и организация // Хлібороб. – 2006. – 2 груд. – (Про це писав “Волчанский земский листок”).

158. **Сіра І.** Колокольцови – давній дворянський рід: [за матеріалами кн. В.Колокольцова “Отклонение”] / І.Сіра // Вовчан. вісн. – 2008. – 23 серп.

159. [**Состав** населения Волчанска в 1861 г.; Торговля; Транспорт; Жилищный фонд] // Памятная книжка Харьковской губернии на 1863 год / Харьк. губерн. стат. ком. ; сост. Я. Голяховский. – Х., 1863. – С. 59-61, 98, 99-102, 110, 111, 121.

160.* [**Состав** населения Волчанска в 1865 г.; Промышленность и ремесла] // Памятная книжка Харьковской губернии на 1867 год. – Х., 1867. – С. 352, 375.

161. **Статистический** справочник по Харьковской губернии. – Репринт. изд. – Х. : Изд-во “Сага”, 2007. – 232 с. – Из содерж : [Волчанск во второй половине XIX – начала XX ст.]. – С. 11, 165-167, 172.

162.* [**Судебное** дело о покушении на убийство волчанского земледельца и музыканта С.В.Неметца] // Южный край. – 1892. – 5 окт.

163. **Сумный С.** Сторінки з минулого : [у 1903 р. трупа Кропивницького виступила перед глядачами Вовчанська з виставами “Горе з розуму” О.Грибоедова та “Пошились у дурні” М.Кропивницького] / С.Сумний // Спогади про Марка Кропивницького : збірник. – К., 1960. – 191-193.

164. **Так починалось...** : [з історії створення т-ва споживачів у Вовчан. повіті; ініціатор і організатор – зав. телефон. мережею повіту А.Г.Громон] // Хлібороб. – 2006. – 1 лип.

165. [**Уездный** город Волчанск: данные 1860 г.] // Памятная книжка Харьковской губернии [на 1860 г.] / Харьк. губерн. стат. ком. ; сост. Я.Голяховский. – Х., 1862. – С. 14, 31-32, 62, 63, 66.

166.* [**Упрощенное** общественное управление вводится в Волчанске] // Южный край. – 1893. – 1 сент.

167.* **Фабрики** и заводы в Харьковской губернии, действовавшие в 1876 г. : [стат. сведения о Волчанске] // Харьковский календарь на 1878 г. – Х., 1877. – С. 128-129.

168. **Чорний Д.М.** По лівий бік Дніпра: проблеми модернізації міст України (кінець XIX – початок XX ст.) / Д.М.Чорний ; Харк. нац. ун-т ім. В.Н.Каразіна. – Х., 2007. – 304 с. – Из змісту : [Вовчанськ: населення міста; пром. вир-во; режим роботи торгових п-в; банки; бюджет міста; комунальне госп-во і транспорт; газети; кінематограф]. – С. 18, 32, 34, 36, 53, 55, 67, 78, 80, 99, 100, 112, 114, 129, 130, 131, 132, 144,

149, 174, 176, 183, 184, 187, 190, 196, 263, 264, 271, 273, 286, 288, 289.

169.* **Шароградский.** Город Волчанск в геологическом и этнографическом отношениях / Шароградский // Харьк. губерн. ведомости. – 1864. – №№ 37, 102-105.

2.3.1 Благодійництво.

Діяльність благодійних організацій

170.* **Волчанск** : [кружок любителей сцен. искусства дал 2 благотвор. спектакля в пользу пострадавших от неурожая] // Южный край. – 1891. – 16 дек.

171.* **Волчанский** уездный комитет попечительства о народной трезвости // Харьковский календарь на 1906 год. – Х., 1905. – С. 221.

172.* [**Положение** о стипендиях имени купца Х.Г. Федотова при Волчанском городском 3-классном училище] // Циркуляр по Харьковскому учебному округу. – 1902. – № 7. – С. 28-29.

173.* [**Протоиерей** Арсений Павлов пожертвовал на нужды Волчанской церковно-приходской школы 60 руб.] // Вера и разум : листок для Харьк. епархии. – 1890. – № 16. – С. 468.

2.3.11 Товариство опіки про бідних учнів

Вовчанського міського училища

Міністерства внутрішніх справ Росії

174.* **О деятельности** общества попечения о бедных учениках городского трехклассного училища с 1 сентября 1888 года по 1 сентября 1889 года / Харьковский календарь на 1891 год. – Х., 1890. – С. 445.

175.* [**Общество** попечения о бедных учениках Волчанского городского училища] // Харьковский календарь на 1902 год. – Х., 1901. – С. 160.

176.* **Общество** попечения о бедных учениках Волчанского городского училища // Харьковский календарь на 1903 год. – Х., 1902. – С. 341.

177.* **Общество** попечения о бедных учениках Волчанского 3-х классного городского училища в 1887–1888 году // Харьковский календарь на 1889 год. – Х., 1888. – С. 306.

178.* **Общество** попечения о бедных учениках Волчанского трехклассного городского училища за 1886 гражданский год // Харьковский календарь на 1888 год. – Х., 1887. – С. 346.

179.* **Общество** попечения о бедных учениках Волчанского уездного училища // Харьковский календарь на 1885 год. – Х., 1884. – С. 453-454.

180.* **Устав** общества попечения о бедных учениках городского училища города Волчанска, Харьковской губернии : (утв. 26 мая 1893 г.) // Харьковский календарь на 1895 год. – Х., 1894. – С. 300-303.

2.3.2 Культура. Освіта

181.* **Бабенко В.** Внешкольное образование в Харьковской губернии и в частности в Волчанском уезде, [Волчанске] // Волчан. Земс. Листок. – 1913. – № 16.

182.* [**В Волчанске** открыта новая церковно-приходская школа; Готовится открытие бесплатной земской библиотеки] // Южный край. – 1891. – 2 дек.

183.* **Волчанск:** нар. образование в Волчан. уезде, [в городе] // Утро. – 1916. – 24 янв.

184.* **Волчанск** : [открытие Александровского ремесл. уч-ща] // Южный край. – 1890. – 6 марта.

185.* **Из отчета** о состоянии Волчанской женской гимназии за 1907 г. : [в 7-ми кл. обучаются 454 девочки; источники финансирования] // Харьк. губерн. ведомости. – 1908. – 28 февр.

186. **Новіков А.О.** Марко Кропивницький і слобожанське театральне мистецтво : [про виступи трупи Кропивницького у Волчанську у 1890-ті та 1903 рр.] / А.О.Новіков // Культурна спадщина Слобожанщини : зб. наук. ст. за матеріалами міжнар. наук. конф. “П’яті Слобожанські читання”. Секція “Мистецтвознавство та культурологія”. – Х., 2003. – С. 25, 27.

187.* **О состоянии** народных школ в Волчанском уезде, [Волчанске] // Харьк. губерн. ведомости. – 1877. – № 5.

188.* **Отчет** о деятельности Харьковского Общества грамотности за 1902 год : в 2 ч. – Х. : Коммерч. тип., 1905. – 78, 48, 196, 12, 46, 11, 21 с. – Из содерж. : Отчет Волчанского Отделения Харьковского Общества распространения в народе грамотности за 1902 год.

189.* **Отчет** по народному образованию Волчанской Уездной Земской Управы за 1907 год. – Волчанск : Тип. П.Н.Немичева, 1908. – 151 с.

190.* **Отчет** по народному образованию Волчанской Уездной Управы за 1910 год. – Волчанск : Тип П.Н.Немичева, 1911. – 334 с. : табл. – Из содерж. : Отчет Волчанской общественной библиотеки за 1910 : [18-й год существования]; Пнетт К.К. Доклад со сметой Волчанского Александровского ремесленного училища за 1912 год : [финансирование б-ки на 1910–1911 гг.] / К.К.Пнетт.

191.* **Харьковское** Общество распространения в народе грамотности: Ком. Волчан. отд-ния : [пред. бесплат.

нар. б-ки-читальни – Г.И.Платонов] // Харьковский календарь на 1897 год. – Х., 1897. – С. 91.

2.4 Вовчанськ у роки Першої світової війни, Української революції та Громадянської війни (1914–1921 рр.)

192. **Адаменко Л.** Товариш Ганна [Хоперська – революціонерка з Вовчанська] / Л.Адаменко // Вечір. Харків. – 1978. – 8 берез.

193. **Базаєв М.** Ходили ми походами : [край у 1918 р.] / М.Базаєв // Соціаліст. Харківщина. – 1963. – 23 лют.

194. **Браташевський М.** Із племені відважних : [про рев. події] / М.Браташевський // Соціаліст. Харківщина. – 1967. – 5 груд.

195. **Великая** Октябрьская социалистическая революция и победа Советской власти на Украине : хроника важнейш. ист.-парт. и рев. событий : в 2 ч. Ч. 2. Большевики во главе трудящихся в период борьбы за установление Советской власти на Украине, октябрь 1917 г. – февраль 1918 г. / авт.-сост.: П.Л.Варгатюк [и др.]. – К. : Политиздат Украины, 1982. – 959 с. – Указ. геогр. назв.: с. 940.

196.* **[Вовчанськ у 1920 р.]** // Радянське будівництво на Україні в роки громадянської війни (1919–1920) : зб. док. і матеріалів. – К., 1957. – С. 203, 210, 217, 243.

197.* **Волчанский** уезд : [о деятельности Волчан. парт. ком.] // Пролетарий. – 1921. – 9 авг.

198. **Гражданская** война на Украине, 1918–1920 : сб. док. и материалов : в 3 т., 4 кн. / отв. ред. С.М.Короливский. – К. : Наук. думка, 1967. – Т. 1-4.

Т. 1, кн. 1: Освободительная война украинского народа против немецко-австрийских оккупантов... – 875 с. – Геогр. указ: с. 801.

Т. 1, кн. 2: Борьба рабочих и крестьян за освобождение Украины от интервентов Антанты и деникинцев, ноябрь 1918 – апрель 1919. – 492 с. – Геогр. указ.: с. 448.

Т. 2: Борьба против деникинщины и петлюровщины на Украине, май 1919 г. – февр. 1920 г. – 98 с. – Из содерж. : № 195. Приказ войскам 13 армии об оборонительных боях в районе Харьков – Волчанск, 21 июня 1919 г. – С. 168-169 ; № 756. Резолюция собрания молодежи г. Волчанска, Харьковской губернии, с приветствием Красной Армии, 24 февр. 1920 г. – 767 с. – Геогр. указ.: с. 828.

199. **Дудко Г.** Солдат революції: до річниці з дня смерті І.М.Єрещенка, [комісара Вовчан. революц. батальйону] / Г.Дудко // Хлібороб. – 1965. – 26 серп.

200. **Катречко Т.** Немов яскравий спалах : [про одну із організаторів влади Рад – Г.Хоперську] / Т.Катречко // Ленін. зміна. – 1981. – 11 серп.

201. **Коломієць Г.** Письменниця, журналіст : [про Надію Миколаївну Алексєєву – учасницю революції, громадян. війни, чл. Вовчан. Ради робітн., селян. і солдат. депутатів 1917 р.] / Г.Коломієць // Хлібороб. – 1984. – 11 лют.

202. [**Комсомольская** организация Волчанска] // Образование и деятельность комсомола Украины в годы гражданской войны : док. и материалы. – К., 1959. – С. 255, 506, 574.

203.* **Коцар І.** Днів тих слава не померкне : [край у жовт. 1917 р.] / І.Коцар // Вперед. – 1957. – 17 трав.

204. **Ксензенко М.І.** Завершення революційних земельних перетворень на Харківщині (грудень 1919 – березень 1921 рр.) / М.І.Ксензенко. – Х. : Вид-во Харк. ун-ту, 1968. – 183 с. – Из змісту : [Про діяльність Вовчанського повітового земельного відділу]. – С. 68, 72-75, 88, 103, 105, 112, 120, 121, 132, 143, 153, 156, 157.

205. **Куличенко М.И.** Большевики Харьковщины в борьбе за власть Советов (1918–1920 гг.) / М.И.Куличенко. – Х. : Изд-во Харьк. ун-та, 1966. – 248 с. – Из содерж. : [Деятельность большевиков в Волчанске]. – С. 32, 33, 64, 88, 186.

206. **Литвиненко М.А.** Ганна Хоперська : [іст.-біогр. нарис про встановлення влади Рад у місті] / М.А.Литвиненко. – Х. : Прапор, 1964. – 64 с.

207.* **[О тяжелом положении рабочих города]** // Волчан. Земс. Листок. – 1917. – № 11. – С. 5.

208. **Образование** и деятельность комсомольской организации Харьковщины, 1917–1920 / редкол. и сост.: Н.К.Калюжная (ред.) [и др.]. – Х. : Харьк. кн. изд-во, 1961. – 432 с. – Указ. парт. и комсомол. орг.: парт. орг. [Волчан. уездная]: с. 192, 198, 261, 262, 284, 308, 322, 326, 363, 381; комсомол. орг. [Волчан. уездная (комитет)]: с. 199, 221, 229, 262, 270, 273, 284, 288, 291, 300, 308, 318, 322, 337, 340, 345, 351, 356, 363, 385, 389, 390, 391, 392; Волчан. городская : с. 156, 168, 171, 177, 199, 261, 262, 269, 284, 289, 325, 385.

209. **Паншина Г.** Життя, віддане революції : [про С.М.Фірсова, чл. Вовчан. ревкому у 1919 р.] / Г.Паншина // Хлібороб. – 1966. – 10 груд.

210.* **Поборчий В.** Посланець Свердлова : [про І.М.Єрещенка – комісара діючого батальйону у Вовчанську у 1919 р.] / В.Поборчий // Культура і життя. – 1965. – 21 листоп.

211. **Решодько П.Ф.** Селянський рух у Харківській губернії (березень 1917 – січень 1918 рр.) / П.Ф.Решодько. – Х. : Вид-во Харк. ун-ту, 1972. – 170 с. – Из змісту : [Вовчанський повітовий земельний комітет; Про економічне та політичне становище селян краю]. – С. 9, 15, 54, 55, 68, 70, 99.

212.* **Сводка № 1** Харьковского Губкома КСМУ о деятельности уездных комсомольских организаций за период

с 7 апреля по 24 июня 1920 г.: Волчан. уезд : [гор. орг. насчитывает 130 членов] // Образование и деятельность комсомола Украины в годы гражданской войны. – К., 1959. – С. 423-429.

213.* **Сообщение** о работе среди молодежи Волчанского уезда // Пролетарий. – 1920. – 18 июня (№ 14).

214.* **Сообщение** об отправке молодежи Волчанска на [Польский] фронт // Червоний шлях. – 1920. – 4 июня (№ 70). – Перепеч. из газ. Волчан. филиала “УКРОСТА”.

215. **У боротьбі** за владу Рад : [Вовчанськ у берез. – груд. 1917 р.] // Хлібороб. – 1984. – 7 листоп.

216. **Харьковщина** в период гражданской войны и иностранной военной интервенции 1918–1920 гг. : сб. док. и материалов / сост.: А.И.Бурик [и др.]. – Х. : Прапор, 1973. – 324 с. – Из содерж. : Информация из газеты “Беднота” [Москва] о вступлении советских войск в г. Волчанск, 21 декабря 1918 г. – С. 65 ; Резолюция по текущему моменту, принята на собрании караульной роты и милиции г. Волчанска, 23 февраля 1919 г. – С. 104-105 ; Оперативная сводка штаба Харьковской крепостной зоны о боях с белогвардейцами в районе г. Волчанска, 18 июня 1919 г. – С. 147 ; Информация из газеты “Пролетарий” о проведении “Недели помощи семьям красноармейцев” в [г. Волчанске и уезде], 3 ноября 1920 г. – С. 294.

217. **Хижняк М.** Своїми очима : [про революц. боротьбу у краї] / М.Хижняк // Хлібороб. – 1963. – 30 лип.

218. **Шевченко И.** В боях и походах / И.Шевченко. – Х. : Прапор, 1966. – 116 с. : фот. – Из содерж. : Февральские ветры : [Волчанск в февр.-июне 1917 г. : воспоминание]. – С. 4-10 ; Сражения за власть Советов [в городе]. – С. 12-16 ; Непрошенные гости : [Волчанск в 1918 г.]. – С. 16-24 ; В борьбе с анархией : [воен. события в городе, нояб. 1918–январ. 1919 гг.]. – С. 24-31 ; 1-й Волчанский революционный... : [об

орг. отдел. рев. батальона, июнь 1919 г.]. – С. 31-37 ; Боевое крещение. – С. 37-46.

219. **Шевченко І.** Вовчанські червоногвардійці / І.Шевченко // Хлібороб. – 1963. – 23 лют.

220. **Шевченко І.** За владу Рад : [Вовчанськ у 1917–1918 рр.] / І.Шевченко // Хлібороб. – 1967. – 13 квіт.

221.* **Шевченко І.** Як це було: (спогади учасника громадян. війни) : [про бої Вовчан. революц. батальйону з денікінцями у 1919 р.] / І.Шевченко // Радян. правда. – 1961. – 26 черв.

222. **Щукін М.** Рік 1917-й [у Вовчанську] / М.Щукін // Хлібороб. – 1967. – 8, 11, 13 лип.

223. **Щукін М.** Робітничій клас Вовчанщини в боротьбі за свої права : [початок ХХ ст.] / М.Щукін // Вперед. – 1957. – 16 серп.

2.4.1 Вовчанське культурно-освітнє товариство “Просвіта”

224.* **Вовчанська** Просвіта – Матір (!) в 1918 році (IV) // Світло. – 1918. – № 8.

225.* **Водолазкий С.** Відкриття українських курсів в м. Вовчі 10 червня 1918 р. / С.Водолазкий // Світло. – 1918. – № 2. – С. 6-7.

226.* **Водолазкий С.** До майбутнього з'їзду “Просвіт” Вовчанського повіту 21 липня с.р. [у Вовчанську] / С.Водолазкий // Світло. – 1918. – № 3. – С. 5-6.

227.* **Водолазкий С.** Українська інтелігенція : [про діяльність “Просвіти” у краї] / С.Водолазкий // Світло. – 1918. – № 3. – С. 1-3.

228.* **Жукова В.** Вражіння від українських вчительських курсів, які відбулися в м. Вовчій / В.Жукова // Світло. – 1918. – № 4/5. – С. 13-14.

229.* [Звіт про діяльність Вовчанської “Просвіти” до травня 1918 р.] // Світло. – 1918. – № 1.

230.* **Коряк В.Д.** Українська державність і нова роля “Просвіт” / В.Д.Коряк [В.Торський, псевд.]. – Вовча : Вид. Вовчан. укр. т-ва “Просвіта”, 1918. – 76 с. – Дод.: Статут реорганізованої Вовчанської “Просвіти”

231.* **Лещенко В.І.** Вовчанська “Просвіта” в 1918 році (II) / В.І.Лещенко // Світло. – 1918. – № 6/7. – С. 5-7.

232.* **Лещенко В.І.** Вовчанська “Просвіта” – Матір в 1918 році (III) / В.І.Лещенко // Світло. – 1918. – № 6/7. – С. 9-11.

233.* **Мураховський Я.** Становище позашкільної освіти в повіті / Я.Мураховський // Світло. – 1918. – № 4/5. – С. 3-4.

2.5 Вовчанськ у міжвоєнний період (1922–червень 1941 рр.)

234. **Боротьба** трудящих Харківщини за побудову фундаменту соціалістичної економіки, 1926–1932 : зб. док. і матеріалів / упоряд.: М.П.Авдушева [та ін.]. – Х. : Харк. кн. вид-во, 1959. – 701 с. – Із змісту : [Вовчанська МТС, 1929-1932]. – С. 346, 356, 374, 463.

235.* **Вольський В.** Гуси за границю : [о перераб. птицы для экспорта на Волчан. з-де Багмета] / В.Вольський // Пламя. – 1926. – № 2 (46). – С. 14-15 : 4 фот.

236.* **Гец С.** Пионеры здоровья : [о тубдиспансере] / С.Гец // Пламя. – 1925. – № 14 (34). – С. 15 : 3 фот.

237.* **Детский** праздник [с участием 4-х детских домов] // Коммуна. – 1922. – 25 янв.

238. **Дудко Г.** Вовчанськ 20-х років: початок будівництва соціалізму / Г.Дудко // Хлібороб. – 1977. – 1 верес.

239.* **Зліт** стахановців [Вовчанщини] // Колективіст. – 1935. – 14 груд.

240. **Колективізація** і голод на Україні, 1929–1933 : зб. док. і матеріалів / АН України, Ін-т історії України ; упоряд.: Г.М.Михайличенко, Є.П.Шаталіна. – 2-ге вид., стереотип. – К. : Наук. думка, 1993. – 734 с. – Із змісту : № 184. Лист медпрацівника т. Набережної з м. Вовчанська до редакції Всесоюзної радіогазети “Пролетарій” про голод та хвороби серед міського та сільського населення Харківщини, 25 груд. 1931 р. – С. 373-374.

241. **Комітети** незаможних селян Харківщини 1920–1933 рр. : зб. док і матеріалів / упоряд. М.П.Авдушева [та ін.] ; Держ. арх. Харк. обл. – Х. : Харк. кн. вид-во, 1961. – 328 с. – Із змісту : [Діяльність Вовчанського комітету незаможних селян]. – С. 66, 67, 90, 95, 128, 139, 140, 142, 177.

242.* **Комсомол** Вовчанщини [у 1920–1929 рр.] // Вперед. – 1938. – 29 жовт.

243. **Копилов О.** Цього не забути ніколи : [із спогадів ветерана комсомолу] / О.Копилов // Хлібороб. – 1974. – 11 лип.

244.* **Копіл Г.Г.** Вовчанська зразкова 10-ти річка / Г.Г.Копіл // Колективіст. – 1933. – 5 листоп.

245. **Мандрик М.** Початок соціалістичного будівництва на Вовчанщині [1920–1930 рр.] / М.Мандрик // Хлібороб. – 1974. – 5 берез. – (До 300-річчя заснування Вовчанська).

246.* **Нарком** харчової промисловості СРСР т. Мікоян у Вовчанському районі // Колективіст. – 1935. – 10 жовт.

247. **Національна** книга пам'яті жертв Голодомору 1932–1933 років в Україні. Харківська область / В.Я.Білоцерківський, О.С.Кириченко, О.В.Корнев [та ін.]; вступ. ст. В.Я.Білоцерківського. – Х. : Фоліо, 2008. – 1023с. – Із змісту : Розд. 1. Мартиролог: Вовчан. р-н: м. Вовчанськ. – С. 522-566.

248. **Орленко В.** Вони були першими : [про перших комсомольців краю] / В.Орленко // Хлібороб. – 1968. – 31 жовт.

249. **Промышленность** и рабочий класс Харьковщины, 1917– июнь 1941 : сб. док. и материалов / сост. Л.А.Адаменко [и др.] ; Гос. арх. Харьк. обл. – Х. : Прапор, 1986. – 226 с. – [О птицекомбинате и район. промкомбинате в 1929–1941 гг.]. – С. 195-204.

250.* **Райони** УРСР. Т. 1 : стат. довід. / за ред. О.М.Асаткіна. – К. : Нар. госп-во та облік, 1936. – 1176 с. – Із змісту : Вовчанський район, [Вовчанськ у 1935–1936 рр.]. – С. 540-541.

251. **Реабілітовані** історією. Харківська область. Кн. 1: у 2 ч. / обл. ред. кол.: І.О.Терехов (голова) [та ін.]. – К. ; Х. : Харк. комунал. вид-во “Оригінал”, 2005–2008. – Кн. 1, ч. 1-2.

Є біографічні довідки про жителів Вовчанську, що зазнали політичних репресій у 1919–1934 рр.

252. **Свідчення** очевидців про Голодомор [Електронний ресурс] // Волчанск. – Режим доступа : <http://volchansk.kh.ua/publ/1-1-0-281>

253. **Славні** сторінки минулого : [комсомол у 1920–1923 рр.; влітку 1920 р. у місті налічувалося 130 комсомольців] // Хлібороб. – 1974. – 11 лип.

254.* **Стахановки** Вовчанської ткацької фабрики // Колективіст. – 1935. – 28 груд. – Фотогр.

255.* **Харківський** Державний Робсельтеатр у Вовчі : [гастролі театру у Вовчанську] // Селянин Вовчанщини. – 1929. – 10 жовт.

2.6 Вовчанськ у роки Великої Вітчизняної війни (1941–1945 рр.)

256. **Александрюк** Виктор Ильич : [Герой Советского Союза. В 1943 году летчик участвовал в бою за освобождение Волчанска] // Герои Советского Союза : крат. биогр. словарь / авт. коллектив: А.А.Бабаков (рук.) [и др.]. – М., 1987. – Т. 1. – С. 40 : фот.

257. **Артюшенко О.** Боролися і в ... концтаборі [Равенбрюк (Німеччина): серед 12 жінок, розстріляних за саботаж була Рузанова (Сокольська) Дуся із Вовчанська] / О.Артюшенко // Хлібороб. – 1991. – 9 трав.

258. **Баль В.** Останній бойовий виліт : [про Героя Радянського Союзу, ветерана ВВВ, жителя Вовчанська М.Ф.Хвою] / В.Баль // Хлібороб. – 1975. – 24 квіт.

259. **Батинський В.** І танки палали : [про ветерана ВВВ, працівника Першого цукрокомбінату І.П.Галушку] / В.Батинський // Хлібороб. – 1975. – 9 трав.

260. **Бондаренко Ю.** Від Вовчанська до Сталінграда, від Сталінграда – до Німеччини. Такий важкий путь пройшла Марія Арсентіївна Смирнова: післязавтра їй виповнюється вісімдесят! : [про ветерана ВВВ – зв'язківця, мешканку міста] / Ю.Бондаренко // Хлібороб. – 1996. – 23 берез.

261. **Браташевський М.** Безсмертя героя : [про відкриття обеліску на честь генерал-майора О.П.Серашова, який загинув у 1943 р.] / М.Браташевський, В.Поборчий // Ленін. зміна. – 1970. – 17 лют.

262. **Браташевський М.** Вони захищали Вовчанськ / М.Браташевський // Хлібороб. – 1964. – 9 трав.

263. **Браташевський М.** За рідне місто : [про жителів Вовчанська, які загинули у роки ВВВ: Євгена Галушку, Івана Копилова, Володимира Чигринова, Андрія Прасола] / М.Браташевський, В.Ковальов // Хлібороб. – 1974. – 27 серп.

264. **Бурляєв Ф.** Іменем комдива : [полковника Омеляна Парфеновича Серашова названо вулицю Вовчанська] / Ф.Бурляєв // Хлібороб. – 1992. – 9 трав.

265. **Бурляєв Ф.** Легендарний комдив. Могила героя у Вовчанську : [про О.П.Серашова, який зі своєю дивізією визволяв місто у 1943 р.] / Ф.Бурляєв // Хлібороб. – 1975. – 29 берез.

266. **В боях** за звільнення Вовчанська [у лютому 1943 р.] // Хлібороб. – 2009. – 7 лют.

267. **Визволення України:** Велика Вітчизняна війна, 1941-1945 : хронол. довід. / упоряд.: В.А.Дрозд [та ін.]. – К. : Парламентське вид-во, 1999. – 136 с. – Із змісту : [Визволення Вовчанська]. – С. 5, 12.

268. **Гнідін Ю.** Вистояли і перемогли : [про визволення краю від нім.-фашист. загарбників] / Ю.Гнідін // Хлібороб. – 1991. – 20 черв.

269. **Голоско** Анисим Михайлович [(1900–1955): Герой Советского Союза (19.03.1944), у 1911–1918 гг. жил и работал в Волчанске] // Герои Советского Союза : крат. биогр. словарь / авт. коллектив: А.А.Бабаков (рук.) [и др.]. – М., 1987. – Т. 1. – С. 240 : фот.

270. **Грибов О.І.** В ніч під Новий рік : [спогади учасника ВВВ, який брав участь у звільненні Вовчанська] / О.І.Грибов // Хлібороб. – 1975. – 27 лют.

271. **Грубник Т.** Як одна сім'я : [ветерани ВВВ Вовчан. район. друкарні: М.П.Кузніченко, Д.О.Корнієць,

О.Г.Никоненко, О.А.Чувілова, А.П.Гладких] / Т.Грубник // Хлібороб. – 1994. – 26 жовт.

272. **Дмитренко М.** Будинок під кленами : [про учасника ВВВ, муляра пересувної механізованої колони № 41 м. Вовчанська Костянтина Івановича Пічугіна] / М.Дмитренко // Хлібороб. – 1974. – 7 верес.

273. **Дудко Г.** Лютий сорок третього : [Вовчанськ у жовт. 1941 – лют. 1943 рр.] / Г.Дудко // Хлібороб. – 1974. – 17 жовт.

274. **Єренков В.** Через 32 роки : [про учасників боїв за Вовчанщину] / В.Єренков // Хлібороб. – 1974. – 13 лип.

275. **Єрмолов А.** Вовчанськ, 9 травня 1945 року / А.Єрмолов // Хлібороб. – 1995. – 29 квіт.

276. **Записка** захитників Волчанска [1943] [Электронный ресурс] // Волчанск. – Режим доступа : <http://volchansk.kh.ua/publ/1-1-0-190>

277. **Захаров І.** "Песня шепотом" : [про діяльність партизан. загону] / І.Захаров // Хлібороб. – 1991. – 7 берез.

278. **Захаров І.** Почуття Батьківщини : [про жителя Вовчанська Г.С.Якушева, який загинув у роки ВВВ] / І.Захаров // Хлібороб. – 1975. – 22 трав.

279. **Звено** отважных : [Александрюк Виктор Иванович : [20 апр. 1943 г. в небе над Волчанском произошло сражение звена истребителей лейтенанта В.И.Александрюка и нем. бомбардировщиков] // Калинин В.В. Герои подвигам на Харьковщине / В.В.Калинин, Д.Г.Макаренко. – Х., 1970. – С. 209-210 : фот.

280. **Зелінський М.** Кидок через Дінець : [про звільнення міста від нім.-фашист. загарбників на початку 1943 р.] / М.Зелінський // Хлібороб. – 1992. – 1 трав.

281. **История** Украинской ССР : в 9 т. Т. 8. Украинская ССР в Великой Отечественной войне Советского Союза (1941–1945) /отв. ред. В.И.Клоков. – К. : Наук. думка, 1984. – 639 с. – Из содерж. : [Волчанск]. – С. 66, 169, 170, 173, 234.

282. **Івановський В.** І розвідка доповіла точно : [про колишнього розвідника, уродженця Вовчанська М.І.Сухомлинова] / В.Івановський // Хлібороб. – 1974. – 28 листоп.

283. **Ігорєв З.** Льотчик від Бога : [про Героя Радянського Союзу Михайла Івановича Смільського (5 верес. 1920 – 1 листоп. 1990), на честь якого названо центральну площу міста] / З.Ігорєв // Хлібороб. – 2009. – 21 лют.

284. **Ігорєв З.** Сталевий характер : [про відважного льотчика Леоніда Орлова (25.8.1911–15.3.1943), на честь якого названо вулицю у Вовчанську] / З.Ігорєв // Хлібороб. – 2009. – 21 лют.

285. **Ильин** Николай Яковлевич : [(1921–1943): Герой Советского Союза; в 1943 г. снайпер участвовал в освобождении Волчанска и р-на] // Герои Советского Союза : крат. биогр. словарь / авт. коллектив: А.А.Бабаков (рук.) [и др.]. – М., 1987. – Т. 1. – С. 584 : фот.

286. **[Калінін В.В.]** Навічно в строю : [про старшину снайперської команди М.Я.Ільїна] / [В.В.Калінін, Д.Г.Макаренко] // Хлібороб. – 1971. – 17 черв. – (Герої в боях за Вовчанщину).

287. **Кочар** Рачия Кочарович: (псевдоним, настоящая фамилия – Габриелян) (1910–1965) : [армян. писатель, Герой Социалистического Труда, освобождал Волчанщину в 1943 г., отразил воен. события в романе “Дети большого дома”] // Большая Советская энциклопедия / гл. ред. А.И.Прохоров. – 3-е изд. – М., 1973. – Т. 13. – С. 298.

288. **Кузнiченко В.І.** Вони кували перемогу : [про участь жiнок краю у ВВВ, у т.ч. Костенко Тетяну Дем'янівну, яка звiльняла Вовчанськ вiд фашист. окупацiї] / В.І.Кузнiченко // Хлiбороб. –1994. – 31 серп.

289. **Лето 1941**, Україна : док., матеріали, хроніка подій / авт.-сост. В.А.Замлинский (рук.) [и др.]. – К. : Изд-во “Украина”, 1991. – 512 с. : ил. – Из содерж. : Хроніка подій: октябрь, 31, пятница: совет. войска оставили Волчанск (освобожден 12.11.1941 г. войсками Юго-Западного фронта, оккупирован 11.7.1942 г., освобожден 9.2.1943 войсками Воронежского фронта). – С. 494.

290. **Іван Федорович Лещенко** : [учасник ВВВ, Параду Перемоги в Москві (1945 р.). Був командиром вiд-ння розвiдки, визволяв Вовчанськ; працював на взуттєвiй ф-цi; був депутатом мiськради : некролог] // Хлiбороб. – 1966. – 20 сiч.

291. **Лямiн О.** Машенька : [про ветерана ВВВ, медсестру з Вовчанська М.Ф.Мiшньову] / О.Лямiн // Прапор. – 1981. – № 6. – С. 121.

292. **Мiрошниченко О.Х.** За свободу i незалежність / О.Х.Мiрошниченко, Г.П.Лялюк // Книга пам'ятi України. Харківська область. Великобурлуцький i Вовчанський райони. – Х., 1995. – С. 282-290.

293. **Одна** з вулиць Вовчанська названа iм'ям вiдавального льотчика Орлова [Електронний ресурс] // Волчанск. – Режим доступа : <http://volchansk.kh.ua/publ/1-1-0-295>.

294. **Орлов Леонид Александрович** : [Герой Советского Союза (1939), майор авиации, участвовал в боях за освобождение края, погиб 15.03.1943 г., похоронен в г. Волчанске] // Герои Советского Союза : крат. биограф. словарь / авт. коллектив: А.А.Бабаков (рук.) [и др.]. – М., 1988. – Т. 2. – С. 204, 205 : фот.

295. **Оськін М.** Вогненними дорогами : [про ветерана ВВВ і праці, кравчиху Вовчан. швейно-взуттєвої ф-ки Н.К.Кравцову] / М.Оськін // Хлібороб. – 1974. – 17 жовт.

296. **Пам'ять** живе вічно : [ветерани війни згадують події звільнення Вовчанська] // Хлібороб. – 2004. – 7 лют.

297. **Піввіку** разом : [Цветкови Михайло Олексійович й Катерина Іванівна брали участь у звільненні Вовчанська] / Вовчан. район. рада ветеранів війни і праці // Хлібороб. – 1994. – 28 серп.

298. **Пішов** п'ятнадцятирічним... : [про уродженця Вовчанська, ветерана війни В.Верещагіна] // Хлібороб. – 2005. – 7 трав.

299. **Поборчий В.** Командир бронепоезда : [Михайло Олексійович Цветков – учасник визволення Вовчанська, орденоносець “Червоної Зірки”, з 1966 р житель міста] / В.Поборчий // Хлібороб. – 1974. – 9 трав.

300. **Поборчий В.** Крізь смерть : [про Героя Радянського Союзу М.Я.Ільїна, який брав участь у визволенні Вовчанська] / В.Поборчий // Хлібороб. – 1975. – 25 листоп.

301. **Поборчий В.** Молодість вулиці Петровського : [про невідомих героїв, що загинули біля Вовчанська в 1942 р.] / В.Поборчий // Хлібороб. – 1967. – 28 берез.

302. **Резніков П.** Партизанськими шляхами Вовчанщини : [спогади про створення у Вовчанську підпільної комсомол. орг., діяльність 3-х партизан. загонів і винищувального загону] / П.Резніков // Хлібороб. – 1994. – 20 серп.

303. **Ромаскевич М.** Рятівний ліс : [про воєнні події у 1941–1943 рр.] / М.Ромаскевич // Хлібороб. – 1990. – 4 трав.

304. **Сандул О.В.** Голоско Онисим Михайлович / О.В.Сандул // Енциклопедія Сучасної України / відп. секр. М.Г.Железняк. – К., 2006. – Т. 6. – С. 103 : фотогр.

305. **Серьогін І.** З роду Феоктистових : [спогади ветерана ВВВ, мешканця Вовчанська] / І.Серьогін // Ленін. зміна. – 1979. – 5 лип.

306. **Смильский Михаил Иванович** : [Герой Советского Союза (1.05.1943), ст. лейтенант 504-го штурмового авиац. полка, участвовал в боях за освобождение Волчанска] // Герои Советского Союза : крат. биограф. словарь / авт. коллектив: А.А.Бабаков (рук.) [и др.]. – М., 1988. – Т. 2. – С. 483 : фот.

307. **Советская Украина** в годы Великой Отечественной войны, 1941–1945 : док. и материалы : в 3 т. / гл. редкол.: В.Григорович [и др.]. – К., 1985. – Т. 1-3.

Т. 1 : Украинская ССР в первый период Великой Отечественной войны (22 июня 1941 – 18 ноября 1942 г.) / сост.: Д.Ф.Григорович [и др.]. – Из содерж. : [Участие молодежи в обороне Волчанска; Партизанское движение в крае (1942 г.)]. – С. 246, 422.

Т. 2 : Украинская ССР в период коренного перелома в ходе Великой Отечественной войны (19 ноября 1942 – конец 1943 г.) / сост.: В.Н.Немятый [и др.]. – Из содерж. : [В 1943 г. восстановлена ж.д. на участке Белгород-Волчанск]. – С. 367 ; [В 1943 г. молодежь края собрала для фронта 5750 подарков]. – С. 168 ; [Принято решение создать Волчанский подпольный райком КП (б) Украины]. – С. 205.

308. **Терновський І.** Орли не складають крила : [про бої під Вовчанськом у 1942 р.] / І.Терновський // Ленін. зміна. – 1972. – 28 лип.

309. **Тур В.** Радість визволення : [Вовчанськ у лют. 1943 р.] / В.Тур // Хлібороб. – 1990. – 22 лют.

310. **Хвоя Никита Федорович** : [Герой Советского Союза (27.06.1945), полковник авиации, житель Волчанска с 1954 г.] // Герои Советского Союза : крат. биограф. словарь / авт. коллектив: А.А.Бабаков (рук.) [и др.]. – М., 1988. – Т. 2. – С. 682 : фот.

311. **Хромець П.** Велика рідня : [літо 1942 р.: допомога мешканців міста полоненим червоноармійцям] / П.Хромець // Хлібороб. – 1974. – 5 жовт.

312. **Хромець П.** Нагороди знаходять героїв : [про учасників ВВВ з Вовчанська] / П.Хромець // Хлібороб. – 1967. – 25 берез.

313. **Цветков М.** Наш земляк – герой О.М.Голоско [Герой Радянського Союзу, 1944 р.] / М.Цветков // Хлібороб. – 1999. – 20 лют.

314. **Цветков М.** У боях під Вовчанськом : [спогади ветерана] / М.Цветков // Хлібороб. – 1989. – 9 трав.

315.* **Чурсін І.** Успіхи залізничників ст. Вовчанськ : [про безперебійне постачання боєприпасів фронту] / І.Чурсін // Вперед. – 1944. – 3 серп.

316. **Шабалов Д.** Мчать “трійки” : [про бої за Вовчанськ у 1941 р.] / Д.Шабалов // Хлібороб. – 1992. – 11 квіт.

317. **Шевченко М.** Пам’ять живе вічно: до 65-річчя визволення Вовчанська : [спомини ветерана війни] / М.Шевченко // Хлібороб. – 2008. – 9 лют.

318. **Шкурко М.** Все для фронту : [історія Вовчан. МТС у 1939-1944 рр.] / М.Шкурко // Хлібороб. – 1984. – 13 груд.

319. **Шкурко М.** Штурмовики летять на Берлін : [про Миколу Федоровича Хвою – Героя Радянського Союзу, учасника ВВВ, жителя Вовчанська, у минулому військовослужбовця, викладача Вовчан. авіац. уч-ща ДТСААФ] / М.Шкурко // Хлібороб. – 1984. – 25 серп.

320. **Якушенков Д.** Партизанский десант в Волчанске : [в сент. 1941 г. 4 партиз. отряда совместно с частями Крас. Армии обороняли город; о деятельности гор. парт. отряда под руководством инструктора райкома партии И.А.Шепалева]

(комиссар В.Е.Голуб, начштаба А.Я.Нижегородов)] / Д.Якушенков // Слово ветерана. – 2007. – 14 апр.

321. **Яцишина З.** Вовчанщина фронту / З.Яцишина // Хлібороб. – 1975. – 9 трав.

2.7 Вовчанськ у повоєнні роки, за часів застою, перебудови (1945–1990 рр.)

322. **Барац В.** Волчанск / В.Барац // Крас. знамя. – 1956. – 26 сент. – (Районные центры нашей области).

323.* **Барац В.** Волчанский район [Волчанск] в семилетке / В.Барац, Г.Сукач // Крас. знамя. – 1959. – 12 мая.

324. **Батинський В.** Подарунок вовчанам : [відкрито новий міжміськ. переговор. пункт] / В.Батинський // Хлібороб. – 1974. – 23 лип.

325. **Браташевський М.** Хазяйка лісу : [про робітницю Вовчан. лісгоспу Н.Я.Журбу] / М.Браташевський // Хлібороб України. – 1968. – № 3. – С. 22-23.

326. **Велика** сила нового : [про здобутки трудівників Вовчанщини] // Соціаліст. Харківщина. – 1975. – 7 груд.

327.* **Гавря А.** Міцніє і квітне колгосп ім. Куйбишева [у Вовчанську] / А.Гавря // Вперед. – 1949. – 27 січ.

328.* **Гога І.** Досвід роботи тракторної бригади [Вовчанської МТС] / І.Гога. – Х. : Кн.-газ. вид-во, 1952. – 20 с.

329. **Дудко Г.** Вовчанськ у період відбудови (1943–1953 рр.) / Г.Дудко // Хлібороб. – 1977. – 11 жовт.

330. **Дудко Г.** Вовчанськ у 1958–1970 роках / Г.Дудко // Хлібороб. – 1977. – 3 листоп.

331. **Железняк Н.** Рихтування кришок доільних відер : [про раціоналізацію працівників райоб'єднання

“Сільгосптехніка”] / Н.Железняк // Механізація сіл. госп-ва. – 1974. – № 8. – С. 24.

332. **Завдання** післявоєнної відбудови і піднесення народного господарства будуть перевиконані : [за матеріалами XII район. парт. конф. Вовчанщини] // Вперед. – 1948. – 11 січ.

333.* **Івченко П.** Відроджена МТС [у місті] / П.Івченко // Вперед. – 1945. – 10 лют.

334. **Коломиец М.Ф.** Население и экономико-географическая характеристика городов Харьковской области : [г. Волчанск в 1960–1970 гг.] / М.Ф.Коломиец // Харьковская область: природа и хоз-во / отв. ред. Г.П.Дубинский. – Х., 1971. – С. 128-131, 136-137.

335. **Кузьмін В.** Вовчанські дівчата : [про випускників пед. уч-ща 1947 р.] / В.Кузьмін // Хлібороб. – 1974. – 30 берез.

336. **Максименко Д.** Перспективна галузь: про роботу Вовчан. інкубаторно-птахівничої станції] / Д.Максименко // Хлібороб. – 1974. – 26 листоп.

337. **Мірошніченко П.** Вовчанщина, [Вовчанськ] у 1963 році / П.Мірошніченко // Хлібороб. – 1964. – 4 квіт.

338. **Наумов Г.** Молодість старого Вовчанська : [про новобудови, благоустрій міста] / Г.Наумов // Соціаліст. Харківщина. – 1957. – 23 серп.

339. **Пісоцький О.** Політв'язень трьох концтаборів – [житель Вовчанська Анатолій Васильович Шевцов] / О.Пісоцький // Хлібороб. – 1995. – 29 квіт.

340. **Плужник І.** У праці, як в бою : [про ветерана ВВВ і праці, робітника район. вузла зв'язку М.В.Краснокутського] / І.Плужник // Хлібороб. – 1975. – 24 квіт.

341. **Поборчий В.** За благоустрій і красу [Вовчанська] / В.Поборчий // Хлібороб. – 1966. – 24 лют.

342. **Поборчий В.** Звіт піонерії Вовчанщини / В.Поборчий // Хлібороб. – 1972. – 25 трав.

343. **Поліпшувати** організацію торгівлі і громадського харчування [у місті і р-ні] // Хлібороб. – 1989. – 4 берез. – (3 пленуму райкома партії).

344. **Привільський С.** На наших вулицях : [про озеленення міста] / С.Привільський // Хлібороб. – 1972. – 3 серп.

345. **Про перебудову** діяльності партійної організації комбінату комунальних підприємств і управління газового господарства // Хлібороб. – 1988. – 17 трав.

346. **Про роботу** партійної організації і адміністрації комбінату хлібопродуктів по прискоренню інтенсифікації виробництва // Хлібороб. – 1988. – 15 берез.

347. **Про роботу** партійної організації і дирекції райпобуткомбінату // Хлібороб. – 1988. – 15 верес.

348. **П'ять** років творчої праці : [нар. госп-во Вовчанська] // Вперед. – 1948. – 23 серп.

349. **Рогов М.** Зростає і квітне наше рідне місто : [про добробут населення] / М.Рогов // Вперед. – 1954. – 15 жовт.

350. **Рябоштан І.** Оновлений Вовчанськ / І.Рябоштан // Соціаліст. Харківщина. – 1950. – 7 жовт.

351. **Серов І.** Успіх волейболісток [Вовчанська на республіканській спартакіаді] / І.Серов // Хлібороб. – 1975. – 7 серп.

352. **Ступак В.** Главный показатель – забота о человеке : [о работе райбыткомбината] / В.Ступак // Крас. знамя. – 1978. – 18 февр.

353. **Сухоросов О.** На сторожі здоров'я трудящих [краю] / О.Сухоросов // Хлібороб. – 1986. – 17 черв.

354. **Тітельчук А.** Секретар партійного бюро [автотранспортного підприємства – М.І.Чигринов] / А.Тітельчук // Хлібороб. – 1975. – 16 жовт.

355. **Триньов Ф.** Ворота Вовчанська : [про впорядкування міста] / Ф.Триньов // Хлібороб. – 1966. – 29 берез.

356. **Триньов Ф.** Щоб наше місто було кращим : [про благоустрій міста] / Ф.Триньов // Хлібороб. – 1964. – 31 жовт.

357. **Трипилец Ф.Н.** Промышленность Харьковской области : [в 1966–1970 гг.: Волчан. кирпич. з-д, текстильная, швейная, обувная ф-ки, маслозавод, мясокомбинат, мельница] / Ф.Н.Трипилец // Харьковская область: природа, хозяйство / отв. ред. Г.П.Дубинский. – Х., 1971. – С. 148-162.

358. **Чигринов М.** Є п'ятирічка : [про передових водіїв Вовчан. автопідприємства № 20336] / М.Чигринов // Хлібороб. – 1974. – 14 верес.

359. **Харьковская** партийная организация в борьбе за восстановление и развитие народного хозяйства, авг. 1943–1950 гг. : сб. док. и материалов / сост.: М.П.Авдушева [и др.]. – Х., 1965. – 430 с. – Из содерж. : [О восстановлении МТС (нояб. 1943 г.), школ (1948 г.) в Волчанске]. – С. 159, 231, 336.

360. **Цветков М.** Конкретна програма діяльності : [про передовий колектив Вовчан. автопарку ремонт.-транспорт. п-ва РАПО] / М.Цветков // Хлібороб. – 1986. – 15 берез.

3. Природні та екологічні умови

361. **Вовчанськ** : все про природу // Хлібороб. – 1992. – 26 лют. – Із змісту : Клімат; Земельний фонд; Мінерально-сировинні ресурси; Водні ресурси; Рослинний і тваринний світ.

362. **Вовчанськ** (до 1776 – Вовче) : [геогр.-екон. характеристика] // Географічна енциклопедія України : в 3 т. / відп. ред. О.М.Маринич. – К., 1989. – Т. 1. – С. 198.

363. **Вовчанщина**: геологія, гідрографія, рельєф, ґрунти [Електронний ресурс] // Волчанск. – Режим доступа : <http://volchansk.pp.net.ua/publ/16-1-0-136>

364. **Вовчанщина**: клімат та агрокліматичне районування, пори року [Електронний ресурс] // Волчанск. – Режим доступа : <http://volchansk.pp.net.ua/publ/16-1-0-135>

365. **Все про природу** на 1.01.95 р. Клімат; Земельний фонд; Мінерально-сировинні ресурси : [на околицях міста знаходяться 2 родовища: суглинків та крейди білої]; Рослинний і тваринний світ; Водні ресурси // Захаров І. Історія Вовчанщини / І.Захаров. – Вовчанськ, 1995. – С. 198-202.

366. **Гаврилов І.** По рідному краю : [природа Вовчанська та його околиці] / І.Гаврилов // Хлібороб. – 1975. – 23 жовт.

367. **Гречкіна Л.** Радіація під контролем : [з 1993 р. діє радіологічне від-ня район. санепідемстанції] / Л.Гречкіна // Хлібороб. – 1995. – 3 черв.

368. **Капусник І.В.** Контроль стану водних ресурсів басейну р. Сіверський Донець Харківської області : [про розробку заходів щодо запобігання забруднення ріки в районі Вовчанська, про очисні споруди міста] / І.В.Капусник // Регион. Проблемы и перспективы. Спец. вып. Экология. – 2001. – [№ 9]. – С. 15.

369. **Карякин Л.И.** Геология и полезные ископаемые Харьковской области, [в т.ч. Волчанское месторождение мела для обжига на известь и побелки] / Л.И.Карякин, И.Н.Ремизов // Харьковская область: природа и хоз-во / отв. ред. Г.П.Дубинский. – Х., 1971. – С. 4-15.

370. **Кліматичний** нарис району: дослідження [Електронний ресурс] // Волчанск. – Режим доступа : <http://volchansk.kh.ua/publ/5-1-0-211>.

371. **Кучерявий М.** Екологія починається з нас : [про навколишнє середовище у місті та р-ні] / М.Кучерявий // Хлібороб. – 1996. – 21 лют.

372. **Погорелова С.М.** Природа Харківщини / С.М.Погорелова, В.А.Тетьоркіна, Л.І.Прокопенко. – Х. : Вид-во “Ранок”, 2003. – 192 с. – Із змісту : Корисні копалини : [Вовчан. крейдове родовище]. – С. 19.

373. **Попова Е.А.** Вовча – річка / Е.А.Попова // Географічна енциклопедія України : в 3 т. / відп. ред. О.М.Маринич. – К., 1989. – Т. 1. – С. 197 : фотогр.

374. **Природне** середовище Вовчанщини: рослинність [Електронний ресурс] // Волчанск. – Режим доступа : <http://volchansk.pp.net.ua/publ/16-1-0-134>.

375. **Степанян С.В.** Вовча – річка : [гідролог. пост поблизу м. Вовчанська] / С.В.Степанян // Енциклопедія Сучасної України / відп. секр. М.Г.Железняк. – К., 2005. – Т. 4. – С. 684 : фотогр.

376. **Ткаченко В.С.** Вовчансько-Куп’янський геоботанічний округ / В.С.Ткаченко // Географічна енциклопедія України : в 3 т. / відп. ред. О.М.Маринич. – К., 1989. – Т. 1. – С. 198.

377. **Цимбал П.** Річку [Вовча] треба берегти / П.Цимбал // Хлібороб. – 1975. – 21 жовт.

4. Соціально-економічний розвиток сучасного Вовчанська. Промисловість. Міське господарство

378. **Бобок С.** Хорошая приватизация на живых примерах : [ЗАО “Волчан. маслоэкстракц. з-д”; ОАО “Волчан. мясокомбинат”; ОАО “Волчан. агрегат. з-д”] / С.Бобок // Объектив-Но. – 2003. – 16 окт. – С. 9.

379. **Васильєв Б.** Діловий контакт : [Вовчан. райагропромоб'єднання, координ. центр по роботі з фермерами] / Б.Васильєв // Хлібороб. – 1992. – 23 трав.

380. **Гнідін Ю.** Нова продукція “Сходу” : [колиш. обозний з-д] / Ю.Гнідін // Хлібороб. – 1995. – 8 лип.

381. **Дзюба Н.** На радість господаркам : [про випуск продукції у швацькому цеху з-ду “Схід”] / Н.Дзюба // Хлібороб. – 1992. – 11 лип.

382. **Железнодорожная** станция “Волчанск” [Электронный ресурс] // Волчанск. – Режим доступа : [http :
//volchansk .kh.ua /publ/ zheleznodorozhnaja
_stancija_quotvolchanskquot/5-1-0-362](http://volchansk.kh.ua/publ/zheleznodorozhnaja_stancija_quotvolchanskquot/5-1-0-362).

383. **Задорожня Н.** Нова продукція [– жіночий костюм з легкої тканини освоюється в цехах Вовчан. дільниці Харк. об-ня “Україна”] / Н.Задорожня // Хлібороб. – 1992. – 11 лип.

384. **Качайло А.М.** Можливо “розкрутимось” і на більше Але перешкоджає цьому дуже багато причин : [бесіда з кер. ЗАТ “Схід” А.М.Качайлом про перспективи вир-ва нової продукції / записав М.Шкурко] // Хлібороб. – 1996. – 26 черв.

385. **Кисельов В.Г.** Цегельний завод. Чи відкриється друге дихання? : [про перспективи розвитку п-ва : інтерв'ю з

дир. з-ду В.Г.Кисельовим / записав Г.Матвійчук] // Хлібороб. – 1992. – 1 серп.

386. **Круподеря С.П.** Роботи вистачає. Були б кошти : [про соц.-екон. розвиток краю : бесіда з головою Вовчан. міськ. Ради нар. депутатів С.П.Круподерею / записав З.Ігорєв] // Хлібороб. – 1994. – 30 листоп.

387. **Нова** структура : [Вовчан. ремонт.-транспорт. п-во підпорядковане Харк. обл. вироб. об-ню по інж.-техн. і вироб. обслуговуванню “Харківагротехніка”] // Хлібороб. – 1992. – 1 серп.

388. **Підприємства** Харківщини пропонують співробітництво : каталог продукції, послуг і потенційних можливостей Харк. регіону України для світових ринків, 97/98 / уклад.: Л.Атаманова [та ін.]. – Х., 1997. – 614 с. – Із змісту : [Підприємства Вовчанська]. – С. 72-73, 90, 112, 120, 122, 127, 128, 129, 132, 139, 143, 271.

389. **Порівняно** з 1993 роком у минулому році ми менше виробляли і менше споживали. Чи зміниться ситуація у 1995 р.? : [соц.-екон. розвиток краю у 1994 р.] // Хлібороб. – 1995. – 18 берез.

390. **Промисловість** [Електронний ресурс] // Волчанск. – Режим доступу : <http://volchansk.pp.net.ua/publ/5-1-0-227>

391. **Промышленность**; Строительство; Сфера обслуживания // Захаров И.И. Волчанск и Волчанский район, 1674–1900–2000 / И.И.Захаров. – Х., 1999. – С. 48-51, 100-131, 133-135, 185-199.

392. **“Ритуал”**: від задумки до діла : [приватне п-во “Ритуал”] // Хлібороб. – 2001. – 17 берез.

393. **Рябоконь А.** Прагнемо задовольнити попит : [ВАТ “Вовчан. хлібо завод”] / А.Рябоконь // Хлібороб. – 2003. – 27 груд.

394. **Сільське** господарство; Промисловість; Будівництво; Транспорт і зв'язок; Торгівля; Паливно-енергетичний комплекс; Агрегатний завод; Олійноекстракційний завод; Банк “Україна” // Захаров І. Історія Вовчанщини. / І.Захаров. – Вовчанськ, 1995. – С. 202-208, 213-226.

395. **Створено** асоціацію фермерів [при районному управлінні сільського господарства] // Хлібороб. – 1995. – 12 квіт.

396. **Шкурко М.** Сто років – для млина не межа! : [у 1904 р. споруджено чотириповерховий млин зараз – один із структур. підрозділів Вовчан. комбінату хлібопродуктів] / М.Шкурко // Хлібороб. – 2004. – 11 груд.

397. **Шкурко М.** Сьогодні і завтра комбінату хлібопродуктів : [ЗАТ “Вовчан. комбінат хлібопродуктів”] / М.Шкурко // Хлібороб. – 2003. – 22 берез.

398. **Що зроблено.** Харківщина, 2007 / Харк. облдержадмін. – Х., 2008. – 184 с. : фотогр. – Із змісту : Вовчанський район. – С. 109-111.

399. **Юрчук В.** Древнеримские колесницы из современного Волчанска : [о работе обозного з-да] / В.Юрчук // Деловые новости. – 1995. – 24 янв.

400. **Як дбаємо** – те й маємо. **Що маємо** – те й споживаємо : [про стан соц.-екон. розвитку Вовчанська і р-ну у 1995 р.] // Хлібороб. – 1996. – 7 лют.

4.1 Фінанси. Банки

401. **Банк “Україна”** : [діяльність комерц. агропром. банку у 1990–1995 рр.] // Захаров І. Історія Вовчанщини / І.Захаров. – Вовчанськ, 1995. – С. 224-226.

402. **Колеснік Л.** Головне завдання – наповнення бюджетів всіх рівнів : [інтерв'ю з нач. Вовчан. МДП Л.Колесніком] // Хлібороб. – 2009. – 14 берез.

403. “**Мегабанк**” відчиняє двері : [2 квіт. відбулася церемонія відкриття відділення ВАТ “Мегабанк” у Вовчанську] // Хлібороб. – 2004. – 10 квіт.

404. **Самойленко В.** Державне казначейство: становлення і розвиток : [від-ня Держ. казначейства у Вовчан. р-ні (створено 12 лют. 1966 р.)] / В.Самойленко // Хлібороб. – 2005. – 23 квіт.

405. **Сергієнко М.** Першому банку Вовчанська – 70 років : [Вовчан. від-ня Держбанку було засноване 7 берез. 1931 р.] / М.Сергієнко // Хлібороб. – 2001. – 3 берез.

406. **Шилов В.** “Спілка” об’єднує бухгалтерів : [про роботу новоствореної організації] / В.Шилов // Хлібороб. – 2004. – 14 серп.

4.2 ВАТ “Вовчанський агрегатний завод”

407. **Агрегатний завод** : [з історії п-ва] // Захаров І. Історія Вовчанщини / І.Захаров. – Вовчанськ, 1995. – С. 213-220.

408. **ВАЗ** – для міста і для нас // Хлібороб. – 2004. – 21 лют.

409. **ВАТ “Вовчанський агрегатний завод”** – лідер серед підприємств авіапрому України // Хлібороб. – 2004. – 10 квіт.

410. **Генеральна лінія вазівців** // Хлібороб. – 2003. – 27 груд.

411. **Еліта заводу** – його люди // Хлібороб. – 2005. – 8 жовт.

412. **Жердєв М.С.** Висока якість – головний секрет фірми : [бесіда із заст. дир. по якості агрегат. з-ду М.С.Жердєвим / записав Ю.Бондаренко] // Хлібороб. – 1995. – 17 трав.

413. **Захаров І.** Агрегатний завод: чутки та реалії / І.Захаров // Хлібороб. – 2005. – 5 лют.

414. **Карпенко В.** Ніхто не забезпечить нам гідного життя, крім нас самих : [з 12 квіт. 1995 р. п-во – акціонер. т-во відкритого типу; про перспективи розвитку з-ду] / В.Карпенко // Хлібороб. – 1995. – 20 трав.

415. **Нагірний Ю.І.** Підприємство мале – справи великі : [про п-во “Кумир” при агрегат. з-ді] / Ю.І. Нагірний // Хлібороб. – 1992. – 8 серп.

416.* **Орлова Е.** И в небе, и на земле : [о работе з-да] / Е.Орлова // Деловая Украина. – 1999. – № 5.

417. **По праці і честь** : [до 35-річчя заснування з-ду] // Хлібороб. – 2005. – 3 груд.

418. **Профспілкова** відзнака директору заводу : за підсумками минулого року ВАТ “Вовчан. агрегат. з-д” серед п-в авіабудів. галузі України визнано кращим... // Хлібороб. – 2008. – 11 жовт.

419. **Сопов В.О.** Договір дозволяє вижити. І не тільки вижити, а й випускати потрібну людям продукцію : [випуск нової продукції з-ду в умовах ринку : бесіда з помічником дир. п-ва В.О.Соповим / записала Т.Сидоренко] // Хлібороб. – 1992. – 15 серп.

420. **Федоров В.М.** До ринку прийти без втрат: як на агрегат. з-ді дбають про захист інтерес своїх працівників / В.М.Федоров // Хлібороб. – 1991. – 21 груд.

421. **Шеремет В.** Будується житло : [завод. будівництво ; діяльність від. капітал. буд-ва] / В.Шеремет // Хлібороб. – 1992. – 18 серп.

422. **Шкурко М.** ВАЗ – завод не столичний, але в Україні – кращий! / М.Шкурко // Хлібороб. – 2004. – 17 квіт.

4.3 ЗАТ “Вовчанська взуттєва фабрика”

423. **Андрейченко М.** Кому потрібні босоніжки? : [вир-во чоловіч. взуття] / М.Андрейченко // Хлібороб. – 1992. – 11 лип.

424. **Взуттєва фабрика** : [діяльність п-ва у 1952–1995 рр.] // Захаров І. Історія Вовчанщини / І.Захаров. – Вовчанськ, 1995. – С. 223-224.

425. **Взуття** – для військових і промисловості : [ф-ка заснована у 1952 р. після реорганізації швацько-взуттєвого комбінату] // Хлібороб. – 2004. – 21 лют.

426. **Вовчанський** взуттєвій – 55! // Хлібороб. – 2007. – 6 жовт.

427. **Голуб А.** Свято робітників. Взуттєвій ф-ці – 40 / А.Голуб // Хлібороб. – 1992. – 18 лип.

428. **Іваненко Б.** Всім у собі кращим : [про ветерана праці Н.І.Дубровську] / Б.Іваненко // Ленін. зміна. – 1981. – 8 січ.

429. **ОАО** “Волчанская обувная фабрика” [Электронный ресурс] // Волчанск. – Режим доступа : <http://www.vof.com.ua/>

430. **Петренко В.М.** Взуттєва фабрика: чутки і правда : [про стан справ на п-ві : бесіда з дир. ф-ки В.М.Петренком / записав Г.Матвійчук] // Хлібороб. – 1991. – 8 черв.

431. **Петренко В.М.** Оптимізму не втратили : [про перспективи розвитку ф-ки : бесіда з дир. ф-ки В.М.Петренком / записав М.Шкурко] // Хлібороб. – 1996. – 8 черв.

432. **Солоницька З.** Робота є – потрібні виконавці: ВАТ “Вовчан. взуттєва фабрика” нарощує обсяги вир-ва / З.Солоницька // Хлібороб. – 2003. – 19 квіт.

433. **Трудовий** шлях довжиною в 40 років. Вовчанська взуттєва фабрика в ці дні святкує свій ювілей // Хлібороб. – 1992. – 18 лип. – Зміст : Петренко В. Підприємство і люди : [на з-ді працює 800 робітників, випускається 2 млн. пар взуття на рік] / В.Петренко; Старостенко Н.Ф. Все життя на фабриці : [спогади ветерана праці] / Н.Ф.Старостенко; Уварова М.Ф. Традиції ветеранів продовжуються / М.Ф.Уварова.

434. **Шкурко М.** Довіряють акціонери керівництву : [історія ф-ки, перспективи розвитку АТ] / М.Шкурко // Хлібороб. – 1996. – 21 груд.

435. **Шкурко М.** Сертифікат запроцює, коли його вкласти у розвиток взуттєвої фабрики : [щодо приватизації п-ва] / М.Шкурко // Хлібороб. – 1994. – 26 листоп.

4.4 ВАТ “Медтекс”

(колишні – АТ “Мокош”, бавовноткацька фабрика)

436. **Базаркін М.** На обліку кожна робоча хвилина : [про діяльність колективу бавовноткац. ф-ки] / М.Базаркін // Хлібороб. – 1971. – 22 трав.

437. **Бондаренко Р.Д.** Бути причетним особисто : [бесіда з передовиком вир-ва бавовноткац. ф-ки Р.Д.Бондаренком / записав І.Захаров] // Хлібороб. – 1975. – 18 груд.

438. **Брюхань Ю.В.** З поглядом у майбутнє : [новий дир. бавовноткац. ф-ки Ю.В.Брюхань розповідає про випуск продукції / записав Ю.Бондаренко] // Хлібороб. – 1994. – 8 черв.

439. **Брюхань Ю.В.** Програма є, як вижити? : [про фін.-екон. стан п-ва розповідає дир. АТ “Мокош” Ю.В.Брюхань / записав М.Олександров] // Хлібороб. – 1996. – 8 черв.

440. **Гудзенко Г.** Будні текстильників : [продукція бавовноткац. ф-ки: тик матрацний, сорочкова тканина, гуцул. полотно, техн. салфетки] / Г.Гудзенко // Хлібороб. – 1974. – 25 лип.

441. **Триньов В.Т.** Ткалі у відпустці : [про становище на бавовноткац. ф-ці : бесіда з дир. п-ва В.Т.Триньовим / записав Г.Шульга] // Хлібороб. – 1992. – 20 черв.

442. **Шкурко М.** Від технічної тканини – до медичної марлі крокує у новому тисячолітті ВАТ “Медтекс” / М.Шкурко // Хлібороб. – 2006. – 29 лип.

443. **Шкурко М.** ”Медтекс”: нова назва знайомих текстильників : [АТ “Медтекс” утворено на теренах колишнього АТ “Мокош”] / М.Шкурко // Хлібороб. – 2003. – 22 лют.

4.5 Вовчанський меблевий цех ДП ВАТ “Харківдерев”

444. **Бондаренко Ю.** Вірність традиціям і висока якість: такі складові успіху колективу меблевого цеху / Ю.Бондаренко // Хлібороб. – 2006. – 19 серп.

445. **Котлярова Л.** Користується широким попитом : [нова продукція меблевої ф-ки – набір меблів для житл. кімнати] / Л.Котлярова // Хлібороб. – 1992. – 4 лип.

446. **Олександров М.** Новина – хороша, ситуація гірша : [АТ (з 1993 р.) Вовчан. меблева ф-ка: про освоєння на п-ві нової продукції] / М.Олександров // Хлібороб. – 1994. – 16 лют.

447. **Титаренко Р.** Результати радують : [меблева ф-ка: про обсяг випуску тумби для білизни, набору меблів “Озон-4”; про введення в експлуатацію нового цеху] / Р. Титаренко // Хлібороб. – 1992. – 28 лип.

4.6 ЗАТ “Вовчанський олійноекстракційний завод”

448. **Бережна Г.В.** Праця найбільш цінний товар : [оплата праці на п-ві : бесіда з начальником план.-екон. від. з-ду Г.В.Бережною / записав Г.Матвійчук] // Хлібороб. – 1992. – 17 берез.

449. **Висока** відзнака вовчан : [лауреатом конкурсу “Ділова людина України” визначено дир., голову правл. ЗАТ “Вовчан. олійноекстракційний з-д” О.А.Сизова] // Хлібороб. – 2001. – 3 лют.

450. **Діють** нові очисні споруди : [на з-ді здано в експлуатацію новий об’єкт – очисні споруди] // Хлібороб. – 2003. – 9 серп.

451. **Захаров И.** Волчанский маслоэкстракционный завод: история и современность / И.Захаров. – Балаклея, [б.г.]. – 124 с.

452. **Крім** олії – ще й крупи : [з 2003 р. на з-ді почали виробляти крупи] // Хлібороб. – 2003. – 27 груд.

453. **Олійноекстракційний** завод : [вир-во олії у 1860–1995 рр.] // Захаров І. Історія Вовчанщини / І.Захаров. – Вовчанськ, 1995. – С. 220-222.

454. **Отак би** – та до кожного свята! : [свою першу продукцію виробив новий цех з-ду] // Хлібороб. – 2005. – 20 серп.

455. **Сизов А.** Кто хочет работать, найдет выход из любой ситуации : [о работе з-да] / А.Сизов // Деловая жизнь. – 2001. – № 5. – С. 15.

456. **Сизов О.** Межа – підприємство європейського рівня : [бесіда з дир. з-ду О.Сизовим / записав М.Шкурко] // Хлібороб. – 2002. – 19 жовт.

457. **Сучасний** стан і перспективи розвитку олієдобувних підприємств України, [зокрема Вовчанського олійноекстракційного заводу] / В.Кухта [та ін.] // Маркетинг в Україні. – 2006. – № 2. – С. 13-14.

458. **Тітельчук А.** Творчість трудового колективу / А.Тітельчук // Хлібороб. – 1975. – 27 груд.

459. **У постійному** розвитку : [ЗАТ “Вовчан. олійноекстракційний з-д”] // Хлібороб. – 2004. – 21 лют.

460. **Удостоєн** Червоного прапора [Вовчанський олійноекстракційний з-д] // Хлібороб. – 1974. – 6 серп.

461. **Шкурко М.** Олія, шрот... і паливо з відходів віднедавна почали виробляти на ВАТ “Вовчанський олійноекстракційний завод” / М.Шкурко // Хлібороб. – 2009. – 18 квіт.

4.7 ЗАТ “Вовчанський маслоробний завод”

462. **Бондаренко Ю.** Обладнання включено в роботу : [на з-ді розпочато виготовлення вершк. масла і пахти] / Ю.Бондаренко // Хлібороб. – 1996. – 8 черв.

463. **Колектив** одностудіїв, професіоналів // Хлібороб. – 2005. – 15 жовт.

464. **Шкурко М.** Довгий шлях до склянки кефіру... / М.Шкурко // Хлібороб. – 2005. – 30 квіт.

465. **Шкурко М.** Новосілля маслоробів : [установлено обладнання для виробу масла] / М.Шкурко // Хлібороб. – 1996. – 27 берез.

4.8 ТОВ “Вовчанський м’ясокомбінат”

466. **Бєліченко В.** Переробники “у прольоті” не опиняться і тому вкладати сертифікати у приватизацію м’ясокомбінату – вигідно : [про реконструкцію п-ва] / В.Бєліченко // Хлібороб. – 1996. – 12 черв.

467. **Захаров І.** Нове життя старого цеху: ВАТ “Вовчан. м’ясокомбінат” удосконалює вир-во і завойовує ринки області / І.Захаров // Хлібороб. – 2002. – 9 листоп.

468. **Повернули** втрачену славу // Хлібороб. – 2004. – 21 лют.

4.9 ДП “Вовчанське лісове господарство”

469. **Вовчанський** ліс – донецьким шахтам : [Вовчан. лісгоспзг відправив перші партії деревини для укріплення в забоях] // Хлібороб. – 1992. – 6 лют.

470. **Державне** підприємство «Вовчанське лісове господарство» [Електронний ресурс] // Волчанск. – Режим доступу : <http://volchansk.pp.net.ua/publ/5-1-0-167>.

471. **Діденко М.** Дбати по-державному : [про роботу Вовчан. держлісгоспу] / М.Діденко // Хлібороб. – 2002. – 14 верес.

472. **Досвід** Вовчанських лісівників вивчає вся Україна : [Всеукр. наук.-практ. конф. “Забезпечення сталого розвитку лісового госп-ва на базі досягнень галуз. науки і освіти”] // Хлібороб. – 2008. – 2 серп.

473. **Лебеденко М.** Зберігаємо, ефективно використовуємо, примножуємо : [ст. провід. інженера лісового госп-ва] / М.Лебеденко // Хлібороб. – 2007. – 15 верес.

474. **Лебеденко М.** Зелені “легені ”дихають : [у проведенні місячника “Дерева” активну участь бере Вовчан. держлісгосп] / М.Лебеденко // Хлібороб. – 1992. – 18 квіт.

475. **Перлина** рідного краю //Хлібороб. – 2004. – 21 лют.

4.10 Зв’язок

(поштовий, електричний, телефонний)

476. **Заслуги** ЗАТ ОЕЗ – оцінені державою : п-во нагороджено Почесною грамотою за енергозбереження // Хлібороб. – 2006. – 11 лют.

477. **Мірошніченко М.Д.** Куди рухатиметься поштовий зв’язок? : [бесіда з дир. ЦПЗ № 4 М.Д.Мірошніченко / записав М.Шкурко] // Хлібороб. – 2005. – 16 квіт.

478. [**Почтовая** связь в 1995–2002 гг. ; о создании Центра почтовой связи № 4] // Милошніченко Н.Д. История развития почты на Волчанщине в период с XVII по XXI век / Н.Д.Мірошніченко. – Х., 2003. – С. 43-48.

479. **Стародубець М.** Перший успіх – не останній... : [про роботу район. вузла зв’язку] / М.Стародубець // Хлібороб. – 1996. – 16 берез.

480. **Старостенко О.П.** Електрозв’язок: розвиток у динаміці : [бесіда з начальником Центру електрозв’язку № 9 О.П.Старостенком / записав М.Шкурко] // Хлібороб. – 2004. – 24 лип.

481. **Старостенко О.** Послуги електрозв'язку розширюються : [про роботу Центру електрозв'язку № 9] / О.Старостенко // Хлібороб – 2004. – 13 листоп.

482. **Цветкова Т.** Новая АТС к юбилею Волчанска / Т.Цветкова // Время. – 2004. – 14 сент.

483. **Шкурко М.** Поштовий зв'язок: традиційний і новий : [про реорганізацію район. вузла зв'язку; з 1 січня діють район. вузол зв'язку та район. вузол електрозв'язку] / М.Шкурко // Хлібороб. – 1995. – 12 лип.

4.11 Торгівля.

Вовчанська райспоживспілка

484. **Голуб А.** В першій сімці з 27 районів області знаходиться Вовчанська райспоживспілка / А.Голуб // Хлібороб. – 1996. – 16 берез.

485. **Гурчина З.П.** Першим виграє покупець : [про комерційн. магазин “Культтовари” : бесіда з дир. торгов. закл. З.П.Гурчиною / записав Ю.Бондаренко] // Хлібороб. – 1992. – 25 лип.

486. **Джинчарадзе Г.Д.** Ми і ринок: хто кому служить? : [бесіда з дир. Вовчан. ринку Г.Д.Джинчарадзе / записав І.Захаров] // Хлібороб. – 1994. – 14 верес.

487. **“Дружба”** дружить з покупцями і готує для них цінні призи та подарунки : [універмаг “Дружба”] // Хлібороб. – 2003. – 5 лип.

488. **Електротовари** – через мережу магазинів : [про магазин “Радіокульттовари” – найкращий з продажу побутової техніки] // Хлібороб. – 2008. – 23 серп.

489. **“Зеленому світу”** – зеленого світла : [у Вовчанську урочисто відкрито торгово-консультаційний

центр для власників присадиб. і дач. ділянок] // Хлібороб. – 2002. – 22 черв.

490. **Кондратова М.** Цех розпочав випуск продукції : [про роботу консерв. цеху заготпромторгу райспоживспілки] / М.Кондратова // Хлібороб. – 1995. – 12 лип.

491. **Олександров М.** ТОВ “Ринок” у розвитку не зупиняється всі 10 років свого існування / М.Олександров // Хлібороб. – 2007. – 24 січ.

492. **Стародубець М.** Почали з благодійності : [мале торгов. п-во “Знахідка”] / М.Стародубець // Хлібороб. – 1994. – 23 лип.

493. **Сукачов Ю.** Вовчанський ринок – все для зручності людей : [ТОВ “Ринок” у 2007 р. відзначило десятиріч. ювілей] / Ю.Сукачов // Хлібороб. – 2008. – 1 берез.

494. **Шульга Г.** Поліпшити торговельне обслуговування : [про роботу Вовчан. райспоживспілки] / Г.Шульга // Хлібороб – 1992. – 24 берез.

495. **Як задовольнити споживача і одержати прибуток?** : нотатки з район. ради уповноважених пайовиків споживч. кооперації р-ну // Хлібороб. – 1992. – 1 верес.

4.12 Житлово-комунальне господарство

496. **Глущенко Б.Г.** Будівництво і впорядкування : [про перспективи благоустрою міста] / Б.Г.Глущенко // Хлібороб – 1991. – 24 січ.

497. **Камінська О.** А по відновленому покриттю – маршрутний автобус : [про проект буд. робіт нової автостанції : бесіда з головою Вовчан. міськради О.Камінською / записав М.Шкурко] // Хлібороб. – 2007. – 18 серп.

498. **Логвиненко Л.** Життя з висоти пташиного польоту : [про роботу Вовчан. вироб. упр. житл.-комун. госп-ва та його начальника А.Усманова] / Л.Логвиненко // Слобід. край. – 1996. – 30 квіт.

499. **Павлов В.** На користь людям – за допомогою спонсорів : [про роботу “Вовчанськжитлосервіс”] / В.Павлов // Хлібороб. – 2003. – 15 лют.

500. **Пономарьов Ю.** За благоустрій відповідають всі : [рішенням Вовчан. міськради від 10 жовт. 2003 р. прийнято “Правила благоустрою території міста Вовчанська, забезпечення в ньому чистоти та належного санітарного стану, торгівлі, додержання тиші в громадських місцях та житлових зонах”] / Ю.Пономарьов // Хлібороб – 2003. – 20 груд.

501. **Правила** благоустрою міста Вовчанська, забезпечення в ньому чистоти та належного санітарного стану, торгівлі, додержання тиші в громадських місцях та житлових зонах // Хлібороб. – 2003. – 22 листоп.

502. **Стародубець М.** Виготовляють коптільні [шафи на Вовчан. майстерні РТП РАПО] / М.Стародубець // Хлібороб. – 1992. – 30 трав.

503. **Сукачов Ю.** ОСББ: межа, за якою хаос?.. : [бесіда з головою правління Вовчан. об-ня співвласників багатопверх. будинків (ОСББ)] / Ю.Сукачов // Хлібороб. – 2005. – 11 черв.

504. **Усманов А.** Як не важко, а працювати треба : [про діяльність укр. житл.-комун. госп-ва] /А.Усманов // Хлібороб. – 1994. – 19 берез.

505. **Шкурко М.** Важке дихання... водогону : [Вовчан. водогін створено у 1964 р.] / М.Шкурко // Хлібороб. – 2003. – 24 трав.

506. **Шкурко М.** Газова служба: від початку – 30 років... : [Вовчан. дільниця Чугуїв. філії “Харківгаз”] / М.Шкурко // Хлібороб. – 2006. – 1 січ.

507. **Шкурко М.** Гарантує тепло Вовчанське підприємство теплових мереж / М.Шкурко // Хлібороб. – 1994. – 3 серп.

508. **Шкурко М.** Не байдуже спостереження : [про стан. житл.-комун. госп-ва] / М.Шкурко // Хлібороб. – 1996. – 16 берез.

509. **Шкурко М.** Перевіримо на практиці : [про приватизацію оренд. п-ва “Вовчан. ремонтно-будівельна дільниця”] / М.Шкурко // Хлібороб. – 1995. – 28 черв.

510. **Шкурко М.** РТП шукає варіанти : [про діяльність Вовчан. ремонт. майстерні РТП РАПО] / М.Шкурко // Хлібороб. – 1992. – 7 квіт.

511. **Шкурко М.** 180 кілометрів шляхів... : [ТОВ “Вовчанськагрошляхбуд”] / М.Шкурко // Хлібороб. – 2007. – 10 лют.

512. **Шкурко М.** “Факел” тримається впевнено : [про колективне п-во – спеціалізовану пересувну механізовану колону № 11] / М.Шкурко // Хлібороб. – 1995. – 8 лип.

5. Охорона здоров'я. Фізична культура. Спорт. Туризм

513. **Бондаренко В.** І знову перше місце [зайняла учениця ЗОШ ім. Кірова Леся Коновалова на Всесоюз. шаховому фест. "Білі ночі"] / В.Бондаренко // Хлібороб. – 1991. – 29 черв.

514. **Бородулин В.Г.** Харьковщина туристическая. 22 экскурсионных маршрута : путеводитель / В.Г.Бородулин, А.И.Лурье, Н.Н.Саппа. – Х. : Прапор, 1988. – 245 с. : ил. – Из содерж. : Волчанск : [две] экскурсии из Волчанска. – С. 137-158.

515. **Виктор** Будянский. "Украинец с российским паспортом" – [футболист итальянского клуба, уроженец Волчанска] [Электронный ресурс] // Волчанск. – Режим доступа : <http://volchansk.kh.ua/publ/6-1-0-161>.

516. **29 квітня** – день футболу : [історія і сучасність Вовчан. футболу] / підгот. І.Захаров // Хлібороб. – 2002. – 27 квіт.

517. **Дудка Л.** На трасі юні велосипедисти : [про змагання "Безпечне колесо", орг. станцією юних техніків та від-ням район. Державтоінспекції] / Л.Дудка // Хлібороб. – 1996. – 26 жовт.

518. **Захаров І.** ФК "Вовчанськ": від кризи – до перемог! / І.Захаров // Хлібороб. – 2003. – 9 трав.

519. **Захаров І.** ФК "Вовчанськ" – третій. Вперше в історії! : [про підсумки першості області з футболу у вищ. лізі] / І.Захаров // Хлібороб. – 2003. – 8 листоп.

520. **Захаров І.** ФК "Вовчанськ" – чемпіон і володар кубку області / І.Захаров // Хлібороб. – 2008. – 15 листоп.

521. **Іванов В.** Перемога Лесі : [учениця ЗОШ № 2 Л.Коновалова – чемпіонка обл. змагань з шахів серед жінок] / В.Іванов // Хлібороб. – 1994. – 4 черв.

522. **Ігорєв З.** Рекорди Михайла Григорова : [до 75-річчя від дня народж. спортсмена, кер. Вовчан. ДЮСШ М.О.Григорова] / З.Ігорєв // Хлібороб. – 2005. – 5 листоп.

523. **Ігорєв З.** Свято юних : [Вовчан. ДЮСШ у 1993 р.] / З.Ігорєв // Хлібороб. – 1994. – 4 черв.

524. **Колесніков Л.** За дошкою – ветерани : [про участь ветеранів ВВВ – жителів Вовчанська у шаховому турнірі] / Л.Колесніков // Хлібороб – 1995. – 29 квіт.

525. **Колесніков Л.** Перемога взуттьовиків : [Будинок дит. творчості – організатор спартакіади колективів фізкультури] / Л.Колесніков // Хлібороб. – 1994. – 26 лют.

526. **Коростиченко І.** Турнір “Юний Рубіновець” : [профком агрегат. з-ду і клуб “Рубін” провели футбол. турнір] / І.Коростиченко // Хлібороб. – 1994. – 23 листоп.

527. **Логвиненко Л.** Підворіття змінили на небо : [діяльність Вовчан. авіац.-спорт. клубу “Сокіл”] / Л.Логвиненко // Слобід. край. – 1996. – 11 трав.

528. **Лютіков О.** Перемога медучилища : [про спартакіаду допризовників та призовної молоді] / О.Лютіков // Хлібороб. – 1995. – 29 квіт.

529. **Пелипець Ю.** Свято здоров’я : [про фізичну культуру і спорт у місті і р-ні] / Ю.Пелипець // Хлібороб. – 1996. – 14 верес.

530. **Плаксін І.** Наш боксер – другий на Україні : [вихованець Вовчан. ДЮСШ – Стрижаків Артем] / І.Плаксін // Хлібороб. – 2003. – 19 лип.

531. **Прасол А.** Зліт туристів : [Будинок дит. творчості. орг. турист. змагання за участі 15 шкіл р-ну] / А.Прасол // Хлібороб. – 1996. – 8 черв.

532. **“Рубін”** – у вищій лізі : [після 10-річ. перериву футбол. команда – одна з найкращих команд області] // Хлібороб. – 1996. – 3 лип.

533. **Рутинський М.Й.** Географія туризму України : навч.-метод. посіб. / М.Й.Рутинський. – 2-ге вид., переробл. і доп. – К. : Центр навч. л-ри, 2004. – 160 с.

Відомості про бальнеологічний курорт у Вовчанську.

534. **Світличний П.** Захоплення, розвага, здоров'я : [фізкульт.-масова і культ. робота в колективі фізкультури “Рубін” ВАТ “Вовчан. агрегат. з-д”] / П.Світличний // Хлібороб. – 2004. – 10 січ.

535. **Світличний П.** Змагаються заводчани : [змагання з шахів та настіл. тенісу команд агрегат. з-ду] / П.Світличний // Хлібороб. – 1996. – 4 трав.

536. **Світличний П.** Новини футболу : [про участь вовчан. футбол. команди в обл. змаганнях] / П.Світличний // Хлібороб. – 1992. – 29 квіт.

537. **Світличний П.** Треба підтримати “Рубін” : [у груд. 1993 р. відбулась традиц. спартакіада серед колективів агрегат. з-ду] / П.Світличний // Хлібороб. – 1994. – 15 січ.

538. **Святкові** урочистості плюс урочисте відкриття : [27 черв. відбулося відкриття літ. спорт. стадіону ЗАТ “Вовчан. олійноекстракційний з-д ”] // Хлібороб. – 2004. – 3 лип.

539. **Сороковий Г.** Звітує Вовчанська ДЮСШ / Г.Сороковий // Хлібороб. – 2001. – 8 верес.

540. **Спортсмени** агрегатного заводу – срібні призери V спартакіади профспілок України // Хлібороб. – 2006. – 24 черв.

541. **Стародубець М.** У небі різнокольорові куполи : [про роботу авіац.-техн. спорт. клубу “Сокіл”, створеного у 1992 р.] / М.Стародубець // Хлібороб. – 1994. – 8 черв.

542. **Струкова М.** Головна увага малозабезпеченим : [літ. відпочинок та оздоровлення школярів] / М.Струкова // Хлібороб. – 1994. – 13 лип.

543. **Усачов С.** За звання чемпіона : [участь юних шахістів у турнірі на особисту першість клубу “Гросмейстер” агрегат. 3-ду] / С.Усачов // Хлібороб. – 1994. – 5 січ.

544. **Усачов С.** Леся Коновалова – призер чемпіонату України : [третє місце посіла землячка на відкритому чемпіонаті з шахів] / С.Усачов // Хлібороб. – 1996. – 10 серп.

545. **Федутенко В.** Школа спортивного гарту : [Вовчан. ДЮСШ] / В.Федутенко // Хлібороб. – 2005. – 10 верес.

546. **Волчанск** – чемпион и обладатель кубка области первой лиги [Электронный ресурс] // Волчанск. – Режим доступа : <http://volchansk.kh.ua/blog/1-0-13>.

547. **Черговий** трофей клубу “Прайз” – путівка на чемпіонат Європи і Світу! : [у Сумах на чемпіонаті України з спорт. танців клуб посів перше місце] // Хлібороб. – 2008. – 13 груд.

548. **Чигринова В.** Тріумф вовчан : [команда працівників освіти посіла перше місце на обл. змаганнях з зимових видів спорту (Харків, лижна база “Спартак”)] / В.Чигринова // Хлібороб. – 1992. – 22 лют.

549. **Шеханіна І.** Туристичний зліт [учнів р-ну] / І.Шеханіна // Хлібороб. – 1994. – 11 черв.

550. **Шкурко М.** Міцніє тіло, гартується дух: за 40 років існування спортклубу з боротьби дзюдо “Вовчанин” тут виховано немало знаних спортсменів / М.Шкурко // Хлібороб. – 2009. – 10 січ.

551. **Ямщиков О.** Змагання парашутистів : [на базі колиш. авіацентру пройшов 46-й чемпіонат України з

парашут.-атлет. багатоборства за участі команди Вовчанська] / О.Ямщиков // Хлібороб. – 1994. – 28 верес.

5.1 Медичне обслуговування

552. **Зарубіна А.** Здоров'я населення – наша повсякденна турбота : [Вовчан. центр. район. лікарня] / А.Зарубіна // Хлібороб. – 2003. – 14 черв.

553. **Захаров І.** “Перш ніж лікувати, треба чітко знати від чого, а якщо лікувати – то професійно” : [про засл. лікаря України О.Пісоцького, уродженця Вовчанська] / І.Захаров // Хлібороб. – 2004. – 9 жовт.

554.* **Колектив** Вовчанської ЦРЛ підсумовує свою роботу // Мед. газ. – 2002. – № 2.

555. **Конопельцев Г.** На здоров'ї не зекономиш : [про стан лікувал. закл.] / Г.Конопельцев // Слобід. край. – 1998. – 5 груд.

556. **Краснокутський В.** Прагнемо лікувати ефективно : [Вовчан. центр. район. лікарня: історія і сьогодення] / В.Краснокутський // Хлібороб. – 2008. – 6 верес.

557. **Кращі** в області : [Вовчан. район. санепідемстанція] // Хлібороб. – 2005. – 21 трав.

558. **Ліца Д.** Донорська кров рятує людей : [про роботу від-ня трансфузіології центр. район. лікарні] / Д.Ліца // Хлібороб. – 2008. – 6 груд.

559. **Мотосьян Т.** Головне – охороняти здоров'я людей : [про роботу Вовчан. район. санепідемстанції] / Т.Мотосьян // Хлібороб. – 2006. – 7 жовт.

560. **На сторожі** охорони здоров'я : [Вовчан. центр. район. лікарня] // Хлібороб. – 2004. – 21 лют.

561. **Новий** флюорограф : [про новий сучасний прилад в центр. район. лікарні] // Хлібороб. – 2003. – 13 груд.

562. **Пансіонат** – як рідна домівка : [Вовчан. геріатричний пансіонат] // Хлібороб. – 2003. – 24 трав.

563. **Плахотний М.** Допомагають всім нам люди в білих халатах : [мед. обслуговування в центр. район. лікарні та район. поліклініці] / М.Плахотний // Хлібороб. – 1995. – 17 черв.

564. **Саковська Л.** Якість ліків – це збережене здоров'я : [про центр. район. аптеку та її філії] / Л.Саковська // Ліки і здоров'я. – 1999. – 6 верес. – С. 24.

565. **“Світ здоров'я”** в центрі міста : [про відкриття лікув.-діагност. центру] // Хлібороб. – 2003. – 19 квіт.

566. **Струщенко Н.** Не втрачаючи оптимізму, працюють медичні працівники району : [про стан мед. обслуговування, колектив центр. район. лікарні] / Н.Струщенко // Хлібороб. – 1996. – 15 черв.

567. **Сухоросов О.Г.** Проблеми – проблемами, а люди в білих халатах завжди на посту : [про стан мед. обслуговування : бесіда з голов. лікарем центр. район. лікарні О.Г.Сухоросовим / записав Ю.Бондаренко] // Хлібороб. – 1996. – 6 квіт.

568. **Шумакова Л.** Якість, професіоналізм, компетентність : [цетр. район. аптека № 67 заснована у 1847 р.] / Л.Шумакова // Хлібороб. – 2003. – 20 верес.

6. Суспільно-політичне життя.

Діяльність органів місцевої влади

569. **Артамонов В.В.** Можна все, що не заборонено, перевозити через кордон : [бесіда з в.о. начальника мит. поста “Вовчанськ” В.В.Артамоновим про роботу мит. служби / записав М.Шкурко] // Хлібороб. – 1996. – 22 черв.

570. **Білька Н.** Центр допоможе завжди : [про роботу Вовчан. район. центру соц. служб для сім’ї, дітей та молоді (до 2005 р. – Вовчан. район. центр соц. служб для молоді)] / Н.Білька // Хлібороб. – 2005. – 25 черв.

571. **Бондар О.М.** Митниця на захисті ринку : [бесіда з начальником стаціонар. спец. пункту міліції № 1 О.М.Бондарем / записав М.Колісник] // Хлібороб. – 1992. – 4 берез.

572. **Бондаренко О.** Сфера зайнятості: внесено зміни : [про роботу Вовчан. центру зайнятості] / О.Бондаренко // Хлібороб. – 2009. – 7 лют.

573. **Голуб А.** Згуртування небайдужих : [створено Вовчан. молодіжну спілку] / А.Голуб // Хлібороб. – 1999. – 10 квіт.

574. **Голуб А.** Розпочалась робота : [з першої сес. Вовчан. район. Ради нар. депутатів] / А.Голуб // Хлібороб. – 1994. – 27 лип.

575. **Гоч П.** Чи готові ми до дій в надзвичайних ситуаціях? : [про результати комплекс. перевірки стану цивільної оборони на п-вах міста і р-ну] / П.Гоч // Хлібороб. – 1996. – 3 лип.

576. **Гринько О.** Річниця дорожньої міліції : [про роботу від-ння дорож. міліції район. від. внутріш. справ] / О.Гринько // Хлібороб. – 1995. – 8 квіт.

577. **Гуленко Т.** Щоб не стала старість випробуванням : [про роботу терит. центру по

обслуговуванню пенсіонерів та одиноких непрацездатних громадян] / Т.Гуленко // Хлібороб. – 2006. – 4 листоп.

578. **Демченко В.** Бійці вогняного фронту : [пожежна охорона] / В.Демченко // Хлібороб. – 1990. – 17 квіт.

579. **Демченко В.** Потрібна відповідальність : [про стан цивільної оборони] / В.Демченко // Хлібороб. – 1996. – 7 лют.

580. **Демченко Є.** Діє благодійний [районний] фонд “Допомога” / Є.Демченко // Хлібороб. – 2003. – 12 лип.

581. **Добровінський В.М.** Районна Рада та регіональне самоврядування : [бесіда з головою Вовчан. район. Ради В.М.Добровінським / записав Г.Матвійчук] // Хлібороб. – 1992. – 2 черв.

582. **Жернов В.** Завтра будет лучше, чем вчера? : [о положении молодежи в Волчанске и р-не] / В.Жернов // Харьк. губерн. вести. – 1998. – 13 февр.

583. **Жити**, підкорюючи долю, а не бути її заручником, така мета членів район. громад. організації “Спілка інвалідів-візочників”, які відзначили перші роковини з моменту створення // Хлібороб. – 2008. – 14 черв.

584. **Захаров І.** Будні міліції : [про роботу район. від. внутріш. справ] / І.Захаров // Хлібороб. – 1994. – 17 груд.

585. **Захаров І.** Правнук колишнього вовчанського мера, житель Франції Сергій Подольський відвідав Вовчанськ / І.Захаров // Хлібороб. – 2002. – 20 лип.

586. **Землячки** отримали почесне звання “Мати-героїня” : [звання отримали: Ковтун С.В., Маслова С.В., Тверітнікова Л.В. // Хлібороб. – 2009. – 28 берез.

687. **Ігорєв З.** Вовчани в гостях у шебекінців : [про традиції дружби і ділового співробітництва між Вовчан. і Шебекін. р-нами] / З.Ігорєв // Хлібороб. – 1994. – 2 лют.

588. **Камериста А.** “Данко” завжди в пошуку : [пошукова група “Данко” (яка входить до складу молодіж. клубу “Оранта”) здійснює всебічне краєзн. вивчення міста і Вовчан. р-ну] / А.Камериста // Хлібороб. – 2003. – 12 лип.

589. **Камінська О.** Звіт Вовчанського міського голови Ольги Камінської про роботу міської Ради V скликання з квітня 2007 року по квітень 2008 року / О.Камінська // Вовчан. вісн. – 2008. – 26 квіт.

590. **Камінська О.** Час творити добро: під таким гаслом веде свою роботу район. орг. Всеукр. об-ня “Жінки за майбутнє” : [бесіда з головою спілки О.Камінською / записав М.Шкурко] // Хлібороб. – 2001. – 22 верес.

591. **Каталог** громадських організацій м. Харкова та Харківської області / Благодійн. фонд “Громадські ініціативи”. – Х., 2002. – 143 с. – Із змісту : [Довідкові матеріали про районне об’єднання спілки “Чорнобиль”, організацію соціального захисту воїнів-інтернаціоналістів “Пам’ять”, товариство молодих інвалідів “Розквіт”, організацію товариства “Лотос”]. – С. 21, 35, 84.

592. **Козлов О.** Фонд “Милосердя” звітує : [про Вовчан. благодійн. фонд “Милосердя”] / О.Козлов // Хлібороб. – 2005 – 5 листоп.

593. **Левченко А.** С милиции спрос особый : [о работе правоохран. органов Харьковщины, в т.ч. Волчан. р-на] / А.Левченко // Крас. звезда. – 2001. – 3 марта.

594. **Масельський О.С.** Люди чекають від нас діла : з наради глави облдержадмін. О.С.Масельського у Вовчан. р-ні / О.С.Масельський // Хлібороб – 1994. – 6 лип.

595. **Мірошніченко В.** Головне завдання: примножити природні багатства : [про діяльність район. орг. Укр. т-ва мисливців та рибалок] / В.Мірошніченко // Хлібороб. – 1996. – 17 серп.

596. **Мірошниченко Т.М.** Служба милосердя : [про роботу район. від-ня соц. допомоги вдома : розповідь зав. від-ням Т.М.Мірошниченка / записав Г.Матвійчук] // Хлібороб. – 1992. – 22 січ.

597. **Міхно Г.** Проблеми міста: як вони вирішуються? : звіт міськ. голови Г.Міхна про роботу міськ. Ради та її виконавч. органів за 2004 р. // Хлібороб. – 2005. – 19 берез.

598. **Міхно Г.К.** Як поєднати проблеми з можливостями? : [бесіда з міськ. головою Г.К.Міхном / записав М.Шкурко] // Хлібороб. – 2003. – 26 лип.

599. **Назаренко І.** Не стогнати, а діяти : [про селектор. зв'язок спілкування район. Ради ветеранів війни і праці з первинними ветеран. орг.] / І.Назаренко // Хлібороб. – 1996. – 26 черв.

600. **Назаренко І.** Штаб діє : [про діяльність район. орг. ветеранів війни і праці] / І.Назаренко // Хлібороб. – 1995. – 6 трав.

601. **Не коритися** долі – таке кредо у інвалідів-візочників, які створили свою організацію в районі // Хлібороб. – 2007. – 7 лип.

602. **Новицький В.** 13 років надійної охорони кордону : [про роботу прикордон. комендатури “Вовчанськ”] / В.Новицький // Хлібороб. – 2004. – 28 трав.

603. **Олександров М.** Різними шляхами до однієї мети : нотатки з “круглого столу” політ. партій та громад. орг. р-ну / М.Олександров // Хлібороб. – 1992. – 18 берез.

604. **Віталій Панов** – лауреат Регіонального рейтингу “Харків’янин року – 2008” : [голова Вовчан. район. Ради В.Панов став лауреатом рейтингу в номінації “Громадські, політичні діячі і держслужбовці”] // Хлібороб. – 2009. – 4 квіт.

605. **Підгайський О.** Етапи становлення і розвитку [Вовчанської міської пожежної команди] / О.Підгайський // Хлібороб. – 2006. – 16 верес.

606. **Про утворення** Вовчанської районної державної адміністрації та припинення діяльності виконавчого комітету Вовчанської районної Ради народних депутатів : розпорядження Представника Президента України, 6 трав. 1992 р., № 1 // Хлібороб. – 1992. – 23 трав. – Підпис: Представник Президента України Ю.З.Макеєв.

607. **Районна** конференція Партії регіонів // Хлібороб. – 2008. – 25 жовт.

608. **Рак Н.** Центру соціальних служб для молоді – 10 років / Н.Рак // Хлібороб. – 2003. – 8 листоп.

609.* **Рудяга В.Т.** З командою одностудійців : [бесіда з головою райдержадмін. В.Т.Рудягою / записав С.Цанько] // Сіл. журн. – 2001. – № 2. – С 4-6.

610. **Самойленко М.** Безробітним – нові професії : [район. центр. зайнятості] / М.Самойленко // Хлібороб. – 2003. – 19 квіт.

611. **Самойленко М.** Служба зайнятості та роботодавці: координуємо зусилля : [Вовчан. центр зайнятості] / М.Самойленко // Хлібороб. – 2005. – 25 берез.

612. **Степанець А.В.** Товарів на півтора мільярда карбованців повернули Україні минулого року вовчанські прикордонники : [розповідь начальника контрольно-пропуск. пункту А.В.Степанця / записав М.Шкурко] // Хлібороб. – 1994. – 12 лют.

613. **Шипенко В.** Майбутнє – за нами? : [про діяльність район. центру соц. служби для молоді] / В.Шипенко // Хлібороб. – 1996. – 29 черв.

614. **Шипенко В.** Молодіжна спілка. Час відродження : [бесіда з головою район. молодіж. спілки В.Шипенком / записав Г.Конопельцев] // Слобід. край. – 1999. – 2 листоп.

615. **Шипенко В.М.** Районна молодіжна організація : [мета, задачі спілки] / В.М.Шипенко // Хлібороб. – 1991. – 21 січ.

6.1 Почесні громадяни м. Вовчанська

616. **Герой** на сталевому “коні” : [Почесний громадянин Вовчан. р-ну – Герой Соціаліст. Праці 1965 р. – Солодовник Євген Сергійович] // Хлібороб. – 2008. – 30 серп.

617. **В.Макогон** – Почесний громадянин м. Вовчанська 2008 р. : [Володимир Іванович Макогон, дир. ВАТ “Вовчан. олійноекстракційний з-д”] // Вовчан. вісн. – 2008. – 23 серп.

618. **Максюта** Олександра Миколаївна (1945–2009) : [“Почесний громадянин м. Вовчанська”, колишній секретар міськради] // Хлібороб. – 2009. – 17 січ.

619. **Почесний** громадянин району : [на XX сес. райради присвоїли звання “Почесний громадянин Вовчан. р-ну”: Діденко Миколі Івановичу – дир. Вовчан. держлісгоспу, засл. працівнику сіл. госп-ва; Колмакову Іллі Григоровичу – дир. Вовчан. держ. сортовипробувальної станції; Кокоші Олександрову Павловичу – колишньому першому секретарю райкому Компартії України] // Хлібороб. – 2001. – 18 серп.

620. **Почесні** громадяни району 2003 року : [Макеєв Юрій Захарович обіймав посади дир. радгоспу “Хотімлянський”, секретаря райкому Компартії України, голови райвиконкому, голови райради та райдержадмін.; Дергоусов Яків Микитович, засл. вчитель Укр. РСР] // Хлібороб. – 2003. – 23 серп.

621. **В.Симоненко:** директор, який запам'ятався :
[“Почесний громадянин Вовчан. р-ну 2005 року”] // Хлібороб.
– 2005. – 12 листоп.

622. **Шкурко М.** Секретар, який не цурався кирзових
чобіт... : [Олександр Павлович Кокоша з 1962 по 1976 рр. –
перший секретар Вовчан. р-ну Компартії України, “Почесний
громадянин м. Вовчанська і Вовчан. р-ну”] / М.Шкурко //
Вовчан. вісн. – 2008. – 23 серп.

7. Релігія. Церква

623. **Будівництво** перших храмів : [1688 – церква Миколая Чудотворця, 1786 – храм Обрізання Господня] // Вовчан. вісн. – 2008. – 31 трав.

624. **Будівництво** перших храмів [у місті] // Вовчанськ : зб. арх. док. і матеріалів. – Х., 1994. – С. 11-12. – (Старовинні міста Харківщини).

625. **Голуб А.** Буде церва у Вовчанську : [відбулося закладення каменю та освячення місця спорудження Свято-Мироносицької церкви] / А.Голуб // Хлібороб. – 1999. – 20 лют.

626. **Иванчук Н.** [Престольный праздник Свято-Мироносицкой церкви в городе; участие в нем Владыки Никодима] // Харьк. епарх. ведомости. – 1997. – Июнь (№ 6). – С. 6.

627. **Історична** подія у Вовчанську : [освячення місця та закладення першого каменю для нової Свято-Мироносицької церкви] // Харьк. епарх. ведомости. – 1999. – Март (№ 3). – С. 3.

628. **Никодим**, митрополит. На камне веры: слово Митрополита Никодима : [произнес 14 февр. 1999 г. на освящении места для сооружения нового храма в городе] /, Никодим, митрополит // Харьк. епарх. ведомости. – 1999. – Март (№ 3). – С. 3.

629. **Перечень** храмов Волчанского уезда Харьковской епархии на 1917 и 1857гг. [Электронный ресурс] // Волчанск. – Режим доступа : <http://volchansk.kh.ua/publ/5-1-0-272>.

630. **[Священник** Соборно-Троицкой церкви П.Г.Дюко] : некролог // Харьк. епарх. ведомости. – 1883. – 27 февр. (№ 9). – С. 152.

631.* **Спасский В.** Письма из Харьковской губернии: Волчанск: (секта шалопутов) / В.Спасский // Харьк. губерн. ведомости. – 1867. – № 45.

632. **Церкви** міста Вовчанська : [Соборно-Троїцька] // Вовчанськ : зб. арх. док. і матеріалів. – Х., 1994. – С. 117-119. – (Старовинні міста Харківщини).

633.* [**Церкви** г. Волчанска начала 1900-тых годов; Священники Соборно-Троицкой церкви, законоучителя духовной семинарии, духовного училища, церковно-приходской школы и других учреждений народного образования] // Справочная книга для Харьковской епархии. – Х., 1904. – С. 192-193.

8. Культура. Освіта

634. **Бутов М.** Животворне джерело культури : [бесіда з дир. Вовчан. район. Будинку культури М.Бутовим / записав З.Ігорєв] // Хлібороб. – 2008. – 27 груд.

635. **Бутов М.** Запрошує клуб тверезості [при район. Будинку культури] / М.Бутов // Хлібороб. – 1986. – 18 лют.

636. **Горовий В.** ...І весела російська кадриль : [район. Будинку культури – 30 р.] / В. Горовий // Сіл. вісті. – 1983. – 19 квіт.

637. **Чернявська Л.** Вовчани – дійсні члени Малої академії наук : [у район. Будинку культури діє терит. від-ня Малої академії наук України] / Л.Чернявська // Хлібороб. – 2004. – 21 серп.

8.1 Заклади освіти

638. **Бугакова Г.** Шануємо українську мову : [орг. свято укр. мови для учнів 1-3 кл. ЗОШ № 1] / Г.Бугакова // Хлібороб. – 1994. – 5 січ.

639. **Вовчанські** танцюристи – переможці кубку світу! : [Вовчан. танцюв. клуб “Рапід” гімназії № 1] // Хлібороб. – 2006. – 1 квіт.

640. **Гирич Ю.** Гімназія – наша гордість : [Вовчан. гімназія № 1: до 15-річчя від дня відкриття] / Ю.Гирич // Хлібороб. – 2005. – 9 квіт.

641. **Демченко Є.** Визначено переможців фестивалю : [про район. фест. шк. дружин юних пожежних] / Є.Демченко // Хлібороб. – 1996. – 4 трав.

642. **Матвійчук Г.** Учитель – 92 : [про конкурс 12 вчителів міста і р-ну, організовано методистами райвно] / Г.Матвійчук // Хлібороб. – 1991. – 13 груд.

643. **Мірошніченко Л.** Діє лекторій для батьків [у школі ім. М.Горького] / Л.Мірошніченко // Хлібороб. – 1991. – 11 трав.

644. **Немічева Т.** Щоб слово перетворювалося в діло : [про роботу пед. колективу ЗОШ ім. М.Горького] / Т.Немічева //Хлібороб. – 1988. – 8 берез.

645. **“Рapidівці”** – чемпіони та призери чемпіонату України : [в Євпаторії пройшов відкритий чемпіонат України з сучасного естрад. танцю] // Хлібороб. – 2006. – 29 лип.

646. **Чигринова В.** Майстерність, ерудиція, творчість : [третій район. конкурс “Вчитель року за участі вчителів ЗОШ №№ 2, 3, 7] / В.Чигринова // Хлібороб. – 1994. – 1 січ.

647. **Школі № 6 – 90 років** // Хлібороб. – 2001. – 7 груд.

648. **Шкруднева Л.Г.** Щоб праця вчителя була творчою : [про орг. конкурсів серед шк. колективів, вихователів та вчителів : бесіда із зав. від. освіти Л.Г.Шкрудневою / записав М.Колісник] // Хлібороб. – 1994. – 14 груд.

649. **Шкурко М.** Перший дзвоник. Ще один крок у велике життя... : [школа № 6] / М. Шкурко // Хлібороб. – 2005. – 3 верес.

650. **Шульга Г.** Вісті з дитячого комбінату № 6 / Г.Шульга ; фотогр. Ю.Бондаренка // Хлібороб. – 1992. – 5 берез. – Зміст : Батьківські збори ; Етнографічний куточок ; Обмін думками ; Проводи зими.

8.1.1 Вовчанська загальноосвітня школа-інтернат № 5

651. **Бабенко І.** Уклін партизанській землянці : [про військ.-патріот. виховання учнів] / І.Бабенко// Ленін. зміна. – 1980. – 4 верес.

652. **Бондаренко Л.** Виберіть для навчання школу-інтернат : [про пед. колектив та вихованців шк.] / Л.Бондаренко // Хлібороб. – 1991. – 29 черв.

653. **Бондаренко Л.** Обездолених немає : [про роботу шк.-інтернату № 5] /Л.Бондаренко // Хлібороб. – 1999. – 29 трав.

654. **Бондаренко Л.** Тепло людських сердець : [міськвиконком, райвиконком, вовчан. п-ва надали матер. допомогу на розвиток шк.-інтернату] / Л.Бондаренко // Хлібороб. – 1992. – 1 січ.

655. **20 грудня** у школі-інтернаті проводиться благодійне свято [на користь школі] // Хлібороб. – 1991. – 19 груд. – Із змісту : Бондаренко Л. Будьмо милосердними / Л.Бондаренко; Шкруднева Л.Г. Світло на все життя; Учнівське самоврядування; Міні-ферма / Л.Г.Шкруднева; Колкутін М. Дружимо з піснею / М.Колкутін.

656. **Захаров І.** Зустрічають на “біс” юних артистів школи-інтернату № 5 : [другий рік діє драм. гурток при шк.] / І.Захаров // Хлібороб. – 1994. – 8 черв.

657. **Лебединська Л.** Діє недільна школа : [восени минулого року (2003 р.) в шк.-інтернаті № 5 було відкрито недільну шк. для дітей-сиріт] / Л.Лебединська // Хлібороб. – 2004. – 20 берез.

658. **Пісоцький О.** Все на землі виростає з любові : [про роботу новоствореного літ. гуртка у шк.-інтернаті № 5] / О.Пісоцький // Хлібороб. – 1994. – 30 листоп.

659. **Пісоцький О.** “... И говорит поэзия во мне!” : [про конкурс “Поезія і ми” у шк.-інтернаті № 5] / О.Пісоцький // Хлібороб. – 1994. – 9 лют.

660. **Пісоцький О.** Свято видалось на славу : [у шк.-інтернаті орг. театралізовані зим. вечорниці] / О.Пісоцький // Хлібороб. – 1994. – 12 берез.

661. **Школи** представляють гідно // Хлібороб. – 2005.
– 1 жовт.

8.12 Вовчанський ліцей № 2

662. **Бондаренко Ю.** Алла [Леонідівна] Мітіна – друга матір для своїх учнів : [про вчителя початк. кл. ЗОШ № 2] / Ю.Бондаренко // Хлібороб. – 1996. – 7 берез.

663. **Варцаба Л.** “Ми маємо дарувати дітям радість” : [бесіда з переможницею конкурсу “Учитель року – 2009” вчителькою Вовчан. ліцею № 2 Л.Варцабою / записав І.Захаров] // Хлібороб. – 2009. – 7 берез.

664. **Вдячність** першій вчительці : [про ст. вчителя ЗОШ № 2 Олексієнко Ніну Тимофіївну] // Хлібороб. – 1995. – 3 черв.

665. **Відсвяткували** ювілей : [до 90-річчя з дня заснування ліцею № 2] // Хлібороб. – 2005. – 23 квіт.

666. **Іспит** складено на “відмінно”: ліцей № 2 – лауреат Всеукр. конкурсу “100 кращих шкіл України – 2006” // Хлібороб. – 2006. – 27 трав.

667. **Романовський О.** Атмосфера творчого пошуку : [про пед. колектив ЗОШ № 2] / О.Романовський // Хлібороб. – 1996. – 15 черв.

668. **Сергієнко Н.** Крок назустріч майбутньому : [про роботу пед. колективу ліцею № 2] / Н.Сергієнко // Хлібороб. – 2008. – 1 лют.

669. **У першому** ліцеї пролунав перший дзвоник : [про відкриття у місті першого ліцею на базі ЗОШ № 2 I-III ступенів] // Хлібороб. – 2003. – 6 верес.

670. **Школа** імені Кірова: етапи розвитку : [будівля Вовчан. ліцею № 2 – архіт. пам’ятка Вовчанська] // Хлібороб. – 2005. – 16 квіт.

2.1.3 Вовчанський медичний коледж

671. **Білоніжко Г.** Всебічний і гармонійний розвиток : [про навч.-вихов. роботу в мед. уч-щі] / Г.Білоніжко // Хлібороб. – 2005. – 25 черв.

672. **Войтенко Л.** День повноліття : [свято у мед. уч-щі] / Л.Войтенко // Хлібороб. – 1995. – 21 черв.

673. **Євтушенко О.** Яскраві вечорниці : [про свято вечорниць в мед. уч-щі] / О.Євтушенко // Хлібороб. – 1994. – 5 січ.

674. **Ковальова Г.** Більше знати – більше вміти : [про профес. конкурс майбут. медсестер “Краща за професією”] / Г.Ковальова // Хлібороб. – 1991. – 20 квіт.

675. **Ковальова Г.** Будуть патріотами : [нетрадиційно пройшли шевченківські дні] / Г.Ковальова // Хлібороб. – 1996. – 27 квіт.

676. **Ковальова Г.** Вовчанське медичне / Г.Ковальова // Слобід. край. – 2003. – 13 черв.

677. **Ковальова Г.** Відсвяткували ювілей і відкрили музей : [мед. уч-щу – 75 р.] / Г.Ковальова, Н.Злобіна // Хлібороб. – 2006. – 21 січ.

678. **Ковальова Г.** Готові стати на робоче місце : [про щоріч. конкурс “Чи готовий ти стати на робоче місце” в мед. уч-щі] / Г.Ковальова // Хлібороб. – 1995. – 24 трав.

679. **Корлякова І.** “Немає вищої святині, ніж чисте сяйво доброти” : [студент. гурток “Милосердя” при мед. уч-щі] / І.Корлякова // Хлібороб. – 2001. – 24 листоп.

680. **Мілаш Н.** [Тиждень книги у медичному училищі] / Н.Мілаш // Хлібороб. – 1996. – 27 квіт.

681. **“Навчання у медичному коледжі залишиться назавжди”** : [у мед. коледжі відбувся ювіл. 70-й вип. фельдшерів] // Хлібороб. – 2009. – 14 берез.

682. **Науково-практична конференція** : [вперше проведено студент. конф. в мед. уч-щі] // Хлібороб – 1995. – 17 трав.

683. **Пісоцький О.** Змагаються майбутні призовники : [в мед. уч-щі пройшов традиц. конкурс “Ну-мо, хлопці”] / О.Пісоцький // Хлібороб. – 1994. – 12 берез.

684. **Романенко Л.** Лунає пісня українська : [про конкурс “Слався, слався, моя Україно!” в мед. уч-щі] / Л.Романенко // Хлібороб. – 1994. – 23 листоп.

685. **Сухостат Л.В.** Білі лебеді милосердя : [бесіда з дир. Вовчан. мед. уч-ща Л.В.Сухостат / записав Л.Логвиненко] // Слобід. край. – 2005. – 17 листоп. – 4 фотогр.

686. **Сухостат Л.** Медичний коледж: сьогодні і завтра : [бесіда з дир. Л.Сухостат / записав З.Ігорєв] // Хлібороб. – 2008. – 15 листоп.

687. **Сухостат Л.** Найпочесніша професія : [про пед. колектив, про виховання майбут. медиків] / Л.Сухостат // Хлібороб. – 1996. – 15 черв.

8.1.4 Вовчанський технікум Харківського національного технічного університету сільського господарства ім. П.Василенка

688. **Гречкін Ю.** Майбутнє нашого краю : [технікум механізації сіл. госп-ва] / Ю.Гречкін // Хлібороб. – 2005. – 25 черв.

689. **Дегтярьов Д.** Г.Грабарь і Р.Нежута – тритисячниці : [про робітниць учгоспу технікуму механізації сіл. госп-ва] / Д.Дегтярьов // Хлібороб. – 1996. – 7 берез.

690. **Лебедева Л.** Технікум: традиції зберігаємо і примножуємо / Л.Лебедева // Хлібороб. – 2005. – 4 черв.

691. **Павленко В.** Утворено вищий державний навчальний заклад : [постановою Кабміну України від 17 листоп. 2001 р. № 1537 Вовчан. технікум механізації отримав статус “Вовчан. технікум Харк. держ. техн. ун-ту сільського господарства” : бесіда з дир. технікуму В.Павленко] / В.Павленко // Хлібороб. – 2001. – 7 груд.

692. **Пацир Д.** Стежка до хліба : [розповідь про технікум] / Д.Пацир // Ленін. зміна. – 1969. – 19 квіт.

693. **Про роботу** партійної організації і адміністрації сільського господарства // Хлібороб. – 1988. – 16 квіт.

694. **Технікум** механізації сільського господарства: 60-й вип. спеціалістів // Хлібороб. – 1991. – 16 трав. – Із змісту : Фесик С. Наша історія / С.Фесик; Васильєв Б. На святкуванні ювілею; Став опорою в житті / Б.Васильєв.

8.1.5 Будинок дитячої творчості. Станція юних натуралістів. Станція юних техніків. Музична дитяча школа

695. **Бондаренко В.** Вшанували великого Шевченка : [у Будинку дитячої творчості орг. літ.-мистец. свято з ініціативи район. т-ва “Просвіта” та за підтримки дир. взуттєвої та бавовноткац. ф-к] / В.Бондаренко // Хлібороб. – 1994. – 25 берез.

696. **Гончарова В.** “Козацькі розваги” : [у Будинку дит. творчості проведено конкурс за участі чотирьох шкіл міста] / В.Гончарова // Хлібороб. – 1994. – 17 груд.

697. **Григорович Т.** Будинок дитячої творчості : [про роботу 13-ти гуртків, успіхи вихованців дит. закл.] / Т.Григорович // Хлібороб. – 1992. – 29 серп.

698. **Гришакіна Г.** Вечорниці разом з варениками : [про участь пед. колективу Будинку дит. творчості в огляді-

конкурсі позашк. установ] / Г.Гришакіна // Хлібороб. – 1996. – 27 квіт.

699. **За чисте місто** : [у Будинку дит. творчості проведено екол. конф. “За чисте місто”] // Хлібороб. – 2003. – 1 листоп.

700. **Краєзнавство** – школа виховання і шлях у життя : [гурток краєзнавців при Будинку дит. творчості] // Хлібороб. – 2007. – 22 груд.

701. **Про подвиг** – пам’ятаємо : [у Будинку дит. творчості пройшла конф. юних краєзнавців “Збережемо пам’ять про подвиг”] // Хлібороб. – 2005. – 7 трав.

702. **Юним** талантам – підтримку і розвиток : [міськ. Будинок дит. творчості] // Хлібороб. – 2005. – 5 берез.

703. **Задорожня Г.** Гуртки працюють влітку [на станції юних натуралістів] / Г.Задорожня // Хлібороб. – 1994. – 8 черв.

704. **Медведєва Г.** Виставка юних натуралістів : [на станції юних натуралістів орг. конкурс дит. малюнків про рідну природу] / Г.Медведєва // Хлібороб. – 1991. – 17 жовт.

705. **Нагорних І.** Кожному – справу до душі : [про роботу станції юних натуралістів] / І.Нагорних // Хлібороб. – 1996. – 27 квіт.

706. **Аніщенко О.** Милосердя воїна-інтернаціоналіста : [громадськість міста подарувала необхідні матеріали та техн. засоби для гуртків станції юних техніків] / О.Аніщенко // Хлібороб. – 1996. – 21 верес.

707. **Бондаренко Ю.** Добрий друг і наставник Людмила Пилипівна Повстяна : [про викладача гуртка

в'язання та початкового техн. моделювання станції юних техніків] / Ю.Бондаренко // Хлібороб. – 1996. – 27 квіт.

708. **Олександров М.** В числі кращих експонатів : [на респ. конкурсі “Побутова техніка” гуртківці Вовчан. станції юних техніків одержали диплом першого ступеня за створення електрич. пристрою для зарядки акумулятор. батарей автомобілів] / М.Олександров // Хлібороб. – 1991. – 12 лют.

709. **Золотий** ювілей музичної школи // Хлібороб. – 2005. – 14 трав.

710. **Кошмак М.** Історія і сучасність : [до 50-річчя з дня заснування Вовчан. дит. муз. шк. (заснована у 1955 р.)] / М.Кошмак // Хлібороб. – 2005. – 14 трав.

8.2 Бібліотечна справа

711. **Бондаренко Л.** Вихованцям інтернату – домашній пиріг : [у приміщенні юнац. б-ки відбувся вечір, присвяч. життю і творчості Марко Вовчка] / Л.Бондаренко // Хлібороб. – 1994. – 1 січ.

712. **В пам'ять** жертв голодомору : [виставка “Пам'ять народу не убійна” у район. б-ці] // Хлібороб. – 2005. – 26 листоп.

713. **Двері** бібліотеки відкриті для всіх : [до 70-річчя з дня відкриття Вовчан. район. дит. б-ки] // Хлібороб. – 2005. – 19 берез.

714. **З любов'ю** до книги і читачів : [про зав. центр. б-кою для дорослих К.Зозулю та бібліотекаря Н.Курочку (з с. Петровське)] // Хлібороб. – 2009. – 7 берез.

715. **Захарченко О.** Дитяча бібліотека у новому приміщенні : [б-ка розташована у приміщенні колиш. авіацентру] / О.Захарченко // Хлібороб. – 1994. – 31 серп.

716. **Захарченко О.** [Тиждень книги у дитячій бібліотеці за участі учнів художньої студії, ЗОШ № 1, 2, 3, 4] / О.Захарченко // Хлібороб. – 1996. – 27 квіт.

717. **Зозуля К.** Виставка літератури : [на честь свята Перемоги у центр. район. б-ці] / К.Зозуля // Хлібороб. – 1994. – 7 трав.

718. **Зозуля К.** На честь ювілею письменника : [в центр. район. б-ці орг. заходи, присвяч. уродженцю Вовчанська Олесю Досвітньому] / К.Зозуля // Хлібороб. – 1991. – 21 верес.

719. **Зозуля К.** Твори про війну : [експозиція видань про ВВВ в чит. залі район. б-ки] / К.Зозуля // Хлібороб. – 1996. – 9 листоп.

720. **Лисенко І.** Розкіш дитячого спілкування : [про проведення тижня дит. та юнац. книги за участі б-к, райвно] / І.Лисенко // Хлібороб. – 1992. – 11 січ.

721. **Олександров М.** Приходьте і читайте : [бібл. обслуговування в район. б-ці] / М.Олександров // Хлібороб. – 1994. – 23 листоп.

722. **Присвячено** козацтву : [з нагоди Дня козацької слави проведено тиждень книги у район. б-ці] // Хлібороб. – 2005. – 15 жовт.

723. **Самойленко Л.** Від історії до сучасності : [ст. дир. Вовчан. ЦБС] / Л.Самойленко // Хлібороб. – 2004. – 25 верес.

724. **Самойленко Л.** Духовне відродження: без книги воно неможливе : [про стан бібл. фондів] / Л.Самойленко // Хлібороб. – 1992. – 16 січ.

725. **Самойленко Л.** Книга – найперший вчитель для молоді : [бібл. обслуговування в ЦБС] / Л.Самойленко // Хлібороб. – 2008. – 27 верес.

726. [**Самойленко Л.**] Книжковий фонд бібліотек стрімко збільшується : [про поповнення кн. фонду б-к розповіла зав. ЦБС] / Л.Самойленко // Хлібороб. – 2009. – 31 січ.

727. **Самойленко Л.** Найнадійніший орієнтир у житті : [про стан бібл. справи у місті] / Л.Самойленко // Хлібороб. – 2003. – 27 верес.

728. **Самойленко Л.** Центральній бібліотеці – 110 років / Л.Самойленко // Хлібороб. – 2002. – 28 верес.

729. **Чайченко Л.** “Дзвони пам’яті” : [проведено іст.-літ. вечір у юнац. б-ці за підтримки район. від. культури та агрофірми “Лиман”] / Л.Чайченко // Хлібороб. – 1995. – 17 трав.

730. **Чайченко Л.** [Тиждень книги у юнацькій бібліотеці за участі учнів ЗОШ № 1 та 2, студентів мед. уч-ща та технікуму механізації сіл. госп-ва] / Л.Чайченко // Хлібороб. – 1996. – 27 квіт.

731. **Читання** – цікаве заняття : [в дит. район. б-ці пройшов тиждень дит. та юнац. книги] // Хлібороб. – 2005. – 16 квіт.

732. **Ювілей** бібліотеки : [70 років дит. б-ці] // Хлібороб. – 2005. – 25 берез.

8.2.1 Історія бібліотек Бібліотеки до 1917 р.

733.* **Волчанск** : [торжеств. открытие обществ. б-ки 17 мая 1893 г. Землевладелец В.Г.Колокольников подарил 1000 книг и арендовал 3-х комнат. квартиру в центре города] // Южный край. – 1893. – 1 июня. – Подпись: Обыватель.

734.* **Волчанская** бесплатная народная библиотека-читальня : [пред. библ. комис. – коллежск. асессор Г.И.Платонов; зав. б-кой – подполковник В.Д.Мовчуненко] // Харьковский календарь на 1900 год / Харьк. губерн. стат. ком. – Х., 1900. – С. 123.

735.* **Доклады** Волчанской Земской Управы Волчанскому Земскому Собранию очередной сессии 1910 года. Вып. 2. По медицинскому и школьному отделах. – Х. : Тип. “Печ. дело”, 1910. – 113 с. : табл. – Из содерж. : О выражении благодарности гласному Волчанского Земства М.В.Бекарюкову за пожертвование им [548] книг в библиотеку Волчанского земельного реального училища: докл. № 129; О пособии Волчанской общественной библиотеке : докл. № 154 : [б-ка получает пособие с 1895 г.].

736.* **Доклады** Волчанской Уездной Земской Управы Очередному Земскому Собранию, Сессии 1908 г. – Волчанск. : Тип. П.Немичева, 1908. – 187, VII с. – Из содерж. : [Справочная лечебная библиотека; Финансирование общественной библиотеки].

737.* **Доклады** Волчанской Уездной Земской Управы Очередному Собранию 1900 года. – Волчанск : Тип. при Волчан. земстве П.Немичева, 1900. – 284, VIII с. – Из содерж. : [Фундаментальная и ученическая библиотеки Волчанской женской прогимназии].

738.* **Доклады** и отчеты Волчанской Уездной Земской Управы Очередному Земскому Собранию, Сессии 1904 г. – Волчанск : Тип. П.Немичева, 1904. – 342, XI, 176 с. – Из содерж. : [Библиотеки при школах, больнице, женской прогимназии; Народная бесплатная библиотека-читальня (посещаемость – 2053)].

739.* **Доклады** Харьковской Губернской Земской Управы Губернскому Земскому Собранию очередной сессии 1914 года. По отделу народного образования. – Х. : Товарищество “Печатня С.П.Яковлева”, 1915. – II, 125 с. – Из 120

содерж. : О педагогических отделах при районных народных библиотеках : докл. : [принято решение об орг. район. б-ки в Волчанске в 1915 г.].

740.* **[К предстоящему** открытию Волчанской общественной библиотеки] // Южный край. – 1893. – 27 мая.

741.* **Народные** библиотеки Харьковской губернии за 1912 год : стат. обзор. – Х. : Печатня С.П.Яковлева, 1914. – 891 с. : табл. – Из содерж. : [Волчанская народная библиотека]. – С. 13 : прил. № 2.

742.* **[Открытие** Волчанской общественной библиотеки] // Южный край. – 1893. – 28 мая.

743.* **Отчет** о деятельности Харьковского Общества распространения в народе грамотности за 1897 год. – Х. : Тип. губерн. правл., 1898. – СХІІІ, 357 с. : табл. – Из содерж. : Отчет о деятельности Комитета Волчанского Отделения Харьковского Общества грамотности за 1897 год : [открыты тюрем. б-ки]; Отчет Волчанской бесплатной читальни-библиотеки к 1-му января 1898 года.

744.* **Отчет** о деятельности Харьковского Общества распространения в народе грамотности за 1898 год. – Х. : Тип. губерн. правл., 1898. – СХVІІ, 370, 37, ІІІ, 6 с. – Из содерж. : Итоги деятельности библиотек-читален в Волчанском уезде, [Волчанске].

745.* **Собрание** Братства Озерянской Божией Матери : [созданы в уезде, в т.ч. Волчанске, 4 передвиж. б-ки] // Харьк. губерн. ведомости. – 1906. – 10 сент.

746. **Состояние** начального народного образования в Харьковской губернии за 1902 год / Харьк. губерн. земс. управа. – Х. : Тип. “Печ. дело” К.Н.Гагарина, 1904. – 251 с. : табл. – Из содерж. : Гл. 12. Внешкольное образование: д) Ученические б-ки при земс. уч-щах [г. Волчанска].

Бібліотеки у 1917–1990 рр.

747. **Гармаш Т.** Вірні супутники : з досвіду роботи б-к / Т.Гармаш // Хлібороб. – 1965. – 24 серп.

748. **Зозуля К.** Дім ваших книг : [про роботу центр. район. б-ки] / К.Зозуля // Хлібороб. – 1986. – 27 груд.

749.* **Іванов І.** Ювілей районної бібліотеки: (до 70-річчя район. б-ки) / І.Іванов // Хлібороб. – 1962. – 23 листоп.

750.* **Краща** бібліотека України – [Вовчанська районна бібліотека] // Вперед. – 1946. – 19 груд.

751.* **Леницький В.** Бібліотеки району за 40 років / В.Леницький // Вперед. – 1957. – 31 лип.

752. **Леницький В.** Важливі форми користування бібліотеками [міста і району] / В.Леницький // Хлібороб. – 1974. – 23 лип.

753.* **Леницький В.** Вовчанська бібліотека за 20 років / В.Леницький // Колективіст. – 1937. – 2 листоп.

754.* **Леницький В.** Вовчанська районна бібліотека: (з досвіду роботи) / В.Леницький . – К. : Держполітвидав УРСР, 1951. – 43 с.

755. **Леницький В.** Вовчанщина, наш любий край : [про орг. краєзн. куточка у район. б-ці] / В.Леницький // Хлібороб. – 1972. – 12 груд.

756. **Леницький В.** Зайдіть у районну бібліотеку / В.Леницький // Хлібороб. – 1972. – 8 черв.

757. **Леницький В.** Література про Вовчанськ : [краєзн. фонд район. центр. б-ки] / В.Леницький // Хлібороб. – 1984. – 12 квіт.

758. **Леницький В.** На новому етапі : [про досягнення бібл. справи] / В.Леницький // Хлібороб. – 1976. – 22 січ.

759.* **Леницкий В.** Справочно-библиографическая работа Волчанской районной библиотеки / В.Леницкий // Библиотекарь. – 1952. – № 1. – С. 29-33.

760.* **Леницкий В.** Пропагуємо мічурінську літературу [у районній бібліотеці] / В.Леницкий // Культ.-освіт. робота. – 1949. – № 1. – С. 46-47.

761.* **Леницкий В.** Районній бібліотеці – 90 років / В.Леницкий // Хлібороб. – 1982. – 7 серп.

762. **Леницкий В.** Тут вчать любити книгу : [масова робота в район. дит. б-ці] / В.Леницкий // Хлібороб. – 1974. – 22 жовт.

763. **Мироненко Г.** Усний журнал в районній бібліотеці – [присвячений Великій Вітчизняній війні] / Г.Мироненко // Хлібороб. – 1974. – 26 верес.

764. **Петренко В.** Бібліотека відмінної роботи : [про район. дит. б-ку] / В.Петренко // Хлібороб. – 1965. – 16 берез.

765. **Петренко В.** У районній бібліотеці : [масова робота, присвяч. 300-річчю заснування Вовчанська] / В.Петренко // Хлібороб. – 1964. – 15 груд.

766. **Поборчий В.** Краєзнавці : [про краєзн. роботу район. б-ки] / В.Поборчий // Соціаліст. Харківщина. – 1964. – 24 листоп.

767. **Покоłodна І.** Семінар бібліотекарів / І.Покоłodна // Хлібороб. – 1986. – 15 листоп.

768. **Полякова Б.** Література про рідний край : [краєзн. діяльність район. б-ки] / Б.Полякова // Хлібороб. – 1964. – 29 жовт.

769.* **Рузін М.** Більшовицька пропаганда книги : [з досвіду роботи Вовчан. район. б-ки] / М.Рузін // Культ.-освіт. робота. – 1950. – № 4. – С. 34-39.

8.3 Музейна справа

770. **Бондаренко Ю.** Навіки в пам'яті народу : [про музей бойової слави у шк.-інтернаті № 5] / Ю.Бондаренко // Хлібороб. – 1984. – 3 січ. – Фотогр.

771.* **Вовчанський** культурно-історичний окружний музей // Український музей : збірник. – К., 1927. – Ч. 1.

772. **Лучшие** школьные музеи боевой славы: Волчан. р-н : [музей при Волчан. шк. №№ 1, 2, шк.-интернате № 5] // Звоницкий Э. Защитник Отечества, 1945–2005 / Э.Звоницкий. – Х., 2005. – С. 238.

8.3.1 Вовчанський історико-краєзнавчий музей

773. **Браташевський М.** Вовчанський народний. Таке звання присвоєно міському музею / М.Браташевський // Хлібороб. – 1975. – 10 лип.

774. **Браташевський М.** Літопис боротьби і перемог : [про іст.-краєзн. музей на громад. засадах] / М.Браташевський // Хлібороб. – 1963. – 14 листоп.

775. **Волчанский** историко-краеведческий музей // Харьков и Харьковская область : путеводитель / ред.-сост. А.А.Сайпанова. – Х., 2007. – С. 94.

776. **Гребньов Г.** Хто досліджуватиме рідний край : [поповнення музейн. колекції] / Г.Гребньов // Хлібороб – 1989. – 3 серп.

777. **Дудко Г.** Актив і пасив : [про роботу міськ. музею] / Г.Дудко // Хлібороб. – 1965. – 2 груд.

778. **Дудко Г.** Вовчанський історико-краєзнавчий [музей] / Г.Дудко // Хлібороб. – 1971. – 13 лип.

779. **Дудко Г.В.** Вовчанський народний : [історія створення музею] / Г.В.Дудко // Хлібороб. – 1984. – 1 трав.

780. **Дудко Г.** Посланець Свердлова : [про експонати І.М.Єрещенка, комісара батальйону, діючого у Вовчанську в 1919 р.] / Г.Дудко // Соціаліст. Харківщина. – 1996. – 6 лют.

781. **Захаров І.** Вовчанський історико-краєзнавчий, Верхньосалтівський історико-археологічний: до Міжнар. дня музеїв / І.Захаров // Хлібороб. – 2002. – 18 трав.

782. **Захаров І.** Вчитель, вчений-археолог : [Василь Бабенко (1877–1955) – краєзнавець, засновник іст.-краєзн. музею] / І.Захаров // Хлібороб. – 2003. – 17 трав.

783. **Захаров І.** Подих епохи : [про роботу нар. музею] / І.Захаров // Хлібороб. – 1977. – 7 листоп.

784. **Кулик П.** Наш музей : [про діяльність закл.] / П.Кулик // Хлібороб. – 1974. – 26 лют.

785. **Свідки** історії розповідають... : [про фонд, експозиції музею] // Хлібороб. – 2003. – 9 трав.

786. **Шкурко М.** Це було на Вовчанщині : [нові експонати краєзн. музею і фотокопія – “Екстренного випуска Волчан. земского листка” за 11 берез. 1917 р.; рукопис П.О.Черенкова “Записки фінінспектора”, яка розповідає про події 1941–1945 рр. у Вовчанську; асигнація в десять червонців випуску 1937 р.] / М.Шкурко // Хлібороб. – 1989. – 14 листоп.

9. Літературне життя

787. **Батинський В.** Шукаємо таланти : [при район. газ. створено літ. студію “Пролісок”; про творчість В.Сабельникова та В.П.Бондаренка] / В.Батинський // Хлібороб. – 1991. – 28 груд.

788. **Бутов М.** “Поет надії не втрачає”: під такою назвою пройшов нещодавно в приміщенні міськ. Будинку культури творч. вечір поета-земляка Віктора Худакова / М.Бутов // Хлібороб. – 2009. – 3 січ.

789. **Головінов В.П.** Духовні джерела Слобожанщини / В.П.Головінов, П.Л.Гомон. – Х. : Прапор, 1998. – 207 с. – Із змісту : Вони були першими : [про поетесу Марту Писаревську з Вовчанська]. – С. 41; Із когорти славетних : [про письм., ж-ста і критика О.М.Сомова]. – С. 65; Писаревські : [про поета, священика С.Писаревського]. – С. 78-79.

790. **Петренко М.** На шляху до художності : огляд віршів [місцевих поетів] / М.Петренко // Хлібороб – 1974. – 24 груд.

791. **Поборчий В.** Літературна Вовчанщина в 1971 році / В.Поборчий // Хлібороб. – 1971. – 25 груд.

Степан Писаревський (Стецько Шереперя)

792. **Івченко І.** Степан Писаревський / І.Івченко // Хлібороб. – 1989. – 9 лют.

793.* [Пам'яті Степана Писаревського (Стецька Шерепери) (80-тые годы XVIII ст., Харьковщина – 1845 г., с. Волчье (Волчанск): укр. поэт, воспитанник Харьк. духов. коллигиума, протоиерей в Волчанске в послед. годы жизни] // Харьковский календарь на 1885 год. – Х., 1885. – С. 598.

794. **Пам'ять** про Степана Писаревського – протоієрея і поета // Вовчанськ : зб. арх. док. і матеріалів. – Х., 1994. – С. 87.

795. **Степан** Писаревський (Степан Шереперя – літературний псевдонім) // Захаров І. Історія Вовчанщини / І.Захаров. – Вовчанськ, 1995. – С. 172-174.

796. **Разуменко І.В.** Писаревський Степан : [крім самого письменника літ. діяльністю займалися дружина Марта та син Петро] / І.В.Разуменко // Літературна Харківщина : довідник / за заг. ред. М.Ф.Гетьманця. – Х., 1995. – С. 261.

Орест Михайлович Сомов

797. **Бурмака В.** Наш земляк О.Сомов : [поет, прозаїк] / В.Бурмака // Березіль. – 1994. – № 7. – С. 180-182.

798. **Гребньов Г.** Забуте ім'я : [про життєв. та творч. шлях письменника] / Г.Гребньов // Хлібороб. – 1991. – 10 серп. – Дод.: Сомов О.М. Мандрівний вогонь : [оповідання].

799. **Гребньов Г.** Сторінки забутого життя : [про письм. О.М.Сомова (1793–1833), уродженця Вовчанська] / Г.Гребньов // Хлібороб. – 1991. – 24 січ.

800. **Лахно С.М.** Сомов Орест Михайлович / С.М.Лахно // Літературна Харківщина : довідник / за заг. ред. М.Ф.Гетьманця. – Х., 1995. – С. 298.

801. **Моисеєнко В.** Сотрудники Пушкина по “Литературной газете” : [о О.М.Сомове, выпускнике Харьк. ун-та] / В.Моисеєнко // Слобода. – 1994. – Іюнь (№ 34). – С. 3.

802. **Романтик** з Вовчанська : [письм. Орест Михайлович Сомов, народ. 21 груд. 1793 р.] // Вовчан. вісн. – 2009. – 24 січ.

Костянтин Тренъов

803. **Браташевський М.** Не заросте народна стежка : [про життєв. та творч. шлях письменника] / М.Браташевський // Хлібороб – 1976. – 13 січ.

804. **Гетьманець М.Ф.** Тренъов Костянтин Андрійович (24.V(2.VI).1876 – 19.V.1945) : [у 1907–1909 рр. написав твори про життя селян: “Дорогини”, “Затерянная криница”, “Омелько”, “Шесть недель”] / М.Ф.Гетьманець // Літературна Харківщина : довідник / за заг. ред. М.Ф.Гетьманця. – Х., 1995. – С. 313-134.

805. **Захаров И.** Революцией мобилизованный / И.Захаров // Крас. знамя. – 1983. – 27 нояб.

806. **Кукса М.** Вовчанці пам'ятають земляка : [минає 100 років з дня народж. К.А.Тренъова] / М.Кукса // Соціаліст. Харківщина. – 1976. – 2 черв.

807. **Кукса М.** Вони зустрічались з К.А.Тренъовим : [про перебування письменника у Вовчанську] / М.Кукса // Соціаліст. Харківщина. – 1963. – 24 листоп.

808. **К.А.Тренъов** [Електронний ресурс] // Волчанск. – Режим доступа : <http://volchansk.kh.ua/publ/6-1-0-110>.

809. **К.А.Тренъов** : [про зв'язки письменника з краєм] // Захаров І. Історія Вовчанщини / І.Захаров. – Вовчанськ, 1995. – С. 163-165.

Олесь Досвітній (О.Ф.Скрипаль-Міщенко)

810. **Болкова З.** Серце належить Україні : [у район. Будинку культури проведено літ. вечір, присвяч. 100-річчю від дня народж. О.Досвітнього] / З.Болкова // Хлібороб. – 1991. – 5 груд.

811. **Варенікова О.В.** Олесь Досвітній (8.XI.1891, м. Вовчанськ – 23.VII.1934, Харків) : [прозаїк, публіцист. У будинку, де народився письменник, тепер – тубдиспансер

(вул. Корочанська, 26)] / О.В.Варенікова // Літературна Харківщина : довідник / за заг. ред. М.Ф.Гетьманця. – Х., 1995. – С. 137-138.

812. **Олесь Досвітній** (1891–1934) [Електронний ресурс] // Волчанск. – Режим доступа : <http://volchansk.kh.ua/publ/6-1-0-102>.

813. **Олесь Досвітній** // ... З порога смерті... : письменники України – жертви сталінських репресій. Вип. 1 / упоряд. О.Г.Мусієнко. – К., 1991. – С. 161-164 : фотогр.

814. **Олесь Досвітній** [(08.11.1891, Вовчанськ – 1934): на честь письменника у місті названа вулиця] // Захаров І. Історія Вовчанщини / І.Захаров. – Вовчанськ, 1995. – С. 165.

815. **Зозуля К.** Наш земляк : [про життя та творчість літератора] / К.Зозуля // Хлібороб. – 1991. – 14 листоп.

816. **Ковтуненко А.О.** Досвітній Олесь / А.О.Ковтуненко // Українська Літературна Енциклопедія / відп. ред. І.О.Дзеверін. – К., 1990. – Т. 2. – С. 98, 99 : фотогр.

817. **Мукомела О.Г.** Досвітній Олесь / О.Г.Мукомела // Енциклопедія Сучасної України / відп. секр. М.Г.Железняк. – К., 2008. – Т. 8. – С. 350-351 : фотогр.

818. **Мукомела О.** З вірою у справедливість / О.Мукомела // Слобід. край. – 2001. – 24 трав.

Ольга Джигурда

819. **Гетьманець М.Ф.** Джигурда Ольга Петрівна / М.Ф.Гетьманець // Енциклопедія Сучасної України / відп. секр. М.Г.Железняк. – К., 2007. – Т. 7. – С. 523 : фотогр.

820. **Ольга Петрівна Джигурда** [(07.12.1901–10.12.1966): письменниця, засл. лікар УРСР народилася у Вовчан. повіті, вчилася у Вовчан. жін. гімназії, починала

труд. діяльність у місті] // Захаров І. Історія Вовчанщини / І.Захаров. – Вовчанськ, 1995. – С. 170-171.

821. **Доценко І.І.** Джигурда Ольга Петрівна / І.І.Доценко // Літературна Харківщина : довідник / за заг. ред. М.Ф.Гетьманця. – Х., 1995. – С. 131.

822. **Чабаненко В.А.** Джигурда Ольга Петрівна / В.А.Чабаненко // Українська Літературна Енциклопедія / відп. ред. І.О.Дзевєрін. – К., 1990. – Т. 2. – С. 49.

823. **Батинський В.** З доріг...; Криниця : [вірші] / В.Батинський // Хлібороб. – 1992. – 21 лют. – “Пролісок” : літ сторінка.

824. **Батинський В.** Ідилія; “На тім краю колишнього села верба стоїть...” : [вірші] / В.Батинський // Хлібороб. – 1992. – 25 січ.

825. **Батинський В.** Серце Солдата живе : [вірш, присвяч. невідомим воїнам, які захороненні у місті] / В.Батинський // Хлібороб. – 1991. – 28 груд.

826. **Бондаренко В.** До покинутого села; Діти Чорнобиля : [вірші] / В.Бондаренко // Хлібороб. – 1992. – 25 січ. – “Пролісок” : літ. сторінка.

827. **Бондаренко В.** Дума про Україну : [вірш] / В.Бондаренко // Хлібороб. – 1992. – 21 лют. – “Пролісок” : літ. сторінка.

828. **Бондаренко В.** Крок до волі : [вірш] / В.Бондаренко // Хлібороб. – 1992. – 22 серп. – 3 поет. зошита.

829. **Бондаренко В.** Моя земля; Крок до волі : [вірші] / В.Бондаренко // Хлібороб. – 1991. – 28 груд.

830. **Григорова Л.** Пламя осени : [стихотворение] / Л.Григорова // Хлібороб. – 1974. – 2 листоп.

831. **Колкутін М.Т.** Дорогами до мами : поезії / М.Т.Колкутін. – Х. : Регіон-інформ, 1998. – 112 с. – Із змісту : Українська земля. – С. 12 ; Відлітають лелеки. – С. 20 ; Хліб 47-го. – С. 26-27 ; Євгенії Мірошніченко. – С. 33-34 ; Купальська. – С. 38 ; Дорогами до мами. – С. 40 ; Дороги війни. – С. 45 ; “Я люблю свою Україну...”. – С. 53 ; Харківщини земля. – С. 54 ; Вторая мировая. – С. 64-65 ; Реквием: павшим в Чечне землякам моим, солдатам. – С. 77-82.

832. **Колкутін М.** Євгенії Мірошніченко : [вірш] / М.Колкутін // Хлібороб. – 2006. – 24 черв.

833. **Михненко М.** Мне лишь тебя недостает : [стихотворение] / М.Михненко // Хлібороб. – 1972. – 19 серп.

834. **Песоцкий В.** Конармейский клинок: отцу моему посвящаю : [стихотворение] / В.Песоцкий // Хлібороб. – 1972. – 19 серп.

835. **Песоцкий В.** Любовь : [стихотворение] / В.Песоцкий // Хлібороб. – 1974. – 2 листоп.

836. **Песоцкий В.** На берегу : [стихотворение] / В.Песоцкий // Хлібороб. – 1974. – 14 гуд.

837. **Петров Л.** Боротись і перемагать : [вірш] / Л.Петров // Хлібороб. 1974. – 14 груд.

838. **Романенко І.** А ви живіть...; Нема паперу і чорнила...; Боже, спаси нас; Сліпі; Схаменіться; І один заплачу; Брати і сестри, любі мої! : [вірші] / І.Романенко // Хлібороб. – 1994. – 27 лип.

839. **Захаров І.** Пастух з душею поета : [про І.Романенка] / І.Захаров // Хлібороб. – 1994. – 27 лип.

840. **Сабельников В.** В ЗАГСе; Первый поцелуй : [стихотворения] / В.Сабельников // Хлібороб. – 1991. – 28 груд.

841. **Сабельников В.** Детство : [стихотворение] / В.Сабельников // Хлібороб. – 1992. – 21 лют.

842. **Хмара Ю.** Вовчі! : [вірш] / Ю.Хмара // Хлібороб. – 2004. – 21 лют.

843. **Хмара Ю.** Я – українець; Наша річка; Вовчанські вулиці : [вірші] / Ю.Хмара // Хлібороб. – 2005. – 16 лип. – (3 поет. щоденника).

10. Мистецьке життя

10.1 Архітектура міста

844. **Архитектурное** наследие: Волчанск // Захаров И.И. Волчанск и Волчанский район, 1674–1900–2000 / И.И.Захаров. – Х.,1999. – С. 48-51.

845. **Архитектурное** наследие: Волчанск, исторические здания // Захаров И. В.Г. Колокольников: жизнь и деятельность / И.Захаров. – Волчанск, 2003. – С. 99-102.

846. **Историко-архитектурные** исследования застройки г. Волчанска и сел Волчанского района [Электронный ресурс] // Волчанск. – Режим доступа : <http://volchansk.pp.net.ua/publ/3-1-0-180>

847. **Лукомский Г.К.** Старинные усадьбы Харьковской губернии / Г.К.Лукомский; сост. А.Ф.Парамонов. – [Репринт. изд.]. – Х. : Райдер, 2001. – 240 с. : ил. – Из содерж. : Волчанский уезд : [усадьбы в Волчанске: здания учит. семинарии, жен. гимназии]. – С. 84-85 + 4 фот.

848. **Школа** імені Кірова: етапи розвитку : [будівля ліцею № 2 – пам'ятка архіт. місцевого значення] // Хлібороб. – 2005. – 16 квіт.

10.2 Образотворче мистецтво

849.* **Алімов А.** Художник Першої Кінної : [про А.М.Комашку, уродженця Вовчанська] / А.Алімов // Хлібороб. – 1967. – 23 берез.

850. **Картини** нашого земляка – у Третьяковській галереї : [про уродженця м. Вовчанськ Гермашева (Бубела) Михайла Маркіановича (13.08.1867–1930)] // Хлібороб. – 2009. – 28 лют.

851. **Захаров І.** Майстер екслібрису служить дітям. Послужимо їм і ми? : [про худож. Дмитра Макаровича Мірошніченка, викладача образотворч. мистец. муз. шк. та Будинку нар. творчості] / І.Захаров // Хлібороб. – 1995. – 17 черв.

852. **Захаров І.** Митці за покликом душі : [про худож. Д.М.Мірошніченка, С.І.Печенізького, Л.Кухаренко, О.Колесніка, С.Новікова, В.Ф.Куликова / І.Захаров // Хлібороб. – 2003. – 11 жовт.

853. **Ми так** талантами багаті : [у 1997 р. при Вовчан. агрегат. з-ді створено студію образотворч. мистец.] // Хлібороб. – 2002. – 7 верес.

854. **Переверзев В.** Співці рідного краю : [про експозицію художників-аматорів у район. Будинку культури] / В.Переверзев // Хлібороб. – 1967. – 18 квіт.

855. **Привільський С.** Виставка образотворчого і прикладного мистецтва [місцевих художників у Будинку культури] / С.Привільський // Хлібороб. – 1976. – 3 лют.

10.3 Музичне життя. Художня самодіяльність

856. **Бондаренко Л.** На фестивалі визначено кращих : [про фестиваль самодіял. мистец. краю] / Л.Бондаренко, М.Сілін // Хлібороб. – 1976. – 7 лют.

857. **Бутов М.** Свято самодіяльного мистецтва : [про огляд худож. самодіяльності пед. колективів] / М.Бутов // Хлібороб. – 1988. – 12 квіт.

858. **Земляки** – лауреати конкурса артистов естрады [Электронный ресурс] // Волчанск. – Режим доступа : http://volchansk.kh.ua/publ/zemljaki_laureaty_konkursa_artistov_estrady/4-1-0-340.

859. **Гончарова В.** Виступ заводських аматорів : [концерт учасників худож. самодіяльності агрегат. з-ду для сіл. жителів Вовчанщини] / В.Гончарова // Хлібороб. – 1992. – 28 лют.

860. **Ігорєв З.** Співи життя – арії радісні і сумні : [про уродженку Вовчанська, всесвітньо відому співачку Надію Новоспаську] / З.Ігорєв // Хлібороб. – 2009. – 24 січ.

861. **Любимій** Батьківщині – натхнення творче й трудове : [про фестиваль самодіял. мистец. у Вовчанську] // Хлібороб. – 1972. – 1 черв.

862. **Назаренко І.** Наш хор ветеранів [війни і праці при район. Будинку культури: про учасників хору] / І.Назаренко // Хлібороб. – 1995. – 19 квіт.

863. **Пісня** – душа народу: хору ветеранів війни і праці – двадцять років // Хлібороб. – 2008. – 20 листоп.

864. **Погорелов В.** З історії музичної культури [Вовчанська] / В.Погорелов // Хлібороб. – 1973. – 24 листоп.

865. **Уваров В.** На сцені хор фронтовиків [під керівництвом М.Т. Колкутіна] / В.Уваров // Хлібороб. – 1991. – 9 трав.

866. **Хомутова Л.** В “Надії” співають, з надією живуть : [20 років тому, при район. Будинку культури створено вокальний ансамбль “Надія”] / Л.Хомутова // Хлібороб. – 2009. – 21 берез.

10.3.1 Ансамбль народного танцю “Радість” (керівник В.П.Громов)

867. **Горовий В.І.** Самодіяльний народний [ансамбль танцю] / В.І.Горовий, Д.І.Фейдман // Нар. творчість та етногр. – 1975. – № 1. – С. 89-91.

868. **Горовий В.** У вихорі вальсу : [про нар. танцюв. ансамбль район. Будинку культури] / В.Горовий // Соціаліст. Харківщина. – 1978. – 28 лют.

869. **Захаров І.** Все життя – в танці : [про нар. ансамбль танцю і його кер. В.П.Громова] / І.Захаров // Хлібороб. – 1990. – 24 квіт.

879. **Манасуєва Є.** У буянні танцю : [про ансамбль нар. танцю при район. Будинку культури] / Є.Манасуєва, В.Горовий // Ленін. зміна. – 1980. – 10 черв.

871. **“Радість”** дарує радість : [у Будинку культури урочисто відзначили 50-річчя з дня заснування нар. ансамблю “Радість”] // Хлібороб. – 2003. – 29 берез.

872. **Фейдман Д.** Самодіяльний. Народний : [танцюв. ансамбль створено у 1953 р.; у 1957 р. колектив знімався у худож. фільмі Київ. кіностудії О.Довженка “Пісні над Дніпром”] / Д.Фейдман // Хлібороб. – 1974. – 27 лип.

873. **Чигринова В.** Конкурс визначив переможців : [про результати огляду конкурсу худож. самодіяльності шкіл міста та району] / В.Чигринова // Хлібороб. – 1992. – 31 берез.

11. Вовчанськ у художній літературі

874. **Колкутін М.** Вовчанський вальс : [пісня] / сл. В.Поборчого; муз. М.Колкутіна // Хлібороб. – 1974. – 1 трав.

875. **Вовчанщино**, рідна моя ; “Радіє весь Вовчанський край...” : [про ансамбль танцю “Радість” (кер. – Василь Петрович Громов)] // Колкутін М. Дорога до мами : поезії / М.Колкутін. – Х., 1998. – С. 5-7, 39.

876.* **Кочар Р.** Дети большого дома : роман : в 2 ч. Ч. 1-2 / Р.Кочар. – Ереван, 1962.

Відображено події Великої Вітчизняної війни, у т.ч. визволення Вовчанська у лютому 1943.

877. **Куликов В.** Деснянка : (балада) [присвяч. медсестрі, яка загинула в бою за визволення міста] / В.Куликов // Хлібороб. – 1994. – 9 лют.

878. **Мельницкая И.** Украинский эшелон : повесть / И.Мельницкая. – Х. : Майдан, 2008. – 156 с. – Из содерж. : [Волчанск весной 1943 г.]. – С. 44-48.

879. **Румянцева Т.** Мой город : [стихотворение] / Т.Румянцева // Хлібороб. – 2004. – 21 лют.

880. **Федосімов М.В.** Розквітай, Вовчанськ : [пісня] / сл. і музика М.В.Федосімова // Хлібороб. – 1999. – 12 черв. – Дод.: ст. “З любов’ю до рідного краю” : [про М.В.Федосімова, поета, працівника район. Будинку культури].

881. **Хмара Ю.** Вовчі! : [вірш] / Ю.Хмара // Хлібороб. – 2004. – 21 лют.

12. Бібліографічні матеріали про Вовчанськ

882. **Бібліотечна** справа Харківщини до 1917 року : бібліогр. посібник / Харк. держ. наук. б-ка ім. В.Г.Короленка ; уклад.: Г.М.Єрофєєва. – Х., 1999. – 274 с. – Із змісту : Вовчанський повіт. – С. 183-185, 275. – Геогр. покажч. : с. 259.

882а. **Видання** “Просвіт” Наддніпрянської України (1906–1922 рр.) : бібліогр. покажч. / Нац. парлам. б-ка України ; уклад. С.Л.Зворський. – К. : Глобус, 1999. – 133 с. – (Українські культурно-освітні товариства “Просвіта”; Вип. 4). – Геогр. покажч. : с. 125.

883. **Вовчанський** район [Електронний ресурс] : бібліогр. покажч. // Волчанск. – Режим доступа : <http://volchansk.kh.ua/publ/9-1-0-13>.

884. **Волчанщина** на страницах газеты "Южный край", 1888-1890 [Электронный ресурс] : библиогр. указ. // Волчанск. – Режим доступа : <http://volchansk.pp.net.ua/publ/1-1-0-25>.

885. **Історія** благодійності на Харківщині: (до 350-річчя м. Харкова). Ч. 1 : бібліогр. покажч. / уклад. О.В.Кравченко. – Х., 2005. – 280 с. – Геогр. покажч. : с. 244.

886. **Історія** міст і сіл Харківської області : бібліогр. покажч. Ч. 2. Історія населених пунктів Харківської області / Харк. держ. наук. б-ка ім. В.Г.Короленка, Харк. обл. універс. наук. б-ка ; уклад.: Л.І.Єпішева [та ін.]. – Х., 2004. – 294 с. – Геогр. покажч. : с. 283.

887. **Історія** Слобідської України : наук.-допом. бібліогр. покажч. / Харк. держ. наук. б-ка ім. В.Г.Короленка ; склад.: Г.М.Єрофєєва, В.О.Ярошик. – Х., 1993. – 244 с. – Із змісту : Міста, слободи та інші населені пункти: Вовчанськ. – С. 65-66.

888. **Історія** Харківської Єпархії: (до 200-річчя заснування) : бібліогр. покажч. / уклад. Н.І.Полянська, В.О.Ярошик. – Х. : АТ “Бізнес інформ”, 1999. – 332 с. – [м. Вовчанськ]. – С. 114-115, 180, 182, 264, 283, 292.

889. **Памятники** истории и культуры Харьковской области : (библиогр. указ.) / Харьк. гос. науч. б-ка им. В.Г.Короленко, Харьк. обл. б-ка ; сост.: В.Г.Аветчина [и др.]. – Х., 1985. – 160 с. – Из содерж. : Волчанский район: Волчанск. – С. 76-77.

890. **Соціалістична** Харківщина (1943–1959) : кат. л-ри / Харьк. держ. наук. б-ка ім. В.Г.Короленка ; склад.: Т.Б.Берцук, Л.П.Ліненко. – Х., 1959. – 239 с. – Геогр. покажч. р-нів області : с. 237.

891. **Сто красєзнавчих** читань : (хроніка та зміст). Вип. 2 / Харьк. держ. наук. б-ка ім. В.Г.Короленка ; склад.: Т.Г.Шерстюк, В.О.Ярошик. – Х., 1997. – 63 с. – Из змісту : 1991 рік, № 140, 31 січня: Вовчанський район Харківської області : виступи О.П.Ніконенка, Г.Р.Гуріна, О.Ю.Лейбфрейда. – С. 17.

892. **Указатель** содержания журнала “Пламя” (1924–1926) / Харьк. гос. науч. б-ка им. В.Г.Короленко ; сост. Т.Г.Шерстюк. – Х., 1992. – 64 с. – Геогр. указ. : с. 61.

893. **Устинов И.А.** Литература о Харьковской губернии : (библиогр. указ.) / изд. Харьк. губерн. стат. ком. ; И.А.Устинов – Х. : Тип. Губерн. Правл., 1887. – 239 с. – Предм. указ. соч. и ст. : с. 221.

894. **Харьков** и губерния на страницах газеты “Южный край” (1880–1918). Вип. 1-3 / Харьк. гос. науч. б-ка им. В.Г.Короленко. – Х., 2002–2006.

Вип. 1: 1880–1886 / сост.: В.А.Ярошик, Т.В.Гологорская, Н.Л.Манова. – 2002. – 180 с. – Геогр. указ. : с. 176.

Вып. 2: 1888–1890 / сост.: В.А.Ярошик, Т.В.Гологорская, Н.Л.Манова. – 2003. – 280 с. – Геогр. указ. : с. 273.

[Вып.] 3: 1891–1893 / сост.: Т.В.Гологорская, Н.Л.Манова, Н.И.Полянская. – 2006. – 236 с. – Геогр. указ : с. 218.

Додаток 1

РОЗКВІТАЙ, ВОВЧАНСЬК

Слова і музика
М.В. Федосімова

1.

Стоїть місто над рікою,
Утопа в садках.
Живемо ми тут з тобою –
Жити нам в віках.
325 минуло, як Мартин-козак
Заснував це місто чудне
І назвав Вовчанськ.

Приспів:

Чудові води несе твоя ріка
Шляхи-дороги та далечінь дзвінка,
Цвіти, мій краю, нехай тобі щастить,
Дарує радість нам кожную мить!

2.

Перед горем не схилилось,
Ворогів змело,
Не зламалось, не скорилось,
Все пережило.
Світлий символ Харківщини,
Місто золоте,
У своє майбутнє лине,
Де краса цвіте.

Приспів.

3.

Нас сьогодні дожидають
Нелегкі часи,
Та ми місту обіцяєм
Все перенести.
Є надія: злії сили
Згинуть назавжди.
Розквітай, Вовчанськ щасливий,
І не знай біди!

Приспів.

ВОВЧАНСЬКИЙ ВАЛЬС

Слова В. Поборчого
Музика М. Колкутіна

У весняних садах,
Кришталевім зимовім
світанні,
Щедрім літнім вінку
І осінніх дзвінких янтарях,
Милий тихий Вовчанськ,
Любим ми тебе в різному
вбранні.
Ти яснієш завжди
В наших думках і наших
ділах.

Приспів:

Зірок намисто,
Молодо, чисто
Небо над нами цвіте.
Сонцем уमितе,
Щастям повите
Місто в майбутнє іде!

Ой, дитячі літа!
Наче блискітки річеньки
Вовчі,
Пропливли вдалину,
Відсвітилися без вороття.
Тільки в серці весна,
Тільки серце старіти не хоче,
Придінцевий наш край
Опромінили далі життя.

Приспів.

Голоси поїздів,
Сміх дівочий і музика
в парку.
Гомінливий майдан
І будівель завітчаних рій.
Руку дружби міцну
Подає робітничий наш
Харків,
І шебекінці шлють
Нам привіти на здійснення
мрій.

Приспів.

Будуть грози й дощі,
Поцілунки на люднім
вокзалі,
Тільки в шумі доріг
Ми тебе у душі збережемо,
Тополинний Вовчанськ,
Де зросли, радість праці
пізнали,
Де для звершень нових
І натхнення, і силу беремо.

Приспів:

Зірок намисто,
Молодо, чисто
Небо над нами цвіте.
Сонцем уміте,
Щастям повите
Місто в майбутнє іде!

ВОВЧИ!

Ю.Хмара

Наша Вовча – старовинне місто!
І давно йому у всі кінці
Світять з неба зоряні намиста
І ласкаві сонця промінці.

Вночі світить місяць ясночолоий
На майдани, вулиці, двори,
Світить так, що видно все навколо
Як під час вечірньої пори.

Ллють дощі травневими ночами,
Коли місто у солодкім сні.
І ніде не пахне так дощами,
Як у нашій Вовчі по весні.

І сади цвітуть у нас квітучо –
На ту пору Вовча – райський сад,
А повітря чисте і пахуче,
Ніби з неба сходить аромат.

Є у місті річка невеличка,
Не круті, пологі береги,
А яка красива наша річка,
Коли в квіти вдінуться луги.

Наше місто лагідне і тихе,
Та зазнало вже не мало бід,
Хай обходить стороною лихо
Нашу Вовчу і весь білий світ.

Хоча радощі у нас не часті,
Я за Вовчу радий все таки,
І бажаю спокою і щастя
Вовчі і вовчанам навіки.

МОЙ ГОРОД

Г.Румянцева

Родной Волчанск, тебе о наболевшем
Ложится на бумагу тонкий след,
И в памяти страницы уцелевшей –
Воспоминаний уходящих лет.

Здесь все мне говорит о днях забытых:
Твои аллеи, парки и дома.
О людях живших и тебя любивших,
Сильней меня, а может и себя.

Торговые ряды и старый рынок,
Прикрыв глаза, я слышу гул и смех,
Он помнит обо всем, молчит и помнит –
Глазницами витрин он видит всех.

И судьбы горожан встают передо мною,
О, этот непокорный гордый люд,
И царский экипаж, и звоны колоколен
Вечерний разгуляй и терпеливый труд.

Ты вспомни о былом, кто мастерил и строил,
Оберегал тебя – свое дитя,
Кто подарил тебе уют покоя
Одев в сосновые леса.

И с пеньем соловья березовую рощу,
В подарок принимал от щедрых горожан.
Живи мой город, мы очистим душу,
Уверовав, построим Новый Храм!

На “круги” станет все
И повторится снова
– Далекий звон реформ Колокольцова.

ВОЛЧАНСК

В.Песоцкий

Волчанск – воронка на снегу
от дальнобойного снаряда,
а может от горячих губ,
а может быть, от звездопада...
Сюда, как в добровольный плен,
мы падаем, ища спасенья,
от надвигающихся бед,
от неудачи и невезенья.
Мы полземли исколесив,
в отцовскую приходим хату,
набраться мужества и сил
и снова броситься в атаку...
Тревожно прокричит труба
и вспомнится в пылу сраженья:
отца горячая рука
и мамино благословенье.

ВОВЧАНСЬКІ ВУЛИЦІ

Ю.Хмара

На вовчанських вулицях золотого сонця
Ранок щастя промені хатам роздає.
На вовчанських вулицях з кожного віконця
Зайчиком дитинство вигляда моє.
На вовчанських вулицях диво відбулося,
Барвою зеленою вбрався білий день.
На вовчанських вулицях юність моя досі
Гомонить відлуннями радісних пісень.
На вовчанських вулицях ми з тобою стрілись
Синьооким вечором у погожий час.
На вовчанських вулицях бродить моя зрілість
В сутінках шукаючи, що єднало нас.
На вовчанських вулицях переміни стались,

Але ночі темної не змінити суть.
На вовчанських вулицях піде моя старість
У свою останню найкоротшу путь.

НАША РІЧКА

Ю.Хмара

Сонце нещадно пече.
Річечка плавно тече
Повз Мілової гори,
Там, де веселі Бобри,
Ямка у вербах ошатних,
Чистий, як скло – Лягушатник,
Берегом смуги паркан.
Грізний весною Гуркан,
Пляж біля круглого сада,
Шишка вже поруч, вже рядом
Технікум, міст і “биків”,
Досі ще точаться ляси,
Чи то з “биків” чи з баляси
Я ж пам’ятаю стрибки.
Сонце нещадно пече,
Річечка Вовча тече...
Гребля, забуті ділянки,
Біля Духовної – Ямка,
Міст, йде авто – він в розкачку.
Стара, як світ, водокачка,
Кладка в півметра заввишки,
Гусяче, Куряче, Вишка,
Рейка, Ярок, забагато
Топли колись тут солдати,
Кам’яне тихе, чистеньке,
Ямка стрімка та вузенька,
Зарості верби, вільшини,
Ніжне дзюрчання Турбіни,

Ямка риволяча, Плеса пісок,
Частки “биків”, залізничний
місток.

В Глинка відзнака одна,
Тут не дістанеш і дна.
Річка тече, як текла,
Ось поворот, Курбала,
Стара тополя, Тарзанка
З неї стрибали ще зранку
З городу хлопці, з села.
Вовча тече, як текла,
В хвилях усміхнено, радо
Прямо до самого впада.

М.Колкутін

Радіє весь Вовчанський край,
Уходить геть нудьга і старість,
І радість рветься через край,
Коли побачиш в танці “Радість”.
Ще тридцять літ тому назад
Ім’я дала йому Україна,
З тих пір цвіте він, наче сад,
Немов червона каліна.
Завжди був танець чарівним,
Як пісня, як краплина щастя,
Ми танок любимо, бо з ним
Нам не страшні любі напасті.
Дівчата в танці, як квітки,
Такі стрункі, такі вродливі.
Смуглясті, здібні парубки
Та й їх наставник особливий.
Ще молодий цей чоловік.
В роботі весь, як сонця промінь,

Ансамбля “Радість” керівник
Артист Василь Петрович Громов.
В районі всі йому рідня,
Він бажаний у кожній хаті,
Його ми бачимо щодня, –
Прийшли і зараз привітати.
Так що танцюй, буяй без меж,
Уславлений ансамбль НАРОДНИЙ,
Тобі ми вдячні, що несеш
Нам радість в танку благороднім.

МЕНІ ЗДАЛОСЯ...

О.Мешкова

Мені здалося на хвилину,
Що ніби світ такий маленький.
Бо легко світ мені замінить
Вовчанщина, мій край рідненький.
Мені здалося, ніби вітер
Прошопотів гарячим півднем,
Що ми Вовчанська рідні діти,
Що він нам став до болю рідним.
Мені здалося, ніби зорі
Лише у нас такі яскраві,
І небеса такі прозорі,
І ночі в нас такі ласкаві.
Мені здалося ніби річка,
Що простяглася навкруги,
Немов віночка дивна стрічка
Так ніжно пестить береги.
Мені здалося... Ні! Це правда!
Вовчанськ, тобі лише вірші!
Ти залишишся назавжди
В моїх думках, в моїй душі!

Додаток 2

Будинок адміністрації

Суд та прокуратура
Вовчанського району

Сільгоспуправління

Будинок Укртелекому

Будинок пошти

Мегабанк (будинок
колишнього кінотеатру)

Ліцей № 2

Медичний коледж

Дитяча музична школа

Школа ім. Шевченко

Школа ім.Кірова

Центр зайнятості

Пам'ятник Колокольцову

Агрегатний завод

Олійноекстакційний завод

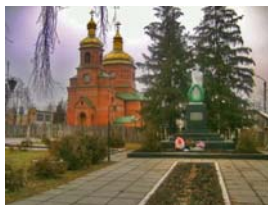
Висотний мікрорайон

Залізнична станція

Будинок бобуту
(колишній повітовий острог)

Братська могила на вул. Леніна

Архітектура міста

На знімках: колишні храми м.Вовчанська.Фото надані правнуком колишнього Вовчанського мера,жителем Франці Сергієм Подольським

Ретровиди міста

ІМЕННИЙ ПОКАЖЧИК

- Авдушева М.П. 234, 241, 359
Аветчина В.Г. 889
Адаменко Л. 192
Адаменко Л.А. 249
Александр І (131)
Александрюк В.И. (256, 279)
Алексєєва Н.М. (201)
Алімов А. 849
Алтуєв В. 43
Альбовський Є. 100, 101
Андрейченко М. 423
Аніщенко О. 706
Антилов А. 44
Артамонов В.В. 569
Артюшенко О. 257
Асаткін О.М. 250
Астапович И.С. (45, 61)
Атаманова Л. 388
- Бабаков А.А. 256, 269, 285, 294, 306, 310
Бабенко В.О. (60, 62, 79), 82, (83), 181, (782)
Бабенко І. 651
Багалеї Д.И. 46, 70, 102
Багалій О.Д. 114
Базаєв М. 193
Базаркін М. 436
Баль В. 258
Барац В. 322, 323
Батинський В. 324, 259, 787, 823-825
- Бахтіна С.А. 83
Бекарюков Д.И. (120)
Бекарюков М.В. (735)
Бережна Г.В. 448
Берцук Т.Б. 890
Беліченко В. 466
Білоніжко Г. 671
Білоцерківський В.Я. 247
Білька Н. 570
Бобок С. 378
Болкова З. 810
Бондар О.М. 571
Бондаренко В. 513, 695, 826-829
Бондаренко В.П. (787)
Бондаренко Л. 652-655, 711, 856
Бондаренко О. 572
Бондаренко Р.Д. 437
Бондаренко Ю. 260, 412, 438, 444, 462, 485, 567, 650, 662, 707, 770
Борисова Т.М. 84, 86
Бородулин В.Г. 514
Борсало В. 47
Браташевський М. 48, 49, 103, 194, 261-263, 325, 773, 774, 803
Брокгауз Ф.А. 46
Брюхань Ю.В. 438, 439
Бубела М.М. див.
Гермашев М.М.
Бугакова Г. 638
Будянский В. (515)

Бурик А.И. 216
Бурляєв Ф. 264, 265
Бурмака В. 797
Бутов М. 634, 635, 788,
857

Варгатюк П.Л. 195
Варенікова О.В. 811
Варцаба Л. 663
Васильєв А. 3
Васильєв Б. 379, 694
Верещагін В. (298)
Вовчок М. (711)
Водолазкий С. 225-227
Войтенко Л. 672
Вольский В. 235

Габриелян Р.К. див. Кочар Р
Гаврилов І. 366
Гавря А. 327
Галушка Є. (263)
Галушка І.П. (259)
Гармаш Т. 747
Гермашев М.М. (850)
Гетьманець М.Ф. 796,
800, 804, 811, 819, 821
Гец С. 236
Гирич Ю. 640
Гладких А.П. (271)
Глущенко Б.Г. 52, 496
Гнідін Ю. 268, 380
Гога І. 328
Головінов В.П. 79, 789
Гологорская Т.В. 894
Голоско А.М. (269, 304,
313)

Голуб А. 427, 484, 573,
574, 625
Голуб В.Е. (320)
Голяховский Я. 129, 132,
159, 165
Гомон П.Л. 79, 789
Гончарова В. 696, 859
Горовий В. 636, 867, 868,
879
Гоч П. 575
Грабарь Г. (689)
Гребньов Г. 776, 798, 799
Гречило А. 6
Гречкін Ю. 688
Гречкіна Л. 367
Грибов О.І. 270
Григоров М.О. (522)
Григорова Л. 830
Григорович В. 307
Григорович Д.Ф. 307
Григорович Т. 697
Гринько О. 576
Гришакіна Г. 698
Громов В.П. (869, 875)
Громон А.Г. (164)
Грубник Т. 271
Грубник-Буйнова Л.П. 99
Губарев (134)
Гудзенко Г. 440
Гуленко Т. 577
Гумилевский А.Г. див.
Филарет, митрополит
Гуржій О.І. 110
Гурін Г.Р. (891)
Гурчина З.П. 485

- Дегтярьов Д. 689
 Демченко В. 578, 579
 Демченко Є. 580, 641
 Дергоусов Я.М. (620)
 Десятов А.В. (127)
 Джигурда О.П. (819-822)
 Джинчарадзе Г.Д. 486
 Дзеверін І.О. 816, 822
 Дзюба Н. 381
 Діденко М.І. 471, (619)
 Дмитренко М. 272
 Добровінський В.М. 581
 Досвітній О. (718, 810-818)
 Доценко І.І. 821
 Дрозд В.А. 267
 Дубинский Г.П. 334, 357, 369
 Дубровська Н.І. (428)
 Дудка Л. 517
 Дудко Г. 138, 199, 238, 273, 329, 330, 777-780
 Дюко П.Г. (630)
 Дяченко М.Т. 84, 86
 Дьяков (134)

 Евстроков Н.Т. 87
 Ефименко П.С. 50
 Ефрон И.А. 46

 Євтушенко О. 673
 Єпішева Л.І. 886
 Єренков В. 274
 Єрещенко І.М. (199, 210, 780)
 Єрмолов А. 275
 Єрофєєва Г.М. 882, 887

 Железняк М.Г. 21, 61, 62, 65, 304, 375, 817, 819
 Железняк Н. 331
 Жердев М.С. 412
 Жернов В. 582
 Жукова В. 228
 Журба Н.Я. (325)

 Загоровский В.П. 105
 Задонська К. (119)
 Задонський В. (119, 134, 146)
 Задонські (146)
 Задорожня Г. 703
 Задорожня Н. 383
 Замлинский В.А. 289
 Зарубіна А. 552
 Захаров И. 18, 54, 88, 89, 119, 142-146, 148, 277, 278, 365, 391, 394, 401, 407, 413, 424, 437, 451, 453, 467, 486, 516, 518-520, 553, 584, 585, 656, 663, 781-783, 795, 805, 809, 814, 820, 839, 844, 845, 851, 852, 869
 Захарченко О. 715, 716
 Звоницкий Э. 772
 Зворський С.Л. 882а
 Зелінський М. 280
 Злобіна Н. 677
 Зозуля К. (714), 717-719, 748, 815
 Зябловский Е.Ф. 121

Иваненко Г. 106
Иванчук Н. 626
Ивашкевич 140
Ильин Н.Я. (285, 286, 300)

Иваненко Б. 428
Иванов В. 521
Иванов І. 749
Ивановський В. 282
Івченко І. 792
Івченко П. 333
Ігорєв З. 19, 58, 283, 284,
386, 522, 523, 634, 686,
687, 860

Кадєєв В.І. 60
Калинин В.В. 279, 286
Калюжная Н.К. 208
Камериста А. 588
Камінська О. 20, 497, 589,
590
Капусник І.В. 368
Карпенко В. 414
Карякин Л.И. 369
Катречко Т. 200
Качайло А.М. 384
Квитка-Основьяненко Г.Ф.
64, (72)
Кириченко О.С. 247
Кисельов В.Г. 385
Клоков В.И. 281
Ковальов В. 263
Ковальова Г. 674-678
Ковтун С.В. (586)
Ковтуненко А.О. 816
Козлов О. 592

Кокоша О.П. (619, 622)
Колесніков Л. 524, 525
Колеснік Л. 402
Колеснік О. (852)
Колісник М. 571, 648
Колкутін М.Т. 655, 831,
832, (865), 874, 875
Колмаков І.Г. (619)
Колода В.В. 90-92
Колокольцов В.Г. (88, 95-
97, 118, 124, 143, 145,
148, 158, 733, 845)
Колокольцови (158)
Коломиец М.Ф. 334
Коломієць Г. 201
Комашка А.М. (849)
Кондратова М. 490
Коновалова Л. (513, 521,
544)
Конопельцев Г. 555, 614
Копилов І. (263)
Копилов О. 243
Копіл Г.Г. 244
Корлякова І. 679
Корнєв О.В. 247
Корнієць Д.О. (271)
Королек (106, 113)
Короливский С.М. 198
Коростиченко І. 526
Корсунь А.О. 61
Коряк В.Д. 230
Косолапов А.Г. 21, 65
Костенко Т.Д. (288)
Котлярова Л. 445
Коцар І. 203
Кочар Р.К. (287), 876

Кошмак М. 710
Кравцова Н.К. (295)
Кравченко О.В. 885
Краснокутський В. 556
Краснокутський М.В. (340)
Кропивницький М. (163,
186)
Круподеря С.П. 22, 386
Ксензенко М.І. 204
Куделко С.М. 9, 62
Кузнiченко В.І. 288
Кузнiченко М.П. (271)
Кузьмін В. 335
Кукса М. 806, 807
Кулик П. 784
Куликов В. 23, 877
Куликов В.Ф. (852)
Куличенко М.І. 205
Курочка Н. (714)
Кухаренко Л. (852)
Кухта В. 457
Кучерявий М. 371
Кушнарьов Є.П. 118

Лахно С.М. 800
Лебеденко М. 473, 474
Лебедева Л. 690
Лебединська Л. 657
Левченко А. 593
Лейбфрейд О.Ю. (891)
Лемешев К. 63
Леницький В. 751-762
Леонович Н.Ю. 21, 65
Лещенко В.І. 231, 232
Лещенко І.Ф. (290)
Лисенко І. 720

Литвиненко М.А. 206
Лiненко Л.П. 890
Лица Д. 558
Логвиненко Л. 498, 527,
685
Лукашова Є. 66
Лукомский Г.К. 847
Лурье А.И. 514
Лютiков О. 528
Лялюк Г.П. 292
Лямiн О. 291
Ляпушкин И. 93

Макаренко Д.Г. 279, 286
Макеев Ю.З. 606, (620)
Макогон В. (617)
Максименко Д. 336
Максюта О.М. (618)
Манасуева Є. 879
Мандрик М. 245
Манова Н.Л. 894
Маринич О.М. 362, 373,
376
Масельський О.С. 594
Маслийчук В.Л. 101, 109,
114
Маслова С.В. (586)
Матвійчук Г. 385, 430,
448, 581, 596, 642
Медведева Г. 704
Мельницкая И. 878
Микуліна О. 67
Мироненко Г. 763
Мирошніченко Н.Д. 68,
477, 478
Мисюра В. 25

Михайличенко Г.М. 240
Михеев В.К. 99
Михненко М. 833
Мікоян (246)
Мілаш Н. 680
Мірошниченко В. 595
Мірошниченко Д. 69
Мірошниченко Д.М. (851,
852)
Мірошниченко Є. (831,
832)
Мірошниченко Л. 643
Мірошниченко О.Х. 292
Мірошниченко П. 337
Мірошниченко Т. 26
Мірошниченко Т.М. 596
Мірошниченко Т.О. 27
Мітіна А.Л. (662)
Міхно Г. 28, 597, 598
Мішньова М.Ф. (291)
Мовчуненко В.Д. (734)
Моисеенко В. 801
Мотосьян Т. 559
Мукомела О.Г. 817, 818
Мураховський Я. 233
Мусієнко О.Г. 813

Набережна (240)
Нагірний Ю.І. 415
Нагорних І. 705
Назаренко І. 599, 600, 862
Наумов Г. 338
Нежута Р. (689)
Неметц С.В. (162)
Немічева Т. 644
Немятый В.Н. 307

Нижегородов А.Я. (320)
Никодим, митрополит (626,
628)
Никоненко О.Г. (271)
Ніконенко О.П. (891)
Новицький В. 602
Новіков А. О. 186
Новіков С. (852)
Новоспаська Н. (860)

Олександров М. 439, 446,
491, 603, 708, 721
Олексієнко Н.Т. (664)
Орленко В. 248
Орлов Л.А. (284, 293, 294)
Орлова Е. 416
Оськін М. 295

Павленко В. 691
Павлов А. (173)
Павлов В. 499
Павлова Т.Г. 114
Палкін Ю.І. (95)
Панашенко В. 112
Панкратьева В. 71
Панов В. (604)
Паншина Г. 209
Парамонов А.Ф. 80, 847
Пацир Д. 692
Пелипець Ю. 529
Переверзев В. 854
Перепеча А.М. 4
Песоцкий В. 834-836
Петренко В.М. 430, 431,
433, 764, 765
Петренко М. 790

Петров Л. 837
Печенізький С.І. (852)
Писаревська М. (789)
Писаревський М. (796)
Писаревський П. (796)
Писаревский С. (789, 792-796)
Підгайський О. 605
Пірко В.О. 110
Пісоцький О. 339, (553), 658-660, 683
Пічугін К.І. (272)
Плаксин І. 530
Платонов Г.И. (191, 734)
Плахотний М. 563
Плужник І. 340
Пнетт К.К. 190
Поборчий В. 210, 261, 299-301, 341, 342, 766, 791, 874
Повстяна Л.П. (707)
Погорелов В. 864
Погорелова С.М. 372
Подольський С. (585)
Покологна І. 767
Полякова Б. 768
Полянська Н.І. 888, 894
Пономарьов Ю. 500
Попова Е.А. 373
Прасол А. (263), 531
Привільський С. 344, 855
Прокопенко І.П. 7
Прокопенко Л.І. 372
Прохоров А.И. 287
Прошкин (134)
Путянін В.Д. 95

Разуменко І.В. 796
Рак Н. 608
Ремизов И.Н. 369
Решодько П.Ф. 211
Резніков П. 302
Рогов М. 349
Родин А. 31
Романенко І. 838, (839)
Романенко Л. 684
Романовський О. 667
Ромаскевич М. 303
Рудяга В.Т. 609
Рузанова Д. (257)
Рузін М. 769
Румянцева Т. 879
Рутинський М.Й. 533
Рябокоть А. 393
Рябоштан І. 350

Сабельников В. (787), 840, 841
Савчук Ю. 6
Сайпанова А.А. 14, 775
Саковська Л. 564
Самойленко В. 404, 723-728, 610, 611
Сандул О.В. 304
Саппа Н.Н. 514
Сварник І. 6
Світличний П. 534-537
Святловський Е. 74
Сергієнко М. 405
Сергієнко Н. 668
Сероштан Н.А. 57, 59
Серьогін І. 305

Серашов О.П. (84, 261, 264, 265)
Серов І. 351
Сидоренко Т. 419
Сизов О.А. 455, 456, (449)
Симоненко В. (621)
Сілін М. 856
Сіра І. 158
Скирда В.В. 75
Смирнова М.А. (260)
Смільський М.І. (36, 283, 306)
Смолій В.А. 33, 78, 112
Снежко-Блоцкая А.Г. (77)
Сокольська Д. див.Рузанова Д
Солодовник Є.С. (616)
Солоницька З. 432
Сомов О.М. (789, 797-799, 800-803)
Сопов В.О. 419
Сороковий Г. 539
Спаский В. (132), 631
Стародубець М. 479, 492, 502, 541
Старостенко Н.Ф. 433
Старостенко О.П. 480, 481
Старочудний М. (108)
Степанець А.В. 612
Степанян С.В. 375
Стрижаков А. (530)
Струкова М. 542
Струщенко Н. 566
Ступак В. 352
Сукач Г. 323
Сукачов Ю. 493, 503
Сумный С. 163

Сухомлинов М.І. (282)
Сухоросов О.Г. 353, 567
Сухостат Л.В. 685, 686, 687

Тверітнікова Л.В. (586)
Терехов І.О. 251
Терновський І. 308
Тетьоркіна В.А. 372
Титаренко Р. 447
Тітельчук А. 354, 458
Ткаченко В.С. 376
Тренъов К.А. (84, 803-809)
Триньов В.Т. 441
Триньов Ф. 355, 356
Трипилец Ф.Н. 357
Тронько П.Т. 33, 75, 78, 94
Тур В. 309

Уваров В. 865
Уварова М.Ф. 433
Уманський М.В. 84, 86
Усачов С. 543, 544
Усманов А. (498), 504
Устинов И.А. 893

Федоров В.М. 420
Федоровський О.С. (75)
Федосеев А.М. (126, 134)
Федосімов М.В. 880
Федосова В. 15
Федотов Х.Г. (172)
Федутенко В. 545
Фейдман Д.І. 867, 872
Фесик С. 694
Филарет, митрополит 80
Фірсов С.М. (209)

Хвоя М.Ф. (258, 310, 319)
Хижняк М. 217
Хмара Ю. 842, 843, 881
Хомутова Л. 866
Хоперская А.П. (86, 192,
200, 206)
Хромець П. 311, 312
Худаков В. (788)

Цанько С. 609
Цветкова Т. 482
Цветков М.О. (297, 299),
313, 314, 360
Цветкова К.І. (297)
Цимбал П. 377

Чабаненко В.А. 822
Чайченко Л. 729, 730
Черваньов Г. 113
Черенков П.О. (786)
Чернявська Л. 637
Чигрин В. 37
Чигринов В. (263)
Чигринов М. (354), 358
Чигринова В. 548, 646, 873
Чистилин В. 96
Чорний Д.М. 168
Чувілова О.А. (271)
Чурсін І. 315

Шабалов Д. 316
Шаргородский М.И. (132)
Шароградский 169
Шаталіна Є.П. 240
Шаховской М.Л. (134)

Шевцов А.В. (339)
Шевченко И. 218-221
Шевченко М. 317
Шепалев И.А. (320)
Шеремет В. 421
Шерстюк Т.Г. 891, 892
Шеханіна І. 549
Шилов В. 406
Шип Л. (144)
Шипенко В.М. 613-615
Ширков В.В. (134)
Шкруднева Л.Г. 648, 655
Шкурко М. 97, 318, 319,
384, 396, 397, 422, 431,
434, 435, 442, 443, 456,
461, 464, 465, 477, 480,
483, 497, 505-512, 550, 569,
590, 598, 612, 622, 649, 786
Шрамко Б.А. 98, 99
Шульга Г. 441, 494, 650
Шумакова Л. 568

Щелеспанов А. (144)
Щелков К.П. 56
Щукін М. 222, 223

Юрчук В. 399

Якушев Г.С. (278)
Якушенков Д. 320
Ямщиков О. 551
Ярещенко А.П. 4, 41, 81
Ярошик В.О. 42, 887, 888,
891, 894
Яцишина З. 321

Зміст

Передмова	3
Події, факти	5
1. Загальні матеріали	32
2. Історія	37
2.1 Пам'ятки історії та культури Вовчанська	41
2.2 Вовчанськ у другій половині XVII–XVIII ст.	44
2.3 Вовчанськ у XIX – на початку XX ст.	46
2.3.1 Благодійництво. Діяльність благодійних організацій	53
2.3.1.1 Товариство опіки про бідних учнів Вовчанського міського училища Міністерства внутрішніх справ Росії	53
2.3.2 Культура. Освіта	54
2.4 Вовчанськ у роки Першої світової війни, Української революції та Громадянської війни (1914–1921 рр.)	56
2.4.1 Вовчанське культурно-освітнє товариство “Просвіта”	60
2.5 Вовчанськ у міжвоєнний період (1922–червень 1941 рр.)	61
2.6 Вовчанськ у роки Великої Вітчизняної війни (1941–1945 рр.)	64
2.7 Вовчанськ у повоєнні роки, за часів застою, перебудови (1946–1990 рр.)	72
3. Природні та екологічні умови	76
4. Соціально-економічний розвиток сучасного Вовчанська. Промисловість. Міське господарство	78
4.1 Фінанси. Банки	80
4.2 ВАТ “Вовчанський агрегатний завод”	81
4.3 ВАТ “Вовчанська взуттєва фабрика”	83
4.4 ВАТ “Медтекс”	84
4.5 Вовчанський меблевий цех ДП ВАТ “Харківдерев”	85
4.6 ЗАТ “Вовчанський олійноекстракційний завод”	86
4.7 ЗАТ “Вовчанський маслоробний завод”	87
4.8 ТОВ “Вовчанський м'ясокомбінат”	88
4.9 ДП “Вовчанське лісове господарство”	88
4.10 Зв'язок (поштовий, електричний, телефонний)	89
4.11 Торгівля. Вовчанська райспоживспілка	90
4.12 Житлово-комунальне господарство	91

5. Охорона здоров'я. Фізична культура. Спорт. Туризм	94
5.1 Медичне обслуговування	98
6. Суспільно-політичне життя. Діяльність органів місцевої влади	100
6.1 Почесні громадяни м. Вовчанська	105
7. Релігія. Церква	107
8. Культура. Освіта	109
8.1 Заклади освіти	109
8.1.1 Вовчанська загальноосвітня школа-інтернат № 5	110
8.1.2 Вовчанський ліцей № 2	112
8.1.3 Вовчанський медичний коледж	113
8.1.4 Вовчанський технікум Харківського національного технічного університету сільського господарства ім. П.Василенка	114
8.1.5.Будинок дитячої творчості. Станція юних натуралістів. Станція юних техніків. Музична дитяча школа	115
8.2 Бібліотечна справа	117
8.2.1 Історія бібліотек.	119
Бібліотеки до 1917 р.	119
Бібліотеки у 1917–1990 рр.	122
8.3 Музейна справа	124
8.3.1 Вовчанський історико-краєзнавчий музей	124
9. Літературне життя	126
Степан Писаревський	126
Орест Михайлович Сомов	127
Костянтин Треншов	128
Олесь Досвітній	128
Ольга Джигурда	129
10. Мистецьке життя	133
10.1 Архітектура міста	133
10.2 Образотворче мистецтво	133
10.3 Музичне життя. Художня самодіяльність	134

10.3.1 Ансамбль народного танцю “Радість”	135
11. Вовчанськ в художній літературі	137
12. Бібліографічні матеріали про Вовчанськ	138
Додаток 1	141
Додаток 2	150
Іменний покажчик	154